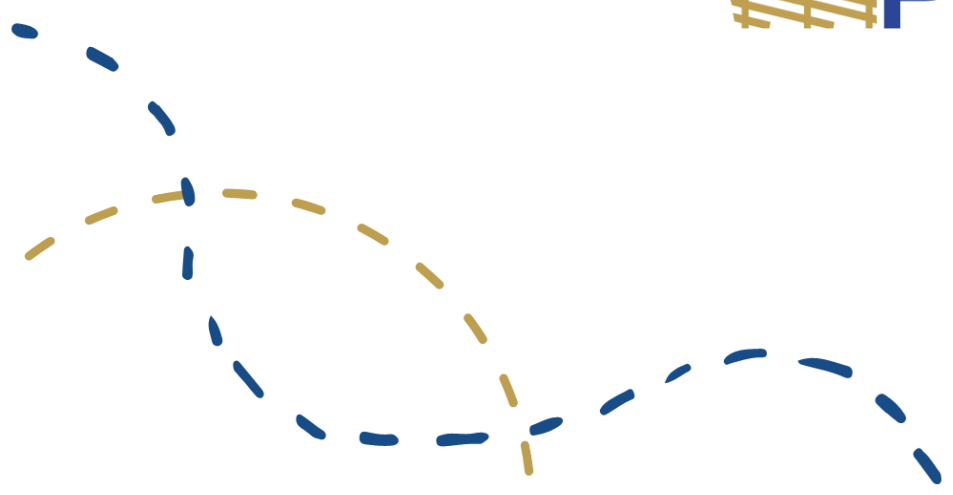

Tilinpäätös 2022

 Punkalaidun

Sisällysluettelo

1. Johdanto	3
2. Toimintakertomus	3
2.1. Toimintakertomuksen laatiminen	3
2.2. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
2.2.1. Kunnanjohtajan katsaus.....	4
2.2.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset	5
2.2.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys.....	8
2.2.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	8
2.2.5. Henkilöstö	10
2.2.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä.....	10
2.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä	13
2.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	15
2.4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	15
2.4.2. Toiminnan rahoitus.....	17
2.5. Rahoitusasema ja sen muutokset.....	21
2.6. Kokonaistulot ja -menot.....	25
2.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous	26
2.7.1. Kuntakonsernin rakenne.....	26
2.7.2. Konsernitulos	27
2.7.3. Konsernirahoitus.....	28
2.7.4. Konsernitase ja sen tunnusluvut.....	29
2.8. Tilikauden tuloksen käsittely	31
3. KÄYTTÖTALOUS	32
3.1. Hallintotoimi	34
3.2. Sivistystoimi	41
3.3. Tekninen toimi	47
3.4. Tavoitteiden toteutuminen.....	53
3.5. Tuloslaskelman toteutuminen	71
3.6. Investoinnit	73
3.7. Rahoitusosan toteutuminen	76
4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT	77
4.1. Tuloslaskelma	77
4.2. Rahoituslaskelmat	78
4.3. Tase.....	79

4.4.	Konsernituloslaskelma.....	81
4.5.	Konsernin rahoituslaskelma.....	82
4.6.	Konsernitase	83
5.	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT	85
5.1.	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	85
5.2.	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	86
5.3.	Tasetta koskevat liitetiedot.....	89
5.3.1.	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	89
5.3.2.	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	92
5.4.	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	93
5.5.	Ympäristöasiat	95
5.6.	Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	95
5.7.	Konsernitilinpäätöksen liitetiedot.....	97
5.8.	Laskennallinen taseyksikkö	99
5.8.1.	Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus	99
5.8.2.	Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöslaskelmat	102
5.9.	Käytetyt kirjanpitokirjat, arkistointi ja tositteiden lajit.....	105

1. Johdanto

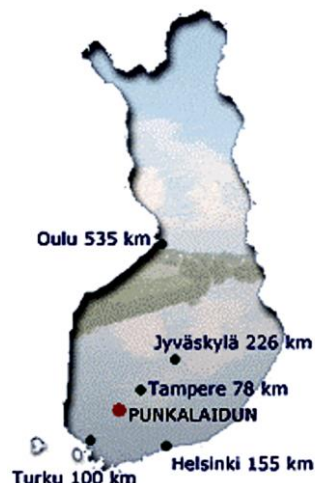
Kuntalain mukaan kunnat noudattavat kirjanpidossaan ja tilinpäätöksessään kirjanpitolakia soveltuvin osin. Kunnan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen tarkoituksena on antaa oikea ja riittävä kuva kunnan toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Kunnan tilinpäätös on laadittava tilikautta seuraavan vuoden maaliskuun loppuun mennessä ja annettava se tilintarkastajien tarkastettavaksi. Valtuuston käsiteltäväksi tilinpäätös on saatettava viimeistään seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Tilinpäätöksen allekirjoittavat kunnanhallituksen jäsenet ja kunnanjohtaja.

Kuntalain mukaan kunnan on sisällytettävä tilinpäätökseensä tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitetiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Lisäksi kunnan, jolla on määräämisvalta toisessa kirjanpitovelvollisessa, tulee laatia ja sisällyttää tilinpäätökseensä konsernitilinpäätös.

Perustietoa kunnasta

Perustamisvuosi	1639
Asukasluku 31.12.2022	2678 (31.12.2021 2719)
Pinta-ala	364,02 km ²
- maata	361,08 km ²
- vettä	2,94 km ²
Asukastiheys	8,0 as/maa-km ²
Maakunta	Pirkanmaa
Seutukunta	Lounais-Pirkanmaan seutukunta
Tuloveroprosentti	22 %
Työttömyysaste 12/2022	5,7 % (12/2021 7,8 %)

2. Toimintakertomus

2.1. Toimintakertomuksen laatiminen

Toimintakertomuksen antamisesta vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Kuntalain 113 §:n mukaan toimintakertomus on osa kunnan virallista tilinpäätöstä. Toimintakertomus on kunnan hallinnon, talouden ja muun toiminnan seurannan runkona. Se on edellytetty laadittavaksi sellaiseen muotoon, että esitettyjen tietojen vertailu eri kuntien välillä on mahdollista.

Toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys valtuuston asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta kunnassa ja kuntakonsernissa. Toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet hyväksytään talousarviossa ja -suunnitelmassa. Toimintakertomuksessa on annettava myös tietoja sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, jotka eivät käy ilmi kunnan tai kuntakonsernin taseesta, tuloslaskelmasta tai rahoituslaskelmasta.

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, toimintakertomuksessa on esitettävä selvitys talouden tasapainotuksen toteutumisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi. Lisäksi kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessa esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

2.2. Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

2.2.1. Kunnanjohtajan katsaus

Vuoden 2022 tilinpäätös on 0,9 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Tilikauden toteuma muodostui 1,5 miljoonaa euroa budjetoitua paremmaksi. Vuosikate on 1,9 miljoonaa euroa positiivinen ja riittää hyvinkin kattamaan suunnitelman mukaiset poistot. Hyvällä vuosikatteella pystyttiin myöskin rahoittamaan 1,8 miljoonan euron investoinnit omarahoitteisesti.

Ennakoitua parempaan tulokseen johti erityisesti kolme seikkaa: toimintatuottoja kertyi n. 400.000 euroa arvioitua enemmän, veroja ja valtionosuuksia tilitettiin lähes 500.000 euroa arvioitua enemmän. Käyttömenot toteutuivat lähes 600.000 euroa budjetoitua matalammalla tasolla. Suurin "säästö" saavutettiin erikoissairaanhoidossa, jossa kustannukset alittivat budjetin 672.000 eurolla.

Vuoden 2022 tilinpäätös on viimeinen suuri kuntatalouden tilinpäätös. Esimerkiksi ulkoiset käyttömenot vuonna 2023 tulevat olemaan vain noin 9 miljoonaa euroa. Yli kahdentoista miljoonan euron potti sekä toimintamenoista että verorahoituksesta lähti Pirkanmaan hyvinvointialueen reppuun vuoden 2023 alusta lukien.

Kuntien palvelurakenne ja rahoituspohja on hyvin muuttuvassa tilassa. Joitakin lähipalveluita palautunee hyvinvointialueilta takaisin kuntien hoidettaviksi. Työllisyyspalvelut siirtyvät kuntien hoidettaviksi vuonna 2025 aloittavassa suuressa työllisyyspalveluiden remontissa. Työllisyyden yhteistoiminta-alueiden valmistelu on juuri nyt kiivaimmillaan.

Muutoksen tueksi Punkalaitumen kunnalla on taseeseen kertynyttä ylijäämää 5,5 milj. euroa, joten välitöntä vaaraa kriisikunnaksi ajautumiselle ei ole. Lainaa taseessa on 6,9 milj. euroa eli 2.563 euroa/asukas. Kunnan vieraalla pääomalla on rahoitettu pääosin kasvatuksen ja varhaiskasvatuksen investointeja kuten vuonna 2020 toimintansa aloittaneita rakennuksia - päiväkotia ja Yhteiskoulu- ja lukiorakennusta.

Vuoden 2022 investoinneista merkittävin eli Kanteenmaan vedenottamon saneeraus on vuoden 2022 loppuun mennessä tullut maksamaan 744.000 euroa. Saneerauksen urakka-aika loppuu 30.4.2023. Viemäriverkostoon johtoverkostoon ja laitteisiin on kulunut yhteensä 765.000 euroa.

Kesäkuussa 2022 Punkalaitumen kunnanvaltuusto hyväksyi yksimielisesti ja positiivisin puheenvuoroin kuntastrategian "Punkalaitumen Polun". Strategiatyö kokonaisuudessaan oli oppimisprosessi, joka auttoi päättäjiä ja kuntalaisia tunnistamaan kunnan vahvuudet ja heikkoudet. Painopisteet Yrittämyönteisyys, Ympäristö ja Yhteisöllisyys ovat suuntamerkkejä kaikessa tekemisessä ja sopeutumisessa tulevaisuuteen.

Paikallistasolla kaikkia kunnan työntekijöitä ja luottamushenkilöitä koskettava valmistelupaketti on uusi hallintosääntö, joka astui voimaan 1.1.2023. Vuoden 2022 aikana on hyväksytty myös Pienhankintaohje ja Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohje. Valmistelupöydällä odottaa vielä muitakin keskeneräisiä ohjeistuksia. Tulevat suuret lainsäädäntöpaketit kuten maankäyttö- ja rakennuslain uudistus sekä valtionosuuslakiuudistukset tulevat vaikuttamaan kuntien toimintoihin laajasti.

Ukrainan sota ja kulkutaudit vaikeuttavat tulevaisuuden ennustamista. Kunnan toimintaan ja kustannuskehitykseen vaikuttavat hintojen korotukset sekä raaka-aine- ja tarvikepulat. Lähitulevaisuudessa kuntia haastaa myös paineet yhdenmukaistaa kuntaverotusta. Kun hyvinvointialueiden osuudet kohdennetaan suoraan hyvinvointialueille, niin kuntien väliset erot veroprosenteissa ovat suuria.

2.2.2. Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Toimielinorganisaatio

Punkalaitumen kunnan organisaatio oli 31.12.2022 asti seuraava:

Toimielinten kokoonpanot 2022

Kunnanvaltuusto

Suomen Keskusta

Karunen Timo 2. vpj.
Ali-Rantala Sami
Kouvo Markus
Lähdeniemi Linda
Salioja Sanna
Seppä Matti
Törmä Martti

SDP

Pulakka Merja 1. vpj.
Dahl Ulla
Lappalainen Sari
Wakkala Marja

Kunnanhallitus

Lähdeniemi Linda pj.
Uutto Sami vpj.
Kouvo Markus
Madekivi Sirkka
Peltomäki Antti
Seppä Matti
Wakkala Marja

Esittelijä:

Kunnanjohtaja

Kasvatus- ja

hyvinvointilautakunta

Kankaanranta Maria pj.
Saarinen Henrietta vpj.
Lappalainen Sari
Mäki-Laurila Anne
Prihti Ari
Törmä Martti
Välimaa Esa-Matti

Esittelijä:

Hyvinvointijohtaja
Varhaiskasvatusjohtaja
Yhteiskoulu-lukion rehtori

Henkilöstöjaosto

Seppä Matti pj.
Wakkala Marja vpj.
Madekivi Sirkka

Kansallinen Kokoomus

Lumme Harri pj.
Kankaanranta Maria
Madekivi Sirkka
Peltomäki Antti
Prihti Ari
Yli-Parri Juha

Tarkastuslautakunta

Karunen Timo pj.
Prihti Ari vpj.
Rantanen Mirja

Esittelijä:

Lautakunnan pj.

Tekninen lautakunta

Uutto Sami pj.
Lindqvist-Saarela Marita vpj.
Keto Simo
Lintunen Jani
Männistö Soili
Rannikko Satu
Yli-Parri Juha

Esittelijä:

Tekninen johtaja

Perussuomalaiset

Kankkunen Matti
29.5.2022 saakka
Kaunisto Jesse
30.5.2022 alkaen
Korhonen Tapio
Nousiainen Jani
Uutto Sami

Keskusvaalilautakunta

Henttinen Tapani pj.
Ylinen Eeva vpj.
Dahl Ulla
Ekilä Jaana
Nousiainen Jani

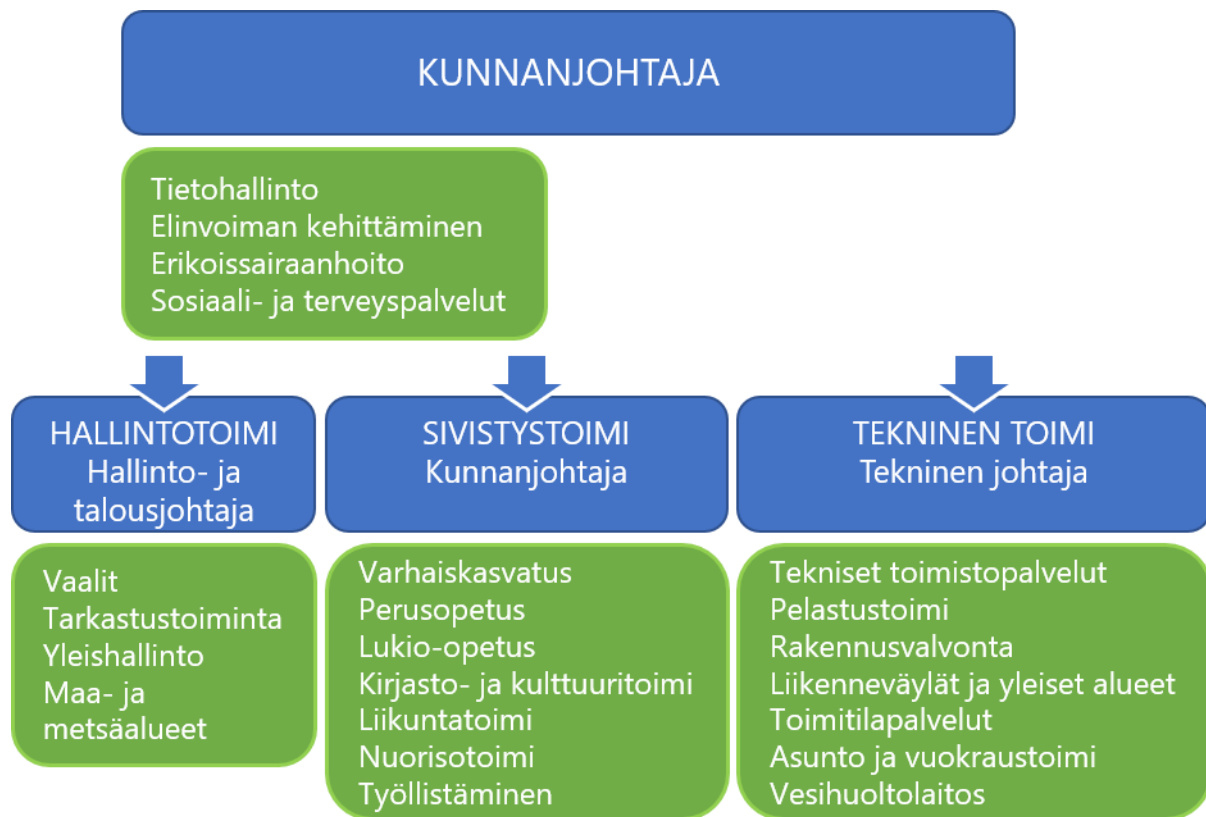
Rakennusvalvontajaosto

Lintunen Jani pj.
Uutto Sami vpj.
Lindqvist-Saarela Marita
Keto Simo
Rannikko Satu

Esittelijä:

Tekninen johtaja

Toimialat ja osastot

Punkalaitumen kunnan tilivelvollisia ovat

- toimielinten jäsenet valtuustoa lukuun ottamatta
- kunnanjohtaja
- hallintotoimi
  - hallinto- ja talousjohtaja
- sivistystoimi
  - Keskuskoulun rehtori
  - Pohjoisseudun koulun rehtori
  - Yhteiskoulu-lukion rehtori
  - varhaiskasvatusjohtaja
  - hyvinvointijohtaja
- tekninen toimi
  - tekninen johtaja
  - kunnanrakennusmestari
  - työpäällikkö

2.2.3. Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Väestökehityksen lasku lievenee

Punkalaitumen kunnan väestökehitys on ollut edelleen aleneva. Tilastokeskuksen mukaan kunnan väkiluku 31.12.2022 oli 2678 asukasta. Väkiluku laski vuoden 2022 aikana 41 asukkaalla, vuonna 2021 asukasluku laski 66 asukkaalla. Syntyneitä oli 13 (2021/12) ja kuolleita 46 (2021/58). Kuntaan muutti 109 asukasta ja kunnasta muutti pois 121 asukasta.

Ikärakenne v. 2018-2022

Ikärakenne	2018		2019		2020		2021		2022	
	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%	lkm	%
0 – 14	379	13,0 %	356	12,6 %	346	12,4 %	333	12,3 %	314	11,7 %
15 – 64	1552	53,5 %	1479	52,6 %	1431	51,4 %	1387	51,0 %	1359	50,8 %
65 – 74	484	16,7 %	496	17,6 %	500	18,0 %	490	18,0 %	487	18,2 %
75 -	486	16,8 %	484	17,2 %	508	18,2 %	509	18,7 %	518	19,3 %
Lähde: Tilastokeskus	2901	100 %	2815	100 %	2785	100 %	2719	100 %	2678	100 %

Viimeisimmän ikärakennetilaston mukaan yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä on 37,5 %, mikä vaikuttaa palvelutarpeen kehittymiseen pitkällä aikavälillä sekä kunnan laskennallisen huoltosuhteen tunnusluvun kasvamiseen.

Työttömyyden kehitys

Koko maan työttömyysaste vuoden 2022 lopussa oli 9,9 %. Vuoden 2021 vastaava tunnusluku oli 10,5 %. Koronaa edeltävä lukema 9,8 % on lähes saavutettu. Työttömien ja lomautettujen määrä laski koko maassa vuositasolla noin 5,4 % eli noin 14 900 henkilöllä. Pirkanmaan työttömyysaste joulukuussa 2022 oli 8,7 %.

Punkalaitumella työttömien työnhakijoiden osuus koko työvoimasta vuoden lopussa oli 5,7 %. Vuoden 2021 vastaava työttömyysaste oli 7,8 %, työttömyysaste 31.12.2020 oli 10,4 %. Henkilömäärissä työttömien määrä laski 87 työttömästä 62 työttömään. Punkalaitumella alle 25-vuotiaiden työttömien määrä oli 6 henkilöä. Yli 50-vuotiaita työttömistä oli 29 henkilöä, pitkäaikaistyöttömiä oli 13 henkilöä ja osatyökykyisiä 14 henkilöä. Vaikeimmin työllistyvään rakennetyöttömien ryhmään arvioidaan kuuluvaksi 28 henkilöä.

2.2.4. Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Kuntastrategia

Kuntalain 37 §:n mukaisesti kunnassa on oltava kuntastrategia, jossa valtuusto päättää kunnan toiminnan ja talouden pitkän aikavälin tavoitteista. Kuntastrategian tulee perustua arvioon kunnan nykytilanteesta sekä tulevista toimintaympäristön muutoksista ja niiden vaikutuksista kunnan tehtävien toteuttamiseen. Kuntastrategiassa tulee määrittellä myös sen toteutumisen arviointi ja seuranta.

Kuntastrategia tulee tarkistaa vähintään kerran valtuuston toimikaudessa. Valtuusto hyväksyi 8.6.2022 kuntastrategian vuosille 2022–2030. Kuntastrategian valmistelu aloitettiin syksyllä 2021.

Strategia tehtiin kunnan omana työnä osallistamalla kuntalaiset, järjestöt ja yrittäjät mahdollisimman laajasti jo strategian valmisteluvaiheessa. Strategiatyöryhmänä on toiminut kunnanhallitus ja valtuuston puheenjohtajisto.

Strategian laadinnassa on hyödynnetty jo aikaisemmin toteutettujen asukas-, vapaa-ajan asukas- ja yrityskokemuskyselyiden tuloksia. Kuntalaisille järjestettiin kysely strategialuonnoksesta. Lisäksi strategiaa käsiteltiin yhdistysilloissa ja yritystapaamisissa. Lapsille ja nuorille järjestettiin kilpailuja, joissa pyydettiin tuomaan esille, mikä on "Parasta Punkalaitumessa".

Strategian nimeksi valikoitui *Punkalaitumen Polku* ja Punkalaidun profiloituu tunnettuna ja haluttuna kuntana, jossa on hyvä asua ja yrittää. Arvolupaukset ja painopisteet liittyvät kolmeen teemaan - Yritysmuonnteisyyteen, Ympäristöön ja Yhteisöllisyyteen.

Yritysmuonnteisyys pitää sisällään kestävästä kuntataloudesta huolehtimisen, työvoiman saatavuuden alueen vetovoimaisuutta parantamalla, joustavien kuntapalveluiden tarjoamisen sekä avoimen kommunikoinnin takaamisen yrittäjien ja kunnan välillä. Kunta kysyy, kuuntelee ja keskustelee.

Ympäristöön liittyä kestäväen kehityksen huomioiminen kunnan toiminnassa, rakennetun ympäristön ja tiestön kunnossapito, osallisuuteen panostaminen ja huono-osaisuuden ennaltaehkäisy sekä monipuolisen luonnon ja maisemien arvostus sekä hyöty- ja virkistyskäyttö.

Yhteisöllisyyttä on luottamuksen vahvistaminen osallisuutta lisäämällä, elinvoiman kehittäminen, kiusaamisen ja syrjimisen ehkäisy sekä yksityisyyden ja yhteistyön arvostaminen.

Talousarvio ja -suunnitelma perustuvat valtuuston hyväksymään strategiaan ja toteutumista seurataan normaalin vuosiraportoinnin yhteydessä ja mitataan arviointikertomuksessa ja valtuustokauden työskentelyn arvioinnin yhteydessä.

Talouden toteuma lyhyesti

Kertomusvuoden tilinpäätös on 870.146 euroa ylijäämäinen. Vuoden 2022 talousarvio oli mitoitettu alun perin -624.300 euroa alijäämäiseksi. Talous toteutui siis huomattavasti paremmin kuin oli suunniteltu. Taseeseen kertynyt ylijäämä kasvoi 5.464.817 euroon. Käyttötalouden toimintakate jäi 988.760 euroa alle budjetoidun.

Vuodelle 2022 tuloveroprosentti säilytettiin ennallaan 22 prosentissa. Verotuloja kertyi 120.067 euroa enemmän kuin oli budjetoitu. Valtionosuuksia kertyi 365.061 euroa budjetoitua enemmän. Toteutunut vuosikate oli 1.900.380 euroa, kun talousarvion mukainen vuosikatteen arvio oli 407.750 euroa. Poistojen määrä oli 1.068.290 euroa. Vuosikate kattoi poistot ja rahaa jäi vielä vieraan pääomankin maksuun. Poistojen suuruinen vuosikate on terveen talouden minimitaso.

Investoinnit

Vesihuollon investointeihin käytettiin 1.509.113 euroa. Kokonaisuudessaan investointimenot nettona olivat 1.814.349 euroa eli 381.651 euroa talousarviota alemmat.

Rahoitus

Kertomusvuonna ei nostettu uutta lainaa ja vanhoja lainoja lyhennettiin 400.000 euroa. Pitkäaikainen lainakanta 31.12.2022 oli 6.865.000 euroa. Lyhytaikaista kassalainaa ei tilinpäätöspäivänä ollut. Lainojen määrä oli 2.563 euroa/asukas.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Vuoden 2023 talousarvio on 392.800 euroa ylijäämäinen. Suurien rakenteellisten muutosten vuoksi vuodet 2022 ja 2023 eivät ole vertailukelpoisia. Vuoden 2023 osalta talouden ennakoidaan kehittyvän budjetoidusti.

2.2.5. Henkilöstö

Punkalaitumen kunnan koko henkilöstön määrä oli vuoden 2022 päättyessä 92 henkilöä. Henkilöstön kokonaismäärä on vähentynyt. Työntekijöistä 79 oli vakinaisessa ja 13 määräaikaaisessa palvelussuhteessa. Vakinaisten työntekijöiden määrä on lisääntynyt 4:llä ja määräaikaisten määrä on vähentynyt 9:llä.

Taulukkoa tarkasteltaessa on syytä muistaa, että se ei kerro absoluuttista totuutta henkilöstön määrästä, koska siinä on mukana myös kaikki sijaiset. Henkilöstöstä laaditaan erillinen henkilöstökertomus.

Henkilöstön määrän kehitys vuosina 2018 - 2022

	2018	2019	2020	2021	2022
Hallintotoimi	9	10	12	13	13
Sivistystoimi	78	77	75	72	65
Tekninen toimi	16	16	14	12	14
Yhteensä	102	103	101	97	92

Vuonna 2022 kuntaan perustettiin elinvoimakehittäjän toimi, hyvinvointisuunnittelijan virka ja tietohallintosihteerin toimi. Vuonna 2022 kaksi hoitajan toimea muutettiin varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi ja varhaiskasvatuksen sosionomin toimeksi. Sosionomin toimi on tarkoitus täyttää 1.8.2023 alkaen.

2.2.6. Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Riskienhallinta on osa sisäistä valvontaa ja sen tavoitteena on saada kohtuullinen varmuus organisaation tavoitteiden saavuttamisesta, toiminnan jatkuvuudesta ja häiriöttömyydestä. Kuntalain mukaan kunnanvaltuusto päättää sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista ja kunnanhallituksen tulee huolehtia sisäisestä valvonnasta ja riskienhallinnan järjestämisestä. Sekä perusteet että tarkempi ohjeistus on uusittu kertomusvuoden aikana.

Strategisen riskiajattelun sisällyttäminen päätöksentekoon, strategisten riskien seuraaminen ja ennaltaehkäiseminen on yksi kunnanhallituksen keskeisimmistä tehtävistä. Kunnassa on tehty yksiköittäin arviointi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä vastuualueen merkittävimmistä riskeistä. Riskienhallinta on nykyisin osa johtoryhmän säännöllistä toimintaa palvelujen jatkuvuuden seurantana, yllättävien tapahtumien raportointina ja säännöllisenä itsearviointina. Johtoryhmä kokoontuu joka maanantai ja tarvittaessa useammin.

Operatiivista toimintaa haittaavat ennakoimattomat kriisit kuten pandemia ja sota

Vuosia 2020, 2021 ja osittain vielä vuotta 2022 leimasi globaali pandemia, joka vaikutti käytännössä koko vuoden toimintaan. Itse tauti on talttumassa influenssan tasoiseksi. Sekä työllisyys että kuntatalous ovat palautuneet jo lähes normaaleiksi. Pandemian vaikutukset näkyvät kuitenkin ihmisten monenlaisten terveydellisten ongelmien kasvuna ja vieraantumisenä esimerkiksi harrastustoiminnasta.

Ukrainan sota alkoi 24.2.2022 ja vaikuttaa monin eri tavoin Euroopan ja Suomen talouteen. Ihmisten ja tarvikkeiden liikkuminen maailmalla on vaikeutunut. Suomelle Venäjä on ollut tärkeä kaupakumppani vuoteen 2022 asti. Talouspakotteet vaikeuttavat toimintaa joka tasolla ja kiihdyttävät inflaatiota, energia kallistuu, raaka-aineista on pulaa ja matkailuelinkeinoilla on edelleen vaikeaa.

Hyvinvointialueuudistus sekä työllisyyskokeilu

Punkalaitumen kunnan osalta sosiaali- ja terveystoimen sekä palo- ja pelastustoimen järjestämistä vastuu ja myös kustannukset siirtyivät uudelle Pirkanmaan hyvinvointialueelle 1.1.2023. Suurin osa verotuloista ja valtionosuuksista jyvitetään kattamaan hyvinvointialueiden toimintaa. Punkalaitumen osalta n. 60 % sekä menoista että tuloista siirtyi hyvinvointialueen vastuulle.

Sosiaali- ja terveyspalveluita arvioidaan nyt hyvinvointialueen näkökulmasta ja kunnille jää pääasiassa kiinteistöomistajan rooli. Alkuvaiheessa sote-palveluiden käytössä olevat kiinteistöt vuokrataan kunnilta hyvinvointialueen käyttöön siirtymäajaksi, joka on kolme vuotta ja yksi optiovuosi. Tänä aikana palveluverkot sopeutetaan taloudellisesti ja toiminnallisesti kestäväälle pohjalle.

Digitalisaatio tulee auttamaan palveluiden saavutettavuudessa. Palo- ja pelastustoimen osalta muutos on vähäisempi, koska palo- ja pelastustointa on jo jonkun aikaa johdettu alueellisesti ja digitalisaation merkitys palvelutuotannossa on pienempi.

Kuntien suurimmaksi riskiksi jäänee kiinteistöjen jäännösarvoriski. On mahdollista, että hyvinvointialue ei vuokraa kiinteistöä, vaihtoehtoista käyttöä ei ole ja kukaan ei halua ostaa käytöstä poistuvaa kiinteistöä.

Työllisyyskokeilu alkoi 1.3.2021 ja vaihtuu sujuvasti TE-palvelut 2025-uudistukseksi. Uudistuksen yhteydessä TE-palvelut siirretään paikallistasolle ja lähemmäksi asiakkaita. Pirkanmaan kunta johti sopi 17.3.2023 alustavasti, että TE-palveluiden järjestämistä valmistellaan koko Pirkanmaan kattavalla mallilla ja yhteistoiminta-alueen vastuukuntana toimisi Tampere.

Riskit hyvinvointialueen ja kunnan yhdyspintapalveluissa

Alun perin dementiakodiksi suunniteltu Saimikoti vapautui Esperin käytöstä ja palautui toukuussa 2020 vanhusten käyttöön. Sotesin kotihoitopalveluissa laajennettiin ryhmäasumista (palveluasumista) Saimikodin tiloihin.

Sote-palveluiden järjestämistä vastuu oli palvelusopimuksen perusteella Sastamalan kaupungilla. Punkalaitumen kunta vastaa sote-tehtävien rahoituksesta. Peruskunnalla on vastuu toimintansa ja ostamansa palvelutuotannon lainmukaisuuden ja asianmukaisuuden seurannasta ja valvonnasta.

Punkalaidun pyrkii kaikin tavoin turvaamaan palvelujen jatkuvuuden Punkalaitumella sijaitsevilla sote-palveluilla tuottavissa yksiköissä. Työpaikkojen säilymisellä paikkakunnalla on suuri painoarvo paikkakunnan elinvoimalle. Myös lähipalveluiden laatuun ja pysyvyyteen on kiinnitetty jatkuvasti huomiota.

Kunnan elinvoiman säilyminen

Kunnan asukasluku pienenee, väestö vanhenee ja elinkeinotoimen palveluita häviää paikkakunnalta. Valtiontalouden vaikeudet heijastuvat suoraan kuntien talouteen valtionosuuksien merkittävänä supistamisena. Kuntien kannalta on huolestuttavaa, että valtio säästää valtionosuuksien leikkaamisella, mutta ns. norminpurkutalkoot eivät ole tehtäviä eivätkä kustannuskuormaa vähentäneet.

Vuoden 2020 alusta Punkalaidun on tuottanut elinvoimapalvelut omin voimin. Aloittavien yrittäjien neuvontapalvelut Punkalaidun ostaa Tampereen kaupunkiseudun yrityspalvelut Oy:ltä, Ensimetriltä.

Punkalaidun panostaa elinvoimaan mm. markkinoinnilla, hyvinvointipalvelujen kehittämällä ja yhteistyöllä sekä yritysten että paikallisten yhdistysten ja seurojen kanssa. Pieniä positiivisia merkkejä on näkyvissä. Punkalaitumelle perustetaan edelleen uusia yrityksiä ja väkiluvun muuttotappio ei ole kovinkaan suuri.

Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa tukea tarvitsevien lasten ja nuorten määrä resurssikysymyksenä

Vuonna 2019 ja 2020 vahvistettiin lasten ja nuorten tukitoimenpiteitä tuntuvasti. Koulutoimessa täytettiin vastaavan koulukuraattorin virka. Lastentarhanopettajan virka muutettiin varhaiskasvatuksen erityisopettajan toimeksi. Näillä toimenpiteillä vastattiin erityistä tukea tarvitsevien lasten palvelujen kysynnän tarpeeseen ja ongelmien ennaltaehkäisyyn. Toimenpiteiden vaikutusten arviointi on vielä tekemättä.

Vuonna 2022 kaksi hoitajan toimea muutettiin varhaiskasvatuksen opettajan toimeksi ja varhaiskasvatuksen sosionomin toimeksi. Sosionomin toimi on tarkoitus täyttää 1.8.2023 alkaen.

Kunnan henkilöstö

Kunnan avoimet virat ja toimet on vuoden 2022 aikana saatu täytettyä suhteellisen hyvin. Kunta kilpailee hyvistä työntekijöistä monen eri sektorin kanssa. Työnantajamaine on yksi kovimmista markkinavälteistä hyviä osaajia rekrytoitaessa. Kunnalla on käytössä johtamisen vuosikello, jonka avulla aikataulutetaan vuosittaiset toimenpiteet kuten kehityskeskustelut ja työhyvinvointikyselyt.

Työnantajamaineeseen vaikuttaa olennaisesti myös se, millainen yhteisymmärrys ammatillisen ja poliittisen johdon välillä vallitsee. Tekninen toimi teki joulukuussa ilmoituksen ulosmarssista mielenilmauksena luottamushenkilöiden epäasiallisesta käytöksestä teknisen toimen henkilöstöä kohtaan. Koko teknisen toimen henkilöstö on haastateltu. Yksilöidyt ilmoitukset epäasiallisesta käytöksestä on käsitelty asianmukaisesti. Lisäksi on päätetty toimenpiteistä, jotta ongelmatilanteet otetaan puheeksi mahdollisimman varhaisessa vaiheessa.

Toiminnalliset riskit

Punkalaitumen vesilaitoksen toiminta on järjestetty laskennallisesti eriytettyinä taseyksikkönä. Vesilaitoksen tulos oli -297.149,93 euroa alijäämäinen. Taseen oma pääoma kääntyi vuonna 2019 ensimmäistä kertaa alijäämäiseksi. Tilinpäätöksessä oma pääoma on -1.318.265,45 euroa. Toimintaa on mahdoton kääntää kannattavaksi, vaikkakin maksutaksa on uudistettu ja hintoja tarkistettu. Vesi- ja jätevesihuollon toimivuus on kunnan tärkein ja kriittisin tehtävä ja myös kunnan tärkein myyntituote. Laajat verkostot, harva asutus ja aleneva asiakkaiden määrä heikentää kannattavuutta.

Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy on Punkalaitumen kunnan yksin omistama vuokratyöyhtiö. Kiinteistöt ovat pääosin asuinrivitaloja lukuun ottamatta Leipurinkujan pienkerrostaloja. Kiinteistöt on rakennettu vuosien 1972–1998 välillä. Yhtiössä purettiin vuonna 2020 kaksi rivitaloa, joissa oli yhteensä 11 asuntoa. Vuoden 2022 aikana laitettiin myyntiin Leipurinkujan pienkerrostalot, joista on vuoden 2023 alkupuolella myyntipäätös tehty. Tilikauden päättyessä huoneistoja oli 96, joista vuokrauskuntoisia oli 81 kpl. Vuokrausaste oli toimintavuoden lopussa 78,1 %.

Vuokra-asuntojen tulos oli vuodelta 2022 voitolla 11.199,11 euroa ja aikaisempien vuosien alijäämää on taseessa -421.379,70 euroa. Taseen oma pääoma on 345.019,42 euroa. Vuonna 2022 toimitusjohtajatehtävät on hoidettu ostopalveluna.

Rahoitusriskit

Hyvinvointialueuudistuksen yhteydessä kuntien koko rahoituspohja uudistuu. Rakennuudistuksen vaikutus kunnan talouteen saattaa vaarantaa kunnan mahdollisuudet säilyttää nykyinen palvelutaso.

2.3. Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Kunnanhallitus vastaa sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja on antanut siitä ohjeen. Tilivelvöllisellä on vastuu sisäisen valvonnan luomisesta ja jatkuvasta ylläpidosta johtamansa toiminnan osalta. Kunnanjohtajalla on kokonaisvastuu kuntakonsernin sisäisen valvonnan järjestämisestä. Kunnanhallituksessa käsitellään säännöllisesti konsernin ajankohtaiset asiat sekä annetaan tarvittaessa konserniohjaus.

Toimialajohtajat vastaavat osaltaan toimialueensa sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riskienhallinnasta. Lisäksi he vastaavat toimialueensa toiminnan organisoinnista siten, että prosesseilla, hankkeilla, projekteilla tai yksittäisillä toiminnoilla on määritelty vastuutaho. Esimiehet ovat yksiköittäin tehneet arvioinnin riskienhallinnan tilasta.

Päätöksentekoprosessi

Kunnan päätöksenteko perustuu kunta-, hallinto- ja julkisuuslain sekä hyvän hallintotavan mukaisesti julkisuusperiaatteeseen ja avoimuuteen. Säännöt ja sisäiset ohjeet hyväksyy kunnanvaltuusto tai -hallitus, henkilöstön osalta ohjeet hyväksyy henkilöstöjaosto. Hallintosääntö uusittiin niin, että uusi sääntö tuli voimaan 1.1.2023. Päätökset julkaistaan internetissä kuntalain mukaisesti.

Ohjeita ja niiden muutoksia on käsitelty johtoryhmässä sekä tarvittavalla tasolla työyksiköiden henkilöstöpalavereissa. Henkilöstölle tiedotetaan asioista sähköpostilla ja intranetissä. Kaikilla kunnan työntekijöillä on kunnan sähköposti. Esimiesten vastuulla on, että koko henkilöstö saa tarvittavat tiedot.

Kunnanhallitus on valvonut kunnanvaltuuston päätösten lainmukaisuutta. Viranhaltijapäätökset annetaan tiedoksi toimielimelle hallintosäännön säännöksen mukaisesti niistä päätöksistä, joista toimielimellä on otto-oikeus. Toimielimet ovat tehneet päätökset niistä asioista, joista ilmoitusta ei tarvitse antaa.

Kunnanjohtajan on seurattava lautakuntien sekä kunnanhallituksen alaisten viranhaltijoiden ja toimialajohtajien päätösten laillisuutta ja tarkoituksenmukaisuutta sekä ryhdyttävä tarvittaessa kuntalain tarkoittamiin toimenpiteisiin asian ottamiseksi kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Valmistelussa ja päätöksenteossa on noudatettava lainsäädäntöä sekä sääntöjä ja ohjeita, sillä lainvastaiset ja virheellisesti tehdyt päätökset voidaan kumota valitusteitse oikeudessa. Lainmukaisuus tulee tarkistaa myös päätösten täytäntöönpanovaiheessa.

Vuonna 2022 Punkalaitumen kunta haki valituslupaa koskien Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätöstä, jossa kumottiin Isosuon voimaloiden T3, T4, T5 ja T6 rakennusluvat. Asian käsitelly korkeimmassa hallinto-oikeudessa on kesken.

Henkilöstöasiat

Henkilöstön oikeudenmukainen kohtelu edellyttää voimassa olevien lakien ja asetusten, virka- ja työehtosopimusten sekä muiden henkilöstöasioita koskevien määräysten, päätösten ja ohjeiden noudattamista. Hallintosääntö määrittelee henkilöstörekrytointia koskevan päätösvallan.

Palkanmaksu määräytyy virka- ja työehtosopimusten, kunnan hallintosäännön, paikallisten sopimusten ja palkkausta koskevan ohjeistuksen mukaisesti. Henkilöstötoimikunta käsittelee vuosittain henkilöstösuunnitelman, joka sisältää koulutus-, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat. Kunnanhallitus hyväksyy suunnitelman. Henkilöstöpolitiikan toteutumisesta ja henkilöstövoimavaroista laaditaan vuosittain henkilöstökertomus.

Henkilökunnan työterveyden hoitamisesta on sopimus Terveystalon kanssa. Henkilökunnan työhyvinvointivoinnista huolehditaan työterveyshuollon toimintasuunnitelman mukaisesti ja terveys-tarkastukset tehdään kolmen vuoden välein. Työterveyshuolto tekee säännöllisesti työpaikkaselvitykset. Työsuojelulliset riskiarviot tehdään kahden vuoden välein tai tarvittaessa esim. muutostilanteissa. Henkilöstölle on tarjottu mahdollisuus ensiapukoulutukseen. Yhdestä palvelussuhdeasiasta on oikeusprosessi kesken.

Talous- ja strategiaprosessi

Kunnanhallitus nimeää osastojen esimiehet ja toimielimet oman hallinnonalansa tehtäväalueen esimiehet. Osaston ja tehtäväalueen esimiehen sijaisena toimii henkilö, joka on nimetty ko. työntekijän sijaiseksi.

Osaston ja tehtäväalueen esimiehet ovat vastuussa talousarvion toteuman seurannasta. Jokaisella esimiehellä on mahdollisuus seurata oman yksikkönsä toteumaa ajantasaisesti web-raportointi-sovelluksella. Talousarvion toteumat annetaan tiedoksi toimielimille ja osavuositarkastukset on tehty 30.4. ja 31.8.2022, jotka on annettu tiedoksi valtuustolle.

Tilinpäätöksen laatimisessa noudatetaan kuntalakea, soveltuvin osin kirjanpitolain ja asetusten säännöksiä sekä kirjanpitolautakunnan kuntajaoston antamia yleisohjeita. Tilinpäätös laaditaan kuntalain edellyttämässä aikataulussa kolmen kuukauden kuluessa tilikauden päättymisestä. Kirjanpito ja sisäinen laskenta on järjestetty niin, että ne tuottavat toiminnan ohjauksessa ja valvonnassa tarvittavat tiedot. Investointien seuranta on järjestetty riittävällä tarkkuudella hankekohdaisesti niin, että seurannasta ilmenee alkuperäinen kustannusarvio ja seurantahetken toteumatilanne.

Kuntastrategia *Punkalaitumen Polku* vuosille 2022–2030 on hyväksytty valtuustossa 8.6.2022. Valmiussuunnitelmassa on varauduttu elintärkeiden toimintojen turvaaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Suunnitelmaa päivitetään säännöllisesti.

Kirjanpito ja maksuliikenne

Kaikilla ostolaskuilla on asiataarkastaja ja hyväksyjä. Toimielimet hyväksyvät vuosittain laskujen hyväksyjät ja heidän varahenkilönsä. Esimiehet hyväksyvät tarvittavat käyttöoikeudet laskujen asiataarkastusta ja hyväksymistä varten. Rahavarojen käyttäjille on määritelty vastuuhenkilöt. Kunnan maksuvalmiussuunnittelusta vastaa hallinto- ja talousjohtaja.

Omaisuuksien hallinta

Kunnan vakuutukset on kilpailutettu kertomusvuonna. Kaikki vakuutukset siirrettiin OP-Pohjolle 1.1.2023. Kilpailutuksen yhteydessä vakuutettavat kohteet tarkistettiin ja vakuutustarpeet

arvioitiin uudelleen. Vakuutuskohteet ja vakuutusten tarkoituksenmukaisuus tarkistetaan vuosittain yhteistyössä vakuutusmeklarin kanssa. Toiminnan muuttuessa vakuutuksiin tehdään tarvittavat muutokset.

Irtaimen omaisuuden luetteloinnista sekä tarpeettomaksi tulleen irtaimiston kierrättämisestä, myynnistä ja hävittämisestä on ohjeet. Toimipisteet nimeävät irtaimistoluettelosta vastaavan henkilön ja irtaimistoluettelo on pidettävä aina ajan tasalla. Luetteloiden ajantasaisuus tarkistetaan vuosittain.

Tarpeeton omaisuus pyritään myymään tai hävittämään tarkoituksenmukaisella tavalla. Omaisuuden myynnissä on käytetty mm. nettihuutokauppaa.

Tietohallinto, tietoturva ja tietosuoja

Kuntien Tiera on tuottanut tietohallintopalvelut vuoden 2021 alusta lukien, jolloin Sastamalan Tuki- ja palvelu Oy:n toiminta siirrettiin liikkeenluovutuksena Tieralle. Tietoverkkojen tietoturvasuunnitelma on tehty kertomusvuonna. Tulosten tarkempi analysointi siirtyi vuodelle 2023.

Tietosuojavastaavana toimi pääkirjanpitäjä. Tietoturvavastaavan tehtävät hoidetaan Tieran toimista. Tietosuoja-asetuksen edellyttämät tietosuojaselosteet sekä tiedonhallintalain ja saavutettavuusdirektiivin edellyttämät toimenpiteet pidetään ajan tasalla. Henkilöstö on koulutettu tietoturvaan ja koulutus päivitetään vuosittain.

Ohjelmien ja tietojen käyttöä varten työntekijöille annetaan henkilökohtaiset käyttäjätunnukset. Työntekijän esimies myöntää tarvittavat käyttöoikeudet. Käyttöoikeudet tarkistetaan kattavasti kaksi kertaa vuodessa.

Tietoturva- ja tietosuoja-asiat sisältyvät perehdytysuunnitelmaan.

Kuntalaisten hyvinvointi

Terveydenhuoltolaki velvoittaa kunnat seuraamaan asukkaidensa terveyttä ja hyvinvointia sekä niihin vaikuttavia tekijöitä väestöryhmittäin sekä kunnan palveluissa toteutettuja toimenpiteitä, joilla vastataan kuntalaisten hyvinvointitarpeisiin. Kuntalaisten terveydestä ja hyvinvoinnista sekä toteutetuista toimenpiteistä tulee raportoida valtuustolle vuosittain ja lisäksi valtuustolle valmistellaan kerran valtuustokaudessa laajempi hyvinvointikertomus.

2.4. Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa. Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan.

2.4.1. Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla. Seuraavaksi on esitetty Punkalaitumen kunnan vuoden 2022 tilinpäätös taloudellisine tunnuslukuineen sekä osastoittain tapahtuvalla sekä taloudellisten että toiminnallisten tavoitteiden analysoinnilla.

TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintatulot	2 904 215	2 328 428	2 260 120	2 077 724	2 075 354
Toimintamenot	-20 856 930	-20 607 304	-20 661 887	-21 720 895	-21 455 294
Toimintakate	-17 952 715	-18 278 876	-18 401 767	-19 643 171	-19 379 940
Verotulot	8 877 348	8 944 369	9 167 657	9 480 085	9 285 067
Valtionosuudet	10 108 482	9 920 519	11 326 019	11 185 507	12 010 061
Rahoitustuotot ja -kulut					
Korkotuotot	6 387	6 387	0	0	11 681
Muut rahoitustuotot	3 186	4 923	3 060	5 288	21 237
Korkokulut	-13 948	-38 096	-45 418	-39 567	-47 378
Muut rahoituskulut	-1 664	-447	-201	-203	-348
Vuosikate	1 027 075	558 778	2 049 350	987 939	1 900 380
Poistot ja arvonalentumiset	-1 044 604	-928 311	-1 151 508	-1 125 897	-1 068 290
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tilikauden tulos	-17 529	-369 533	897 842	-137 958	832 090
Poistoeron lisäys	50 150	46 633	43 468	40 619	38 056
Varausten vähennys	0	0	0	0	0
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	32 621	-322 900	941 310	-97 339	870 146

	2018	2019	2020	2021	2022
Toimintatuotot/toimintakulut %	13,9	11,3	10,9	9,6	9,7
Vuosikate/poistot %	98,3	60,2	178,0	87,7	177,9
Vuosikate, euroa/asukas	354	199	736	363	710
Asukasmäärä	2901	2815	2785	2719	2678

Toimintakate

Tuloslaskelman välituloksena esitettävä toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla. Tilikauden toimintatulot toteutuivat arvioitua paremmin ja pysyivät lähes samalla tasolla vuoteen 2021 verrattuna. Toimintamenot vähenivät vuoteen 2021 verrattuna. Vähennyistä oli 265.601 euroa eli runsaan 1 % verran. Toimintamenot jäivät 588.056 euroa alle arvioidun. Toimintakate oli -19.379.940 euroa, joka oli parantunut 263.231 euroa edellisestä vuodesta.

Vuosikate

Vuosikate on kunnan kokonaisrahoitusta kuvaava välitulo. Vuosikate ilmoittaa, riittääkö kunnan tulo-rahoitus kattamaan pitkävaikutteisista tuotannontekijöistä aiheutuneet kulut eli käyttöomaisuuden poistot. Vuosikatteen määrä oli 1.900.380 euroa eli tunnusluku parani edellisestä

vuodesta 912.441 eurolla. Alkuperäisessä talousarviossa vuosikatteen määräksi oli arvioitu 407.750 euroa.

Toimintatuotot prosentteina toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku on 9,7 %. Erytisen tärkeää olisi, että tunnusluku vakiintuisi tietyllä stabiilille tasolle, jolloin talouden ennustaminen olisi pitemmällä tähtäimellä helpompaa. Edellisenä vuonna tunnusluku oli koko kuntataloudessa keskimäärin 20 %.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot}$

Kun tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Kertomusvuonna tunnusluku oli 178 %. Kunnan tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot ja alijäämäinen, mikäli vuosikate alittaa poistot. Näin ollen kertomusvuonna tulorahoitus oli ylijäämäinen. Edellisenä tilikautena tunnusluku oli koko kuntataloudessa 158 %.

Oletusta tulorahoituksen riittävydestä voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, mikäli poistot vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Suuret rakennusinvestoinnit pitävät poistotason kohtuullisen korkealla.

Vuosikate e/asukas

Tunnuslukua käytetään yleisesti tulorahoituksen riittävyden arvioinnissa. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearviota ei kuitenkaan voida asettaa. Kunnan koko, taajama-aste, tekniset verkostot ja toimintojen organisointi ovat esimerkkejä tekijöistä, jotka vaikuttavat vuosikatteen määrittämiseen kunnassa. Kertomusvuonna kuntamme tunnusluku vuosikate/asukas oli 710 euroa. Tunnusluku parani huomattavasti edellisvuoteen verrattuna. Vuoden 2021 tilinpäätöstietojen mukaan kuntatalouden keskimääräinen arvo oli 681 euroa/asukas.

2.4.2. Toiminnan rahoitus

Toiminnan rahoitusta tilikauden aikana tarkastellaan rahoituslaskelman ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusosassa osoitetaan, kuinka paljon tarvitaan tulorahoituksen lisäksi pääomarahoitusta investointeihin ja lainanlyhennyksiin ja miten rahoitustarve katetaan ja kuinka suuri on rahoitusjäämä ja miten se käytetään.

Rahoituslaskelmaan tuodaan tuloslaskelmasta vuosikate. Investointiosasta rahoituslaskelmaan tuodaan käyttöomaisuusinvestoinnit sekä investointimenoihin saatavat rahoitusosuudet.

RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirta	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	1 900 380	987 939
Satunnaiset erät		
Tulorahoituksen korjauserät		
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-1 828 349	-264 328
Rahoitusosuudet investointeihin		
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	14 000	375 476
Toiminnan ja investointien rahavirta	86 032	1 099 086
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset		
Muut saamiset muilta	0	182
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-400 000	-850 000
Lyhytaikaisten lainojen muutos		
Muut maksuvalmiuden muutokset		
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	161 488	-23 747
Vaihto-omaisuuden muutos	-5 058	-2 064
Saamisten muutos	-189 038	290 907
Korottomien velkojen muutos	88 954	-294 563
Rahoituksen rahavirta	-343 653	-879 285
Rahavarojen muutos	-257 622	219 801
Rahavarat 31.12.	2 672 966	2 930 588
Rahavarat 1.1.	2 930 588	2 710 787

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Investoinnit		
Investointien tulorahoitus, %	103,9	374
Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuodelta	-4426	-3 340
Lainanhoito		
Lainanhoitokate	4,4	1,2
Maksuvalmius		
Kassavarat 31.12.	2 672 966	2 930 588
Kassasta maksut, e	23 731 369	22 874 994
Kassan riittävyys, pv	41	47
Asukasmäärä	2678	2719

Rahoituslaskelmassa esitetään erikseen tulorahoituksen ja investointien nettomäärä ja rahoitus-toiminnan eli anto- ja ottolainauksen, oman pääoman ja maksuvalmiuden muutosten nettomäärä. Näiden kahden nettomäärän erotus tai summa osoittaa kunnan kassavarojen muutoksen tilikaudella.

Investoinnit

Investointien tulorahoitus %

$$= 100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankinta-arvo}$$

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman käyttöomaisuusinvestointeja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

Kertomusvuonna tunnusluku oli 104 %, joten tulorahoituksella on pystytty kattamaan investointimenot. Vuonna 2021 vuosikate on ollut 374 % investoinneista. Koko maan tasolla kuntatalouden edellisen vuoden keskimääräinen arvo oli 99 %. Vertailtavuutta vaikeuttaa esimerkiksi investointien vuotuinen vaihtelu.

Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuodelta

Rahoituslaskelman välitulokseksi *Toiminnan ja investointien rahavirta* itsessään on jo tunnusluku, jonka positiivinen määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvoiton ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omahankituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvoiton on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi. Viiden vuoden rahavirta on miinusmerkkinen kertomusvuonna, joten investointeja ja lainojen lyhennyksiä ei ole pystytty kattamaan kertyneillä tuloilla.

Lainanhoito

Lainanhoitokate

$$= (\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$$

Tunnusluku kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on yksi tai suurempi. Kertomusvuonna tunnusluvun arvo oli 4,4 eli arvo parani edellisvuodesta. Vuoden 2021 ja vuoden 2022 luvut eivät ole suoraan vertailukelpoisia, koska kunta maksoi vuonna 2021 pois pitkäaikaista lainaa 450.000 euroa. Tulorahoitus on riittänyt kattamaan vieraan pääoman aiheuttamat kustannukset. Lainanhoitokyvyn sanotaan olevan hyvä, kun tunnusluku on yli kaksi, tyydyttävä, kun tunnusluku on 1–2 ja heikko, jos se jää alle yhden. Edellisvuonna kuntien keskimääräinen arvo 1,6.

Maksuvalmius

Kassavarat 31.12.

$$= \text{Rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset}$$

Kassavarat olivat kertomusvuoden viimeisenä päivänä pienemmät kuin edellisvuotena. Kunnassa ei ollut kassalainaa 31.12.2022.

Kassasta maksut

Kassasta maksut kootaan seuraavista tilikauden tuloslaskelman ja rahoituslaskelman eristä:

Tuloslaskelmasta:

Toimintakulut – Valmistus omaan käyttöön

Korkokulut

Muut rahoituskulut

Rahoituslaskelmasta:
Käyttöomaisuusinvestoinnit
Antolainojen lisäys
Pitkäaikaisten lainojen vähennys (lyhennykset)

Kassasta maksut olivat v. 2022 n. 23,7 milj. euroa eli luvussa oli noin 0,85 milj. euroa vähennystä edelliseen vuoteen verrattuna.

Kassan riittävyys

= 365 pv * Kassavarat 31.12. / Kassasta maksut tilikauden aikana

Tunnusluku kuvaa kunnan maksuvalmiutta ja se ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan kassavaroilla. Tunnusluku on 41 päivää, joten kunnan kassavarat olivat tilin päätöspäivänä hyvät.

2.5. Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2022	2021
Pysyvät vastaavat	21 243 433	20 497 375
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	0	0
Aineettomat oikeudet	0	0
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	17 464 872	16 704 814
Maa- ja vesialueet	1 675 110	1 600 110
Rakennukset	11 416 484	11 986 916
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 501 041	2 720 906
Koneet ja kalusto	194 220	209 988
Muut aineelliset hyödykkeet	29 433	29 434
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 648 585	157 460
<i>Sijoitukset</i>	3 778 561	3 792 561
Osakkeet ja osuudet	3 563 625	3 577 625
Muut lainasaamiset	212 896	212 896
Muut saamiset	2 040	2 040
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusvarat		
Vaihtuvat vastaavat	3 405 189	3 468 716
<i>Vaihto-omaisuus</i>	57 907	52 850
Aineet ja tarvikkeet	57 907	52 850
<i>Saamiset</i>	674 316	485 278
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut pitkäaikaiset saamiset	0	
Lyhytaikaiset saamiset	674 316	485 278
Myyntisaamiset	128 760	185 568
Muut saamiset	394 383	76 282
Siirtosaamiset	151 173	223 428
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>	2 672 966	2 930 588
Vastaavaa yhteensä	24 648 622	23 966 090

VASTATTAVAA	2022	2021
Oma pääoma	14 749 489	13 879 343
Peruspääoma	9 791 451	9 791 451
Liittymismaksurahasto		
Arvonkorotusrahasto		
Edellisten tilikausien ylijäämä	4 087 892	4 185 231
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	870 146	-97 339
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset	506 779	544 835
Poistoero	506 779	544 835
Vapaaehtoiset varaukset		
Toimeksiantojen pääomat	251 272	89 785
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	251 272	89 785
Muut toimeksiantojen varat		
Vieras pääoma	9 141 082	9 452 127
<i>Pitkäaikainen</i>	<i>6 964 921</i>	<i>7 361 154</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 465 000	6 865 000
Liittymismaksut ja muut velat	499 921	496 154
<i>Lyhytaikainen</i>	<i>2 176 160</i>	<i>2 090 973</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	400 000	400 000
Saadut ennakot	50 701	85 253
Ostovelat	974 731	819 642
Liittymismaksut ja muut velat	82 331	97 344
Siirtovelat	668 398	688 734
Vastattavaa yhteensä	24 648 622	23 966 090

Taseen tunnusluvut	2022	2022
Omavaraisuusaste, %	62,0	60,4
Suhteellinen velkaantuneisuus-%	38,9	41,2
Velat ja vastuut prosenttia käyttötulosta	39,2	41,5
Kertynyt yli-/alijäämä, 1000 e	4 958	4 088
Kertynyt yli-/alijäämä e/asukas	1851	1503
Lainakanta 31.12., e	6 865 000	7 265 000
Lainat, e/asukas	2 563	2 672
Lainat ja vastuut, 31.12.	6 930 039	7 338 547
Lainat ja vastuut, e/asukas	2 588	2 699
Lainasaamiset	212 894	212 894
Asukasmäärä	2678	2719

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuusastetta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste %

= 100 * (Oma pääoma+Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset)/(Koko pääoma - Saadut ennakot)

Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan kuntataloudessa pitää 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee kuntataloudessa merkittävän suurta velkarasitetta.

Kertomusvuonna omavaraisuusaste oli 62,0 %. Tunnusluku on parantunut edelliseen vuoteen verrattuna. Kuntatalouden keskimääräinen luku oli edellisenä tilikautena 58,8 %.

Suhteellinen velkaantuneisuus %

= 100 * (Vieras pääoma - Saadut ennakot) / Käyttötulot

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska käyttöomaisuuden ikä, arvostus tai poistomenetelmät eivät vaikuta tunnusluvun arvoon. Mitä pienempi tunnusluku on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisin maksusta tulorahoituksella.

Kuntasektorin keskimääräinen suhteellinen velkaantuneisuus oli edellisvuonna keskimäärin 57,7 %, joten kuntamme kertomusvuoden luku 38,9 % on parempi kuin kuntasektorilla keskimäärin.

Velat ja vastuut prosentteina käyttötuloista

= 100*(Vieras pääoma - Saadut ennakot + Vuokravastuut) /Käyttötulot

Tunnusluku kertoo, kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun, silloin kun vieraaseen pääomaan rinnastetaan myös vuokravastuut. Vuokravastuilla tarkoitetaan sekä vuokravastuita että leasingvastuita.

Tunnusluku ottaa paremmin huomioon erilaisilla malleilla, kuten rahoitusleasingsopimuksilla rahoitetut hankkeet, jotka eivät näy velkana taseessa.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä) + tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= (Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)) / Asukasmäärä

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= Vieras pääoma - (Saadut ennakot + Ostovelat + Siirtovelat + Muut velat)

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Kunta lyhensi kertomusvuonna pitkäaikaista lainaa 400.000 euroa. Lainojen määrä 31.12.2022 oli 6.865.000 euroa.

Lainat e/asukas

Tunnusluku kertoo kunnan lainakannan asukasta kohti. Kertomusvuonna lainamäärä asukasta kohden oli 2.563 euroa eli 109 euroa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Koko maan keskiarvo oli edellisvuonna 3.465 euroa/asukas, joten kuntamme velkaisuus on vieläkin keskimääräistä alhaisemmalla tasolla.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

TALOUDEN TUNNUSLUVUT

Talouden tunnuslukuja	TP2022	TP2021	TP2020	TP2019
Asukasluku	2678	2719	2785	2815
Veroprosentti	22,00	22,00	22,00	22,00
Verotulot	9 285 067	9 480 085	9 167 657	8 944 369
Verotulojen muutos %	-2,1 %	3,4 %	2,5 %	0,8 %
Verotulot €/asukas	3 467	3 487	3 292	3 177
Valtionosuudet	12 010 061	11 185 507	11 326 019	9 920 519
Valtionosuuksien muutos %	7,4 %	-1,2 %	14,2 %	-1,9 %
Valtionosuudet €/asukas	4 485	4 114	4 067	3 524
Toimintakulut (ulk.)	21 455 294	21 720 895	20 661 887	20 607 304
Toimintatuotot (ulk.)	2 075 354	2 077 724	2 260 120	2 328 428
Toimintatuotot/toimintakulut (ulk.) %	9,7	9,6	10,9	11,3
Toimintakate	-19 379 940	-19 643 171	-18 401 767	-18 278 876
Toimintakatteen muutos %	-1,3 %	6,74 %	0,67 %	1,81 %
Vuosikate	1 900 380	987 939	2 049 350	558 778
Vuosikate €/asukas	710	363	736	199
Vuosikate poistoista %	177,9 %	87,7 %	178,0 %	60,2 %
Tilikauden tulos	832 090	-137 958	897 842	-369 533
Tilikauden yli-/alijäämä	870 146	-97 339	941 310	-322 900
Taseen ylijäämä	4 958 038	4 087 892	4 185 231	3 243 921
Taseen ylijäämä €/asukas	1 851	1 503	1 503	1 152
Investointien tulorahoitus, %	103,9	374,0 %	192,6 %	9,0 %
Investointien omahankintameno	1 828 349	264 328	907 978	6 217 029
Investoinnit omahankintameno, €/asukas	683	97	326	2 209
Lainakanta	6 865 000	7 265 000	8 115 000	7 800 000
Lainat €/asukas	2 563	2 672	2 914	2 771
Lainanhoitokate	4,4	1,2	3,9	3,2
Omavaraisuusaste (oma po/koko po) %	62,0 %	60,4 %	57,8 %	57,2 %
Suhteellinen velkaantuneisuus %	38,9 %	41,2 %	46,2	47,8

2.6. Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulojen ja -menojen laskelma laaditaan tuloslaskelmasta ja rahoituslaskelmasta, jotka sisältävät vain ulkoiset tulot, menot ja rahoitustapahtumat ja joissa liikelaitokset ja muut taseyksiköt on yhdistetty rivi riviltä.

KUNNAN KOKONAISTULOT JA -MENOT

TULOT	1000 e	%	MENOT	1000 e	%
Varsinainen toiminta			Varsinainen toiminta		
Toimintatuotot	2 075	8,9	Toimintakulut	21 455	90,4
Verotulot	9 285	39,7	Korkokulut	48	0,2
Valtionosuudet	12 010	51,3	Muut rahoituskulut	0	0,0
Korkotuotot	12	0,1	Satunnaiset kulut	0	0,0
Muut rahoitustuotot	21	0,1	Tulorahoituksen korjaukset		0,0
Satunnaiset tuotot	0	0,0	- Käyttöom. myyntitappiot	0	0,0
Tulorahoituksen korjaukset			Investoinnit		
- Käyttöom. myyntivoitot		0,0	Käyttöomaisuusinvestoinnit	1 828	7,7
Investoinnit			Rahoitustoiminta		
Rahoitusosuudet inv.menoihin	0	0,0	Antolainasaamisten lisäykset		0,0
Käyttöomaisuuden myyntitulot	14	0,1	Pitkäaik. lainojen vähennys	400	1,7
Rahoitustoiminta			Lyhytaik. lainojen vähennys		
Antolainasaamisten vähennys	0	0,0			0,0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	0,0			
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	0	0,0			
Kokonaistulot yhteensä	23 417	100	Kokonaismenot yhteensä	23 731	100

Kokonaistulo ja -meno -käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön. Kokonaistulot ja -menot -laskelma on täsmäytettävissä rahoituslaskelmaan siten, että kokonaistulojen ja -menojen erotus on yhtä suuri kuin rahoituslaskelman kohta *Muut maksuvalmiuden muutokset* ja *Kassavarojen muutoserien* itseisarvojen summa silloin, kun mainitut erät ovat rahoituslaskelmassa erimerkkisiä ja itseisarvojen erotus, kun ne ovat rahoituslaskelmassa samanmerkkiset.

Edellisvuoteen verrattuna toimintatuottojen (v. 2021 9,1 %) suhteellinen osuus on pysynyt lähes ennallaan, mutta toimintakulujen (95,7 %) suhteellinen osuus on laskenut. Verotulojen (41,3 %) suhteellinen osuus on laskenut ja kun taas valtionosuuksien (48,7 %) suhteellinen osuus on nousut.

Kertomusvuonna Punkalaitumen kunnan valtionosuudet asukasta kohden olivat kaikkiaan 4.485 euroa/asukas. Edellisenä vuonna koko maassa se oli keskimäärin 1.824 euroa/asukas ja Pirkanmaalla 1.759 e/asukas eli Punkalaitumen kunnan saamat valtionosuudet/asukas ovat huomattavasti keskimääräistä suuremmat. Verotulojen asukaskohtaisessa kertymässä on puolestaan päinvastainen tilanne. Punkalaitumen kunnan asukaskohtainen vero kertymä vuonna 2022 oli 3.467 euroa/asukas. Koko valtakunnassa asukaskohtainen kertymä v. 2021 oli puolestaan 4.604 e/asukas ja Pirkanmaalla 4.416 e/asukas.

2.7. Kuntakonsernin toiminta ja talous

Konsernitilinpäätöksessä on yhdistetty kunnan, tytäryhteisöjen ja osakkuusyhteisöjen tilinpäätökset toisiinsa. Konsernitilinpäätöksen tavoitteena on selvittää ne varat, velat ja vastuut, joihin kunnalla on omistajuuteen tai sopimukseen perustuvaa määräysvaltaa, velvoitteita ja vastuuta.

2.7.1. Kuntakonsernin rakenne

Punkalaitumen kunnan konsernirakenne 31.12.2022

Tytäryhteisö

Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy 100 %

Kuntayhtymät

Pirkanmaan liitto 0,70 %

SASKY koulutuskuntayhtymä 1,31 %

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä 0,92 %

Osakkuusyhteisö

Kiinteistö Oy Pietarinvirasto 30,17 %

Omistusyhteisyhteisö

Huittisten Puhdistamo Oy 5,00 %

Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy 2,96 %

Sastamalan Tukipalvelu Oy:n toiminta päättyi kertomusvuoden aikana.

Koska omistusyhteisyhteisöjen omistusosuus on alle 20 %, yhtiöitä ei ole yhdistetty konsernitilinpäätökseen.

2.7.2. Konsernitulos

KONSERNITULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

	2022	2021
Toimintatulot	10 745 241	10 816 000
Toimintamenot	-30 157 384	-30 237 789
Osuus osakk.yht. voitosta/tappiosta	-5 873	12 339
Toimintakate	-19 418 016	-19 409 450
Verotulot	9 285 067	9 480 085
Valtionosuudet	12 536 286	11 736 862
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 158	2 095
Muut rahoitustuotot	33 137	10 917
Korkokulut	-103 163	-74 166
Muut rahoituskulut	-6 784	-1 112
Vuosikate	2 339 684	1 745 232
Poistot ja arvonalentumiset		
Omistuksen eliminointierot	-1 715 308	-1 682 085
Tilikauden tulos	624 376	63 148
Tilinpäätössiirrot		5 425
Tilikauden verot		
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-1 854	-383
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	622 522	68 189

	2022	2021
Toimintatuotto/toimintakulut %	-35,6	-35,8
Vuosikate/poistot %	136,4	103,8
Vuosikate, e/asukas	874	642
Asukasmäärä	2678	2719

2.7.3. Konsernirahoitus

KONSERNIRAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirta	2022	2021
Toiminnan rahavirta		
Vuosikate	2 339 684	1 745 231
Tulorahoituksen korjaukset	3 452	8 337
Investointien rahavirta		
Investointimenot	-4 007 312	-796 353
Rahoitusosuudet investointimenoihin	54 996	11 922
Pysyvien vast. hyöd. luovutustulot	22 686	380 557
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 586 494	1 349 694
Rahoituksen rahavirta		
Antolainasaamisten muutokset		
Antolainasaamisten lisäykset		
Antolainasaamisten vähennykset		182
Lainakannan muutokset		
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 821 600	184 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 027 624	-1 386 010
Lyhytaikaisten lainojen muutos	302 680	28 373
Oman pääoman muutokset	44 917	8 131
Muut maksuvalmiuden muutokset	224 194	-17 315
Rahoituksen rahavirta	1 365 767	-1 182 639
Rahavarojen muutos	-220 727	167 055
Rahavarat 31.12.	3 300 792	3 542 145
Rahavarat 1.1.	3 521 519	3 375 090

Rahoituslaskelman tunnusluvut	2022	2021
Investoinnit		
Investointien tulorahoitus, %	59,2	222,5
Toiminnan ja investointien rahavirta 5 vuodelta	-5 117	-1 950
Lainanhoito		
Lainanhoitokate	2,2	1,2
Maksuvalmius		
Kassavarat 31.12.	3 300 792	3 542 145
Kassasta maksut, e	35 302 267	32 495 612
Kassan riittävyys, pv	34	40

SASKY koulutusyhtymän omistusosuus on muuttunut 1,42 %:sta 1,31 %:iin.

2.7.4. Konsernitase ja sen tunnusluvut
KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

VASTAAVAA	2022	2021
Pysyvät vastaavat	26 139 067	23 981 613
<i>Aineettomat hyödykkeet</i>	100 852	101 942
Aineettomat oikeudet	100 520	100 591
Muut pitkävaikutteiset menot	280	1 351
Ennakkomaksut	52	
<i>Aineelliset hyödykkeet</i>	25 186 816	22 995 605
Maa- ja vesialueet	1 887 169	1 810 730
Rakennukset	17 998 043	17 305 787
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 523 168	2 745 364
Koneet ja kalusto	803 486	677 878
Muut aineelliset hyödykkeet	65 618	68 380
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 909 332	387 465
<i>Sijoitukset</i>	851 400	884 066
Osakkuusyhteisöosuudet	101 508	120 272
Osakkeet ja osuudet	734 822	748 671
Muut saamiset	15 070	15 123
<i>Toimeksiantojen varat</i>	67 840	80 598
Valtion toimeksiannot	54 652	67 173
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	13 188	13 425
Vaihtuvat vastaavat	4 824 818	4 996 631
<i>Vaihto-omaisuus</i>	177 782	177 710
Aineet ja tarvikkeet	171 985	172 737
Keskeneräiset tuotteet	5 797	4 973
Valmiit tuotteet/tavarat		
Muu vaihto-omaisuus		
Ennakkomaksut		0
<i>Saamiset</i>	1 346 244	1 276 776
<i>Pitkäaikaiset saamiset</i>	1 142	2 502
Myyntisaamiset		1 055
Muut saamiset	1 142	1 447
Siirtosaamiset		0
<i>Lyhytaikaiset saamiset</i>	1 345 102	1 274 274
Myyntisaamiset	484 924	445 971
Lainasaamiset		15
Muut saamiset	575 472	231 443
Siirtosaamiset	284 706	596 845
<i>Rahoitusarvopaperit</i>	84 597	80 758
Muut arvopaperit	84 597	80 758
<i>Rahat ja pankkisaamiset</i>	3 216 195	3 461 387
Vastaavaa yhteensä	31 031 722	29 058 839

VASTATTAVAA	2022	2021
Oma pääoma	15 490 501	14 875 249
Peruspääoma	9 791 451	9 790 804
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	387	387
Muut omat rahastot	489 163	494 249
Edellisten tilikauden yli-/alijäämä	4 586 930	4 521 572
Tilikauden yli-/alijäämä	622 571	68 238
Vähemmistöosuudet	7 199	2 592
Pakolliset varaukset	334 515	341 544
Eläkevaraukset	1 075	1 052
Pakolliset varaukset	333 440	340 492
Toimeksiantojen pääomat	320 777	172 332
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	264 360	102 739
Muut toimeksiannot	56 417	69 594
Vieras pääoma	14 878 732	13 667 125
<i>Pitkäaikainen</i>	<i>9 781 656</i>	<i>9 010 121</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 279 872	8 500 996
Lainat julkisyhteisöiltä		
Lainat muilta	757	757
Saadut ennakot		11 383
Liittymismaksut ja muut velat	501 027	496 985
<i>Lyhytaikainen</i>	<i>5 097 076</i>	<i>4 657 004</i>
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 549 485	1 233 447
Lainat julkisyhteisöiltä		
Saadut ennakot	131 523	162 708
Ostovelat	1 594 728	1 393 804
Muut velat	193 471	185 435
Siirtovelat	1 627 870	1 681 610
Laskennalliset verovelat		
Vastattavaa yhteensä	31 031 722	29 058 839

Konsernitaseen tunnusluvut	2022	2021
Omavaraisuusaste, %	49,9	51,2
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	45,3	42,1
Velat ja vastuut prosentteina käyttötulosta	48,8	45,6
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), 1000 e	5 210	4 590
Kertynyt ylijäämä (alijäämä), e/asukas	1 945	1 688
Konsernin lainakanta 31.12.	10 830 113	9 735 200
Konsernin lainat, e/asukas	4 044	3 580
Konsernin lainasaamiset, 31.12.		
Asukasmäärä	2678	2719

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on merkitty konsernitilinpäätöksessä omaan pääomaan ja-
ettuna edellisten tilikausien yli-/alijäämän ja tilikauden yli-/alijäämiin ja niiden muutos konsernitu-
loslaskelmassa tilikauden tulokseen Kuntaliiton antaman ohjeen mukaan.

Konsernin tunnusluvut

Konsernin omavaraisuusaste %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Konsernireservi} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Tunnusluku mittaa konsernin vakavaraisuutta, alijäämäisten tulosten sietokykyä ja konsernin ky-
kyä selviytyä sitoumuksistaan pitkällä tähtäyksellä.

Omavaraisuusaste oli 49,9 %. Tunnusluku huononi hieman edellisvuodesta. Kuntien konsernien
omavaraisuusaste v. 2021 oli keskimäärin 42,3 %.

Konsernin lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Konsernin lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Kokonaislainakanta oli 10,8 milj.
euroa ja määrä nousi edelliseen vuoteen verrattuna.

Konsernin lainat e/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla konsernin lainakanta tilinpäätösvuoden pääty-
mispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Konsernin lainat/asukas oli 4.044 euroa. Tunnusluku on noussut 464 euroa edellisvuoteen verrat-
tuna. Koko valtakunnan tasolla kuntakonsernien keskimääräinen lainakanta asukasta kohden v.
2021 oli jopa 7.681 euroa. Kuitenkin on syytä olla varovainen luvun vertailussa, koska konsernira-
kenteet poikkeavat toisistaan hyvin paljon.

2.8. Tilikauden tuloksen käsittely

Kunnanhallituksen on tehtävä toimintakertomuksessaan tai sen antamisen yhteydessä esitys tili-
kauden tuloksen käsittelystä sekä talouden tasapainottamista koskevista toimenpiteistä. Kunnan-
hallitus esittää, että tilivuoden 2022 ylijäämä 870.146,04 euroa siirretään taseen edellisten tilikau-
sien yli-/alijäämätilille.

3. KÄYTTÖTALOUS

Kunnanvaltuusto hyväksyy määrärahat ja tuloarviot sitovasti nettotasolla osastoittain.

Seuraavassa taulukossa on esitetty yhteenvedo sitovasta toimintakatteesta, jossa mukana sekä ulkoiset että sisäiset erät.

TOIMINTAKATE	TP2021	TA 2022	TP2022	Poikkeama
Vaalit	-10 178	-1 000	-1 021	21
Tarkastustoiminta	-8 421	-8 000	-6 093	-1 907
Yleishallinto	-433 572	-750 150	-451 023	-299 127
Tietohallinto	0	0	0	0
Elinvoiman kehittäminen	-232 184	-232 200	-203 204	-28 996
Maa- ja metsäalueet	176 739	105 200	184 382	-79 182
Erikoissairaanhoido	-4 614 176	-4 677 150	-4 005 149	-672 001
Sosiaali- ja terveystalvet	-8 227 676	-8 361 750	-8 356 859	-4 891
HALLINTOTOIMI	-13 349 468	-13 925 050	-12 838 968	-1 086 082
Varhaiskasvatus	-1 040 576	-1 132 350	-1 076 427	-55 923
Perusopetus	-3 332 845	-3 532 650	-3 467 865	-64 785
Lukio-opetus	-598 344	-617 150	-731 596	114 446
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-235 628	-288 000	-251 952	-36 048
Liikuntatoimi	-287 581	-276 900	-325 645	48 745
Nuorisotoimi	-81 334	-88 550	-98 275	9 725
Työllistäminen	-220 879	-237 300	-205 575	-31 725
SIVISTYSTOIMI	-5 797 187	-6 172 900	-6 157 335	-15 565
Tekniset toimistopalvelut	-18 893	-37 400	2 785	-40 185
Liikenneväylät ja yleiset alueet	-342 573	-336 900	-375 926	39 026
Toimitilapalvelut	445 950	525 400	483 912	41 488
Asunto- ja vuokraustoimi	-153 147	76 150	-714	76 864
Vesihuoltolaitos	-130 314	-143 500	-144 913	1 413
Pelastustoimi	-219 980	-223 350	-226 346	2 996
Rakennusvalvonta	-77 557	-131 150	-122 436	-8 714
TEKNINEN TOIMI	-496 514	-270 750	-383 637	112 887
KUNTA YHTEENSÄ	-19 643 170	-20 368 700	-19 379 941	-988 759
Ulkoiset toimintatuotot	2 077 724	1 674 650	2 075 354	-400 704
Sisäiset toimintatuotot	3 268 918	2 506 200	3 792 117	-1 285 917
Toimintatuotot	5 346 642	4 180 850	5 867 471	-1 686 621
Ulkoiset toimintakulut	-21 720 895	-22 043 350	-21 455 294	-588 056
Sisäiset toimintakulut	-3 268 918	-2 506 200	-3 792 117	1 285 917
Toimintakulut	-24 989 813	-24 549 550	-25 247 411	697 861
Toimintakate	-19 643 171	-20 368 700	-19 379 940	-988 760

Menot merkitty -merkkisenä ja tulot ilman etumerkkiä.

Osastokohtaiset tavoitteet ja selvitys niiden toteutumisesta on käyttötaloulososan lopussa. Taulukoiden yhteydessä on myös osastokohtaiset palvelusuunnitelmien kuvaukset.

Seuraavassa taulukossa on esitetty ulkoinen toimintakate osastoittain.

TOIMINTAKATE	TP2021	TA 2022	TP2022	Poikkeama
Vaalit	-10 178	-1 000	-1 021	21
Tarkastustoiminta	-8 421	-8 000	-6 093	-1 907
Yleishallinto	-802 459	-829 050	-843 582	14 532
Tietohallinto	-260 294	-303 000	-297 834	-5 166
Elinvoiman kehittäminen	-201 359	-203 700	-175 212	-28 488
Maa- ja metsäalueet	176 739	105 200	184 382	-79 182
Erikoissairaanhoido	-4 614 176	-4 677 150	-4 005 149	-672 001
Sosiaali- ja terveystoiminta	-8 222 055	-8 360 600	-8 354 422	-6 178
HALLINTOTOIMI	-13 942 203	-14 277 300	-13 498 931	-778 369
Varhaiskasvatus	-759 864	-898 850	-739 231	-159 619
Perusopetus	-2 341 182	-2 634 450	-2 426 955	-207 495
Lukio-opetus	-404 532	-441 850	-462 534	20 684
Kirjasto- ja kulttuuritoimi	-152 988	-208 850	-151 362	-57 488
Liikuntatoimi	-38 187	-57 200	-33 688	-23 512
Nuorisotoimi	-76 506	-85 800	-90 047	4 247
Työllistäminen	-204 595	-228 150	-184 465	-43 685
SIVISTYSTOIMI	-3 977 854	-4 555 150	-4 088 283	-466 867
Tekniset toimistopalvelut	-182 663	-221 500	-175 927	-45 573
Liikenneväylät ja yleiset alueet	-263 849	-272 250	-279 195	6 945
Toimitilapalvelut	-974 180	-818 000	-1 158 285	340 285
Asunto- ja vuokraustoimi	45 502	208 650	249 195	-40 545
Vesihuoltolaitos	-98 377	-116 650	-121 177	4 527
Pelastustoimi	-217 505	-220 050	-223 871	3 821
Rakennusvalvonta	-35 093	-96 450	-83 465	-12 985
TEKNINEN TOIMI	-1 726 165	-1 536 250	-1 792 726	256 476
KUNTA YHTEENSÄ	-19 646 221	-20 368 700	-19 379 940	-988 760
Ulkoiset toimintatuotot	2 077 724	1 674 650	2 075 354	-400 704
Ulkoiset toimintakulut	-21 720 895	-22 043 350	-21 455 294	-588 056
Toimintakate	-19 643 171	-20 368 700	-19 379 940	-988 760

Menot on merkitty -merkkisenä ja tulot ilman etumerkkiä.

3.1. Hallintotoimi

Toimielin Osasto

Keskusvaalilautakunta Vaalit

Uusien hyvinvointialueiden ylintä päätösvaltaa käyttää aluevaltuusto, jonka jäsenet ja varajäsenet valitaan aluevaaleilla. Vaalit ovat välittömät, salaiset ja suhteelliset ja vaaleissa on yhtäläinen ääni-oikeus. Valtuuston toimikausi on neljä vuotta. Aluevaalit toimitetaan jatkossa samanaikaisesti kuntavaalien kanssa eli vuodesta 2025 lukien. Ensimmäiset aluevaalit toimitettiin erillisinä vaaleina su 23.1.2022. Ennakkoäänestys oli kotimaassa 12. - 18.1.2022.

Hyvinvointialue vastaa aluevaalilautakunnan toiminnasta aiheutuvista kustannuksista. Kunnat vastaavat nykyiseen tapaan kuntien vaaliviranomaisten toiminnasta aiheutuvista kustannuksista.

Vaalit	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	3 275	3 000	6 202	-3 202
Ulkoiset menot	-13 452	-4 000	-7 223	3 223
Toimintakate	-10 178	-1 000	-1 021	21
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot				0
Toimintakate	0	0	0	0
Tulot yhteensä	3 275	3 000	6 202	-3 202
Menot yhteensä	-13 452	-4 000	-7 223	3 223
Toimintakate	-10 178	-1 000	-1 021	21

Toimielin Osasto

Tarkastuslautakunta Tarkastustoiminta

Tarkastuslautakunta toimii yhteistyössä ammattitilintarkastajan kanssa. Kunnan tilintarkastus kilpailutettiin valtuustokaudelle 2017 - 2021 ja sopimus tehtiin BDO Auditor Oy:n kanssa. Alkuperäinen sopimus käsitti tilikaudet 2017 - 2020 ja valtuuston päätöksellä sopimusta jatkettiin tilikaudelle 2021.

Uusi tarkastuslautakunta kilpailutti tilintarkastajan kaudelle 2022 - 2025. Sopimus on tehty Auditor Oy:n kanssa. Vastuunalaisena JHTT-tilintarkastajana on toiminut Aino Lepistö.

Tarkastustoiminta	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot				0
Ulkoiset menot	-8 421	-8 000	-6 093	-1 907
Toimintakate	-8 421	-8 000	-6 093	-1 907
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot				0
Toimintakate	0	0	0	0
Tulot yhteensä				0
Menot yhteensä	-8 421	-8 000	-6 093	-1 907
Toimintakate	-8 421	-8 000	-6 093	-1 907

Valtuusto hyväksyi joulukuun kokouksessa uuden hallintosäännön, joka tuli voimaan 1.1.2023. Uudistuksen yhteydessä sekä luottamushenkilö- että henkilöstöorganisaatio uudistettiin. Säännön laadinnassa otettiin huomioon sosiaali- ja terveystoimen uudistuksen vaikutukset kunnan toimintaan ja perustettiin mm. hyvinvointijaosto. Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta muutettiin kasvatus- ja opetuslautakunnaksi ja hyvinvoinnin vastuualue siirtyi kunnanhallituksen alaisuuteen. Toimiala jäi vastuutasona pois ja aikaisemmat osastot muutettiin vastuualueiksi.

Kuntalaisia on osallistettu päätöksentekoon eri menetelmillä käsiteltävästä asiasta riippuen. Tehdyissä kyselyissä ja palautteissa kunnan tiedottamiseen on toivottu parannusta. Kunnassa hoidetaan viestintää kunnanhallituksen ohjeen mukaisesti ja asiasta ja kohderyhmästä riippuen pyritään löytämään parhaat viestintätavat ja -kanavat.

Kunnassa on oltava ajantasainen ja toimiva tiedonohjaussuunnitelma, jotta tietojen käsittely on arkisto- ja tiedonhallintalain määräysten mukaista. Kunnassa on keväällä 2022 otettu käyttöön uusi asiahallintaohjelma ja tiedonohjausjärjestelmä, joihin liittyen asioiden käsittelyprosesseista ja asiakirjoista on laadittu tiedonohjaussuunnitelmat. Määräysten mukaan 1.1.2022 alkaen alun perin digitaaliset asiakirjat arkistoidaan ainoastaan digitaaliseen muotoon. Kunnassa on otettu käyttöön uusi sähköisen arkiston ohjelma.

Valtakunnallisena tavoitteena on, että Suomi tunnetaan edelläkävijänä, jossa digitalisaation ja teknisen kehityksen tuomia mahdollisuuksia kehitetään ja otetaan käyttöön yli hallinto- ja toimialarajojen. Tavoitteena on, että julkiset palvelut ovat kansalaisten ja yritysten saatavilla digitaalisesti vuoteen 2023 mennessä. Hyvinvointialue-uudistuksen myötä kuntalaisten digitalisaatiotaitojen merkitys tulee entisestään kasvamaan. Kunta tiedottaa palveluistaan aktiivisesti sähköisillä kanavilla ja palveluita siirretään sähköisiksi aina, kun se on teknisesti mahdollista. Kuntaan on hankittu sähköisten lomakkeiden palvelu, joihin saadaan tarvittaessa vahva tunnistautuminen suomi.fi-palvelun kautta.

Palvelutarjonnassa on kuitenkin huomioitava, että kaikilla palveluiden käyttäjillä ei ole mahdollisuutta digitaaliseen asiointiin ja myös muita vaihtoehtoja on oltava tarjolla. Kuntalaisten digitaaitoja pyritään parantamaan mm. lahjoitusrahaston varoilla kuntaan palkatun digitukihenkilön avulla. Palvelu on kohdistettu lähinnä ikäihmisiin ja toiminta lähtenyt hyvin käyntiin ja digituki on löytänyt asiakkaansa.

Toimintavuoden aikana uusittiin riskienhallinnan ja sisäisen valvonnan ohjeet. Riskien arvioinnissa on tunnistettu henkilöstöressurssin ja osaamisen riittävyyden riski. Avoimet tehtävät on saatu täytettyä ja kriittisiin tehtäviin on perehdytetty sijaiset. Kunnan vakuutukset kilpailutettiin ja vakuutukset siirtyivät Op Pohjolaan 1.1.2023.

Varsinaiset vaikuttajatoimielimet nuorisovaltuusto, vanhusneuvosto, vammaisneuvosto ja elinkeinopoliittisen työryhmä ovat mukana eturyhmiään koskevien asioiden valmistelussa mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Aikaisemmin vammaisneuvosto on ollut yhteinen Sastamalan kaupungin kanssa. Jatkossa kunnassa toimii vanhus- ja vanhusneuvosto. Muita uuden hallintosäännön mukaisia vaikuttajatoimielimiä ovat elinvoimaneuvosto ja nuorisovaltuusto.

Henkilöstön työkyky ja työhyvinvointi ovat kunnan toiminnan tärkeä perusta. Työsuhde-edut, työn vaatavuuden mukainen palkkaustaso ja työpaikan viihtyvyys parantavat kunnan imagoa työnantajana. Kunta on mukana *Hyvän mielen työpaikka* -hankkeessa, jonka mukainen toiminta on aloitettu muutamassa yksikössä. Tarkoituksena on laajentaa toimintamalli kaikkiin yksiköihin. Liikunnan

lisäksi henkilöstölle tarjotaan myös kulttuuri- ja hyvinvointipalveluita. Henkilöstöä koskevista asioista laaditaan erillinen henkilöstökertomus.

Yleishallinto	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	32 491	33 000	30 060	2 940
Ulkoiset menot	-834 950	-862 050	-873 642	11 592
Toimintakate	-802 459	-829 050	-843 582	14 532
Sisäiset tulot	560 026	166 500	609 945	-443 445
Sisäiset menot	-191 140	-87 600	-217 386	129 786
Toimintakate	368 886	78 900	392 559	-313 659
Tulot yhteensä	592 518	199 500	640 005	-440 505
Menot yhteensä	-1 026 090	-949 650	-1 091 028	141 378
Toimintakate	-433 572	-750 150	-451 023	-299 127

Toimielin Osasto

Kunnanhallitus Tietohallinto

Sastamalan Tukipalvelu Oy:n toiminta siirrettiin v. 2021 liiketoimintasiirtona Kuntien Tieralle 1.1. Talous- ja henkilöstöhallinnon tietojärjestelmät ja palkanlaskentapalvelut hankitaan Monetra Pirkanmaa Oy:ltä. Tieran kanssa tehty palvelusopimus on palveluiltaan suppeampi ja muutoksen jälkeen tietohallinnon tehtävät ja vastuu on kunnassa merkittävästi lisääntynyt. Riittävä tietohallinnon oma osaaminen on tärkeää toimivuuden mutta myös kustannustietoisuuden näkökulmasta. Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 21.11.2022 perustaa kuntaan tietohallintosihteerin toimen ja toimenkuvaan kuuluu mm. tietohallinnon tehtäviä. Lisäresurssi oli tärkeä myös riskienhallinnan kannalta.

Kertomusvuonna uusittiin mm. varhaiskasvatuksen, tiedonohjausjärjestelmän, asiahallinnan, ostolaskujen kierrätyksen, turvasähköpostin sekä sähköisen allekirjoituksen ohjelmistot. Lisäksi otettiin käyttöön mm. sähköinen arkisto ja mobiililaittehallinta sekä kilpailutettiin puhelinoperaattori.

Riskeiksi on todettu palvelujen toimimattomuus, kustannusten nousu ja ICT-osaamisen puute. Tieralta ja Monetralta on saatu tarvittavat palvelut kohtuullisen hyvin. Useat järjestelmät ovat yhteisiä Sastamalan kaupungin kanssa ja edellyttää tiivistä yhteistyötä.

Tietohallinto	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	0	0	16 440	-16 440
Ulkoiset menot	-260 294	-303 000	-314 274	11 274
Toimintakate	-260 294	-303 000	-297 834	-5 166
Sisäiset tulot	257 244	303 000	297 834	5 166
Sisäiset menot				0
Toimintakate	257 244	303 000	297 834	5 166
Tulot yhteensä	257 244	303 000	314 274	-11 274
Menot yhteensä	-260 294	-303 000	-314 274	11 274
Toimintakate	-3 050	0	0	0

Toimielin Osasto

Kunnanhallitus Elinvoiman kehittäminen

Punkalaitumen kunta on vuoden 2020 alusta järjestänyt elinkeinopalvelunsa itsenäisesti. Kunnassa on toiminut määräaikaisella sopimuksella palkattu elinvoimaluotsi. Aloittavien yrittäjien ja alle viisi vuotta toimineiden yrittäjien neuvontapalvelua ostetaan Tampereen kaupunkiseudun yrityspalvelut Oy:n Ensimetrin palveluilta. Yrittäjien ja kunnan yhteistoiminta-elimellä toimii Punkalaitumen Elinkeinopoliittinen Neuvottelukunta ELPO.

Punkalaitumen yrityskanta on n. 250 yritystä. Vuonna 2022 Punkalaitumelle rekisteröitiin 13 uutta yritystä ja toimintansa lopetti 7 yritystä.

Kunnassa on ollut määräaikainen markkinointisihteeri, jonka työtehtäviin on kuulunut mm. kunnan Luonnollisesti Laitumella -kampanjan vetäminen ja Punkalaitumelaiset -kampanja. Lisäksi tehtäviin on kuulunut kunnan näkyvyyden parantaminen esim. matkailun, asumisen ja vapaa-ajan harrastusten näkökulmista. Markkinointisihteeri ylläpitää osa-aikaisena edelleen kampanjasivustoja. Vuoden 2022 aikana elinvoimaluotsin eläköidyttyä perustettiin elinvoimakehittäjän toimi, joka on ollut täytettyä 1.8.2023 alkaen.

Kunnat osallistuvat Elyn järjestämän joukkoliikenteen rahoitukseen. Kunnan rahoitusosuus on 30 % ja ylikunnallisessa liikenteessä kuntaosuus jaetaan niiden kuntien kesken, joita liikenne palvelee. Seutulipun tilalla on lipputuotteena Punkalaidun-lippu, joka mahdollistaa edullisen liikkumisen lähiliikenteessä. Lisäksi asiointia varten on ostettu yksi palvelureitti, joka kulkee torstaisin.

Hallintosäätöuudistuksessa työllisyyspalvelut siirrettiin hyvinvointipalveluista elinvoimapolitiikan yhteyteen 1.1.2023 alkaen. Pirkanmaan työllisyyskokeilu alkoi 1.3.2021. Tällä hetkellä valmistellaan valtakunnallisesti työllisyyskokeilusta pysyvää ratkaisua. Kun uudistus etenee, niin työllisyyspalvelut ja elinkeinopalvelut liitetään lainsäädännöllisesti tiiviisti yhteen. Sastamalan kaupungin kanssa on sovittu kunnalle kuuluvien JTYP-lain mukaisista palveluista. Kuntouttava työtoiminta siirtyi 1.1.2023 Pirkanmaan hyvinvointialueen järjestämäksi.

Elinvoiman kehittäminen	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	0			0
Ulkoiset menot	-201 359	-203 700	-175 212	-28 488
Toimintakate	-201 359	-203 700	-175 212	-28 488
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot	-30 826	-28 500	-27 993	-507
Toimintakate	-30 826	-28 500	-27 993	-507
Tulot yhteensä	0	0	0	0
Menot yhteensä	-232 184	-232 200	-203 204	-28 996
Toimintakate	-232 184	-232 200	-203 204	-28 996

Toimielin Osasto

Kunnanhallitus Maa- ja metsäalueet

Kunnalla on metsäalueita n. 640 ha, josta on vuosittain tehty hakkuita metsähoidollisesti järkevällä tavalla. Uusi metsänhoitosuunnitelma on annettu tehtäväksi Loimijoen Metsänhoitoyhdistykselle. Suunnitelmaa on valmisteltu yhdessä yhdistyksen kanssa ja laadinnassa otetaan huomioon ympäristöarvot ja ilmastonmuutoksen hillitseminen. Suunnitelma ei valmistunut tavoiteaikataulussa. Kunta vuokraa ne peltoalueet, joita ei tarvita omassa toiminnassa. Uusiin vuokrasopimuksiin liitetään ehto siitä, että kunta voi irtisanoa sopimuksen, mikäli maa-alue tarvitaan muuhun käyttöön.

Maa ja metsäalueet	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	195 925	174 000	224 756	-50 756
Ulkoiset menot	-19 186	-68 800	-40 374	-28 426
Toimintakate	176 739	105 200	184 382	-79 182
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot				0
Toimintakate	0	0	0	0
Tulot yhteensä	195 925	174 000	224 756	-50 756
Menot yhteensä	-19 186	-68 800	-40 374	-28 426
Toimintakate	176 739	105 200	184 382	-79 182

Toimielin Osasto

Kunnanhallitus Erikoissairaanhoido

Erikoissairaanhoidossa vuosittaiset vaihtelut ovat suhteellisen suuria. Vuonna 2021 erikoissairaanhoidon kustannukset nousivat yli 600.000 euroa, nyt kulut ovat saman verran vähentyneet. Aikaisemmin kunta on maksanut erityisvelvoitemaksun ainoastaan Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirille. Vuodesta 2021 Sastamalan kaupunki on laskuttanut myös Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin erityisvelvoitemaksusta asukasmäärään suhteutetun osuuden.

Osaston tuloissa näkyy erikoissairaanhoidon tulleet valtion maksamat koronakorvaukset. Uudet hyvinvointialueet aloittivat toimintansa 1.1.2023, jolloin Punkalaitumen erikoissairaanhoido siirtyi Pirkanmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi.

Erikoissairaanhoidon käyttö ja kustannukset				
	2021	2022	Muutos	Muutos-%
TOIMINTA				
Varsinais-Suomen SHP				
Avohoitokäynnit	1 590	1 323	-267	-16,8 %
Hoitojaksot	60	56	-4	-6,7 %
Pirkanmaan SHP				
Avohoitokäynnit	4 456	3 998	-458	-10,3 %
Hoitojaksot+päiväkirurgia	500	379	-121	-24,2 %
Hoitopäivät	2 312	1 789	-523	-22,6 %
MENOT				
Varsinais-Suomen SHP				
Suoritteisiin perustuva	727 644	625 713	-101 931	-14,0 %
Ensihoito	116 287	116 892	605	0,5 %
Kalliin hoidon tasaus	136 972	105 220	-31 752	-23,2 %
Erityisvelvoitemaksu VSSHP	133 706	135 187	1 481	1,1 %
yhteensä	1 114 609	983 012	-131 597	-11,8 %
Pirkanmaan SHP	3 433 622	2 930 983	-502 639	-14,6 %
Kaikki yhteensä	4 548 231	3 913 995	-634 236	-13,9 %

Erikoissairaanhoidon menot yhteensä v. 2020 - 2022			
	2020	2021	2022
Varsinais-Suomen SHP	1 117 611	1 114 609	983 012
Pirkanmaan SHP	2 917 843	3 433 622	2 930 983
Sotesi/erityisvelvoitemaksu		48 507	54 581
Eläkemaksut			14 780
Muut	88 874	84 143	76 119
Yhteensä	6 359	6 619	6 989

Erikoissairaanhoido	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	73 324	0	61 314	-61 314
Ulkoiset menot	-4 687 500	-4 677 150	-4 066 464	-610 686
Toimintakate	-4 614 176	-4 677 150	-4 005 149	-672 001
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot				0
Toimintakate	0	0	0	0
Tulot yhteensä	73 324		61 314	-61 314
Menot yhteensä	-4 687 500	-4 677 150	-4 066 464	-610 686
Toimintakate	-4 614 176	-4 677 150	-4 005 149	-672 001

Toimielin Osasto

Kunnanhallitus Sosiaali- ja terveystalvet

Sastamalan kaupunki ja Punkalaitumen kunta ovat muodostaneet yhteistoiminta-alueen. Kunnat hyväksyvät omalta osaltaan palvelusopimuksen ja Sastamalan kaupunki päättää talousarviosta. Vuoden 2022 palvelusopimus/-suunnitelma koskee Sastamalan ja Punkalaitumen osalta kaikkia kuntien järjestettäväksi säädettyjen sosiaali- ja terveydenhuollon lakisäätöiden ja kuntien yhdessä päättämien muiden palvelujen järjestämistä, pois lukien työllisyyspalvelut ja erikoissairaanhoido. Osastolla on lisäksi koulukuraattorin kulut.

Saimikodin tiloissa toimii ryhmäasuntotoiminnan yksikkö, johon asukkaiksi valitaan henkilöitä, jotka tarvitsevat tukea asumisessa, mutta eivät tarvitse vielä tehostetun palveluasumisen tasoista palvelua. Toiminta on ollut Sotesin kotihoidon alaista.

Yhteistoimintasopimus päättyi 31.12.2022. Pirkanmaan hyvinvointialue on aloittanut toimintansa 1.1.2023 ja hyvinvointialue hoitaa jatkossa sosiaali- ja terveystalvetuuden tuottamisesta. Ympäristöterveydenhuolto ei siirtynyt hyvinvointialueille ja siitä on tehty uusi yhteistoimintasopimus 1.1.2023 alkaen. Punkalaitumen kunnan lisäksi Sastamalan kaupunki tuottaa ympäristöterveydenhuollon palvelut myös Ikaalisten ja Parkanon kaupungille ja Kihniön kunnalle. Lisäksi Sastamala tuottaa vastuukuntana ympäristösuojeluviranomaisen tehtävät Punkalaitumen kunnalle.

Sosiaali- ja terveystalvetuuden menojen erittely v. 2020 - 2022			
	2020	2021	2022
Sastamalan kaupunki/Sotesi	7 683 249	7 936 716	8 061 713
Eläkemeno	239 786	230 825	223 061
Koulukuraattori	40 306	54 319	52 372
Pirha/työaikakorvaukset			18 237
Muut menot	4 483	5 835	1 476
Yhteensä	7 967 824	8 227 695	8 356 859

Sotesin menojen erittely v. 2020 - 2022			
	2020	2021	2022
Perhe- ja sosiaalipalvelut	1 854 999	1 643 073	1 871 917
Ikäihmisten kotihoitopalvelut	1 359 381	1 451 093	1 455 463
Ikäihmisten asumispalvelut	1 744 457	1 961 035	2 052 032
Perusterveydenhuolto	2 660 084	2 811 000	2 624 782
Ympäristöterveydenhuolto	64 328	70 515	57 519
Yhteensä	7 683 249	7 936 716	8 061 713

Sotesin kustannukset nousivat n. 125.000 euroa edelliseen vuoteen verrattuna, nousua oli 1,6 %. Sotesin hakemat valtion maksamat koronakorvaukset on vähennetty menoista. Yhteistoiminta-alueen tilinpäätös vuodelta 2022 esitetään erikseen.

Sosiaali- ja terveyspalvelut	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	19			0
Ulkoiset menot	-8 222 074	-8 360 600	-8 354 422	-6 178
Toimintakate	-8 222 055	-8 360 600	-8 354 422	-6 178
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot	-5 621	-1 150	-2 437	1 287
Toimintakate	-5 621	-1 150	-2 437	1 287
Tulot yhteensä	19	0	0	0
Menot yhteensä	-8 227 695	-8 361 750	-8 356 859	-4 891
Toimintakate	-8 227 676	-8 361 750	-8 356 859	-4 891

KUNNANHALLITUS	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	301 759	207 000	332 571	-125 571
Ulkoiset menot	-14 225 363	-14 475 300	-13 824 388	-650 912
Toimintakate	-13 923 604	-14 268 300	-13 491 817	-776 483
Sisäiset tulot	817 271	469 500	907 779	-438 279
Sisäiset menot	-227 586	-117 250	-247 816	130 566
Toimintakate	589 684	352 250	659 964	-307 714
Tulot yhteensä	1 119 030	676 500	1 240 350	-563 850
Menot yhteensä	-14 452 949	-14 592 550	-14 072 203	-520 347
Toimintakate	-13 333 919	-13 916 050	-12 831 854	-1 084 196

HALLINTOTOIMI	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	305 034	210 000	338 773	-128 773
Ulkoiset menot	-14 247 236	-14 487 300	-13 837 704	-649 596
Toimintakate	-13 942 203	-14 277 300	-13 498 931	-778 369
Sisäiset tulot	817 271	469 500	907 779	-438 279
Sisäiset menot	-227 586	-117 250	-247 816	130 566
Toimintakate	589 684	352 250	659 964	-307 714
Tulot yhteensä	1 122 304	679 500	1 246 552	-567 052
Menot yhteensä	-14 474 823	-14 604 550	-14 085 520	-519 031
Toimintakate	-13 352 518	-13 925 050	-12 838 968	-1 086 082

3.2. Sivistystoimi

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Varhaiskasvatus

Päiväkodissa toimii kolme lapsiryhmää – 1 alle 3 v. ryhmä ja 2 yli 3 v. ryhmää. Päiväkodin aukioloaika on tarvittaessa n. klo 5:00 – 22:00 välisenä aikana. Päiväkoti tarjoaa myös vuorohoitoa viikonloppuisin, jonka toteuttamiseksi päiväkodilla on lisäresurssina 1 hoitaja. Perhepäivähoidon varahoito toteutetaan pääsääntöisesti päiväkotiryhmissä, mikä tarkoittaa myös 1 ryhmäperhepäivähoitajan lisäresurssia päiväkodille.

Päiväkodin henkilöstörakennetta on muutettu kohti vuoden 2030 vaatimuksia. Varhaiskasvatuksen opettajan kahteen vuoden aikana täytettyyn toimeen sekä varhaiskasvatusjohtajan sijaisuuteen on valittu työntekijät päiväkodin sisältä. Siirtymisten vuoksi avoimiksi jääneitä toimia on täytetty tarvittaessa määräaikailla sijaisilla. Vuoden 2022 lopussa päiväkodissa oli kirjoilla 53 lasta. Toimintakauden alussa syksyllä ryhmät olivat vielä vajaana, jolloin toimien täyttämisiä määräaikailla hoitajilla tehtiin sitä mukaa kuin lasten määrä kasvoi. Yksi määräaikainen perhepäivähoitajan toimi vakinaistettiin 1.8.2022, minkä jälkeen kunnassa työskentelee neljä vakituista perhepäivähoitajaa.

Punkalaitumen paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitettiin kevään 2022 aikana ePerusteet -palvelussa valtakunnallisen varhaiskasvatussuunnitelman pohjalle. Suurin muutos varhaiskasvatussuunnitelmassa liittyy varhaiskasvatustien muutokseen koskien lapsen tuen kolmiportaisuutta 1.8.2022 alkaen (1183/2021). Myös varhaiskasvatuksessa otettiin käyttöön yleinen, tehostettu ja erityinen tuki. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteita ja sen sisältöjä on käsitelty henkilökunnan kanssa keväällä 2022 palaverissa ja kehittämisilloissa. Myös lapset ja heidän huoltajansa ovat saaneet vaikuttaa varhaiskasvatussuunnitelman sisältöihin.

Varhaiskasvatuksen asiakastytyväisyyskysely toteutettiin huoltajille toukokuussa 2022. Vastausvaihtoehtoja arvioitiin asteikolla 1-5, 1. huonosti, 5. erinomaisesti. Keskiarvot kaikissa vastauksissa olivat välillä 3,6-4,7. Lopuksi kyselyssä sai kertoa yleisen tyytyväisyytensä varhaiskasvatukseen kokonaisuudessaan asteikolla 1-10. Keskiarvoksi muodostui 8,6.

Varhaiskasvatuksessa käytettävä palvelukokonaisuus vaihdettiin keväällä, mikä lisäsi ICT-palveluiden kustannuksia käyttöönotosta aiheutuvien kustannusten myötä. Uuden ohjelman ansiosta kuitenkin ylläpitokulut pienenevät jonkin verran tulevina vuosina aiempiin vuosiin verrattuna. Uusi Daisy-ohjelma otettiin käyttöön toukokuun alusta lähtien.

Positiivisen pedagogiikan edistäminen nostettiin keskeiseksi tavoitteeksi varhaiskasvatukselle. Lähes koko henkilökunta osallistui positiivisen pedagogiikan koulutukseen syksyllä. Lisäksi henkilökunnalla oli yhteinen kiusaamisen ehkäisyyn liittyvä koulutus sekä yksittäisiä koulutuksia ja webinaareja.

Vuonna 2022 kotihoidontuen saajien keskiarvo oli 14,7 ja lasten määrän keskiarvo 24.

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Päiväkoti hoitopäiviä lapsia/hoitohenkilö	8487 KA 6,6 pienten osasto KA 3,6	9000 6,5	8395 KA 6,6 pienten osasto KA 4,1
Perhepäivähoito hoitopäiviä lapsia/hoitohenkilö	3120 + 253 ostettua= 3373 KA 4,1	2800 4,2	2244+ 147 ostet- tua= 2391 KA 4,2
Hoitopäivän hinta	93,13	25	105,96
Lasten kotihoidontuki	KA 17,7		KA 14,7

Varhaiskasvatus	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	92 031	63 050	89 939	-26 889
Ulkoiset menot	-851 895	-961 900	-829 170	-132 730
Toimintakate	-759 864	-898 850	-739 231	-159 619
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot	-280 712	-233 500	-337 196	103 696
Toimintakate	-280 712	-233 500	-337 196	103 696
Tulot yhteensä	92 031	63 050	89 939	-26 889
Menot yhteensä	-1 132 607	-1 195 400	-1 166 366	-29 034
Toimintakate	-1 040 576	-1 132 350	-1 076 427	-55 923

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Perusopetus

Vuoden 2022 aikana oppilaille annettiin tehostetusti koulunkäyntiin tukea. Tehostettuun tukeen on saatu lisärahoitusta hankkeiden kautta. Tällä tuella paikattiin koronaepidemian aiheuttamaa oppimis- ja hyvinvointivajetta. Pahin oppilaisiin ja henkilökuntaan kohdistunut sairastuvuusajan-kohta koronaan oli keväällä 2022.

Koulukiusaaminen on puhuttanut viime aikoina valtakunnallisesti. Punkalaitumella kiusaaminen ei ole ollut laajamittainen ongelma. Yksittäisiä kiusaamis- tai riitatilanteita tulee kuitenkin ilmi joka vuosi, ikävä kyllä. Yksilötasolla kiusaaminen on aina vakava ongelma. Kouluissa on tehty ennaltaehkäisevää toimintaa kiusaamisen ehkäisemiseksi. Henkilökuntaa on opastettu havainnoimaan ja puuttumaan kiusaamis- ja riitatilanteisiin mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Lapsille ja nuorille on opetettu sovittelutaitoja.

Keskuskoulun tietokoneita on uusittu CromeBook-laitteilla ja yksi luokkahuone on kalustettu uusilla ja nykyaikaisilla kalusteilla. Tietokoneiden ja kalusteiden päivittäminen uusiin jatkuu tulevina vuosina.

Huoltajille ja oppilaille tehdyn kyselyn perusteella Punkalaitumen perusopetukseen ollaan pääsääntöisesti tyytyväisiä.

Oppilasmäärät	2018	2019	2020	2021	2022
Keskuskoulu	143	138	126	117	113
Pohjoisseudun koulu	70	61	65	64	68
Yhteiskoulu	100	106	102	103	91
Valmistava opetus	16	13	6	0	0

Perusopetus	TP 2021	Alkuper.TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	449 008	311 950	392 502	-80 552
Ulkoiset menot	-2 790 190	-2 946 400	-2 819 457	-126 943
Toimintakate	-2 341 182	-2 634 450	-2 426 955	-207 495
Sisäiset tulot	243 875	46 500	221 247	-174 747
Sisäiset menot	-1 235 538	-944 700	-1 262 157	317 457
Toimintakate	-991 664	-898 200	-1 040 910	142 710
Tulot yhteensä	692 882	358 450	613 749	-255 299
Menot yhteensä	-4 025 728	-3 891 100	-4 081 614	190 514
Toimintakate	-3 332 845	-3 532 650	-3 467 865	-64 785

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Lukio-opetus

Punkalaitumen lukion suurimmat haasteet ovat oppilasmäärissä ja sitä kautta taloudessa. Lukioon tulevat ikäluokat vaihtelevat vuosittain ja se aiheuttaa omat haasteensa opetuksen taloudelliseen järjestämiseen. Valtionosuusjärjestelmä on onneksi, ainakin toistaiseksi ollut sellainen, että se mahdollistaa myös pienten lukioiden olemassaolon. Lukuvuonna 2022-2023 lukion aloitti peräti 29 opiskelijaa. Suurin osa lukion aloittaneista oli Punkalaitumen Yhteiskoulun oppilaita, mutta myös Loimaalta ja Vesilahdelta tuli lukioon opiskelijoita. Vuoden 2022 lopussa lukiossa oli 67 opiskelijaa.

Lukion brändäämiseen perustettiin työryhmä, joka ei kuitenkaan kokoontunut vuoden 2022 aikana. Lukio on kuitenkin ollut hyvin vahvasti esillä sosiaalisessa mediassa kuvin ja videoin. Lisäksi kansainvälisyys on katsottu tärkeäksi lukion toiminnaksi. Lukio on ollut ja on edelleen Erasmus-projekteissa mukana. Vuoden 2022 aikana Punkalaitumen lukio toimi isäntäkouluna eurooppalaisille vieraille ja keväällä opiskelijoitamme ja kaksi opettajaa oli Erasmus-projektin kautta Espanjassa.

Vuoden 2022 aikana opiskelijoille annettiin tehostetusti opintoihin tukea. Tällä tuella paikattiin koronaepidemian aiheuttamia oppimis- ja hyvinvointivajetta. Pahin opiskelijoihin ja henkilökuntaan kohdistunut sairastuvuusajankohta koronaan oli keväällä 2022.

Toisen asteen koulutus on ollut kaksi vuotta opiskelijoille maksuton koulutus. Tämä maksuttomuus on nostanut lukiokoulutuksen hintaa. Koulutuksen järjestäjä joutuu kustantamaan lukiolaisen kirjat, tietokoneen ja muut opiskeluun välttämättömät materiaalit. Punkalaitumen lukiossa oppikirjoja on osassa oppiaineista sähköisenä ja osassa taas perinteisinä paperiversioina. Tämä on koettu sekä opiskelijoiden että henkilökunnan keskuudessa hyväksi valinnaksi.

Oppilasmäärät	2018	2019	2020	2021	2022
Lukio	49	43	37	46	67

Lukio-opetus	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	1 662	6 000	8 174	-2 174
Ulkoiset menot	-406 194	-447 850	-470 708	22 858
Toimintakate	-404 532	-441 850	-462 534	20 684
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot	-193 812	-175 300	-269 063	93 763
Toimintakate	-193 812	-175 300	-269 063	93 763
Tulot yhteensä	1 662	6 000	8 174	-2 174
Menot yhteensä	-600 006	-623 150	-739 770	116 620
Toimintakate	-598 344	-617 150	-731 596	114 446

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Kirjasto- ja kulttuuritoimi

Kirjasto palvelee kaiken ikäisiä kuntalaisia. Kirjaston aineistoa uudistettiin kuntalaisten toiveita vastaaviksi ja palveluita on monipuolistettu. Tapahtumia ja tempauksia on järjestetty säännöllisesti ja kirjaston palveluita on pyritty viemään yhä useamman kuntalaisen elämään. Lukemisen edistämistyötä on jatkettu *Löytyykö lukutoukka* -hankkeen innoittamana. Hankkeelle saatiin rahoitusta aluehallintovirastolta, kohderyhmänä hankkeessa oli paikkakuntalaiset nuoret.

Toiminta on ollut tavoitteellista ja tavoitettavaa, työskentelyssä on huomioitu Pirkanmaan kulttuuri-hyvinvointisuunnitelma ja kunnassa laadittu hyvinvointiohjelma. Tapahtumissa ja toiminnoissa on pyritty huomioimaan paikalliset järjestöt mukana palveluiden tuottajina. Kaikki toiminnot on pyritty järjestämään yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kolmannen sektorin toimijoille jaettiin avustuksia kuntalaisten kulttuurihyvinvointia edistäviin hankkeisiin. Kansalaisopisto- ja musiikkiopistotoiminta jatkui edellisten vuosien tapaan. Punkalaitumen kunta oli mukana Kuppi-hankkeessa, jossa kehitettiin palveluohjausta erilaisien kulttuuripalveluiden piiriin.

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Kirjaston fyysiset käynnit / asukas	8,5	10	9
Kulttuuritapahtumien määrä	39	25	21
Opistojen toteutuneiden kurssien ja kursseille osallistuneiden määrä	40/550	40/550	53/602
Musiikkiopistoissa opiskelevien määrä	20	20	20

Kirjasto- ja kulttuuritoimi	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	12 931	1 300	11 637	-10 337
Ulkoiset menot	-165 919	-210 150	-163 000	-47 151
Toimintakate	-152 988	-208 850	-151 362	-57 488
Sisäiset tulot	23 568			0
Sisäiset menot	-106 208	-79 150	-100 590	21 440
Toimintakate	-82 640	-79 150	-100 590	21 440
Tulot yhteensä	36 499	1 300	11 637	-10 337
Menot yhteensä	-272 127	-289 300	-263 589	-25 711
Toimintakate	-235 628	-288 000	-251 952	-36 048

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Liikuntatoimi

Liikuntatoimintaa ja kuntalaisia aktiivisia tempauksia järjestettiin pandemia-ajanjaksoa enemmän. Matalankynnyksen ryhmäliikuntaa ja kampanjoita voitiin jälleen järjestää aktiivisesti. *Tervaskanto* -hanke käynnistettiin vuonna 2021, hankkeen aikana aloitettuja ja kehitettyjä ikäihmisten liikuntatottumuksiin painottavia toimenpiteitä jatkettiin edelleen ja hankkeelle haettiin jatkorahotusta vuodelle 2023. Liikunnan vertaisohjaajaverkosto Vertaisveturit jatkoi aktiivista toimintaansa merkittävänä liikuntapalveluiden yhteistyökumppanina.

Toiminnot järjestettiin tiiviissä yhteistyössä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa. Kolmannen sektorin toimijoille jaettiin avustuksia kuntalaisten liikunta-aktiivisuuden lisäämiseksi. Liikunta- paikkojen, tilojen ja välineistön käyttö on ollut koko vuoden maksutonta. Terveyttä ja toimintakykyä edistävien liikuntaryhmien toimintaa jatkettiin huomioiden kuntalaispalautteet ja kaikenikäiset kuntalaiset sekä erilaiset sidosryhmät.

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Liikuntahalli: harrastekäyttövuoroja/viikko	32	34	33
TEAvisari pisteet	65	65	59

Liikuntatoimi	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	15 348	5 000	7 000	-2 000
Ulkoiset menot	-53 535	-62 200	-40 688	-21 512
Toimintakate	-38 187	-57 200	-33 688	-23 512
Sisäiset tulot				
Sisäiset menot	-249 394	-219 700	-291 956	72 256
Toimintakate	-249 394	-219 700	-291 956	72 256
Tulot yhteensä	15 348	5 000	7 000	-2 000
Menot yhteensä	-302 929	-281 900	-332 645	50 745
Toimintakate	-287 581	-276 900	-325 645	48 745

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Nuorisotoimi

Nuorisopalveluiden kautta kehitettiin lasten ja nuorten kuntapalveluita ja niiden tavoitettavuutta kerättyjen tietojen ja palautteiden pohjalta. Toiminnassa pyrittiin huomioimaan käyttäjäryhmien tekemät ehdotukset sekä indikaattoritiedoista kerätyt havainnot. Nuorten tieto- ja neuvontapalveluita sekä näkyvyyttä ja saavutettavuutta kehitettiin. Kunnan oman etsivän nuorisotyön avulla pyrittiin tavoittamaan palveluiden ulkopuolella jäävät nuoret. Nuorisovaltuuston toiminta jatkui aktiivisena läpi koko toimintakauden. Erillisen yhteistyösopimuksen mukaista tiivistä yhteistyötä jatkettiin Punkalaitumen 4H-yhdistyksen kanssa.

Paikallisen Lanupe-verkoston avulla pyrittiin kehittämään ja koordinoimaan nuorten palveluita moniammatillisesti välttämällä päällekkäisyys huomioiden yhteistyön mahdollisuudet. Järjestettiin toimintaa niin, että kaikilla lapsilla ja nuorilla oli mahdollisuus osallistua mielekkääseen ja maksuttomaan harrastustoimintaan säännöllisesti. Haettiin ja saatiin Aluehallintovirastolta hankerahotusta kesä- ja harrastustoiminnan järjestämiseen, etsivän nuorisotyön toteuttamiseen ja nuorille suunnattuun työpajatoimintaan.

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Nuorisotila: asiakkaita/aukioloilta	24	20	29
Viikoittaiseen harrastamiseen osallistuu peruskouluikäisestä lapsista/nuorista	80 %	85 %	92%
Nuorisovaltuusto:			
kokouksien määrä/vuosi	9	7	8
lausuntopyyntöjen määrä/vuosi	4	6	4

Nuorisotoimi	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	19 889	17 800	31 189	-13 389
Ulkoiset menot	-96 395	-103 600	-121 236	17 636
Toimintakate	-76 506	-85 800	-90 047	4 247
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot	-4 828	-2 750	-8 228	5 478
Toimintakate	-4 828	-2 750	-8 228	5 478
Tulot yhteensä	19 889	17 800	31 189	-13 389
Menot yhteensä	-101 223	-106 350	-129 464	23 114
Toimintakate	-81 334	-88 550	-98 275	9 725

Toimielin Osasto

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta Työllistäminen

Järjestettiin kunnan lakisääteiset työllisydenhoitoon liittyvät palvelut. Työllisydenhoidon osalta tehtiin monialaista yhteistyötä laaja-alaisesti Pirkanmaan yhteisen kuntakokeilun myötä. Osa työllisyyspalveluista ostettiin Sastamalan kaupungilta erillisen sopimuksen mukaisesti. Työllisyden kuntakokeilun tavoitteena oli nykyistä tehokkaammin edistää työttömien työnhakijoiden työllistymistä ja koulutukseen ohjautumista sekä tuoda uusia ratkaisuja osaavan työvoiman saatavuuteen. Oikea-aikaisilla kohdennetuilla palveluilla ja työllisyden kuntakokeilun ekosysteemimallin avulla pyrittiin vaikuttamaan mahdollisimman laadukkaasi työllistymisedellytyksiin.

Paikallisesti tuotettiin asiakaslähtöistä ja monipuolista kuntouttavaa työtoimintaa kunnan järjestämänä palveluna. Kohdennettiin edelleen nuorten työttömien palveluihin erillispanosta mm. elämäntaitoihin ja sosiaaliseen vahvistamiseen liittyen.

Asiointipisteen toimintaa jatkettiin entisellään. Kesätyöntekijöille ja kesätyöllistämistukiin käytettiin määrärahat suunnitellulla tavalla.

Tunnusluvut	TP 2021	TA 2022	TP 2022
Pitkäaikaistyöttömien aktiivointiaste	67 %	60 %	64 %
Käytettyjen kesätyöllistämistukien määrä	25	25	25
Työmarkkinatuen kuntaosuus/euroa/kk	alle 4000	alle 4000	yli 4000

Työllistäminen	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	76 538	56 700	67 485	-10 785
Ulkoiset menot	-281 133	-284 850	-251 950	-32 900
Toimintakate	-204 595	-228 150	-184 465	-43 685
Sisäiset tulot	90		194	-194
Sisäiset menot	-16 374	-9 150	-21 303	12 153
Toimintakate	-16 283	-9 150	-21 110	11 960
Tulot yhteensä	76 628	56 700	67 679	-10 979
Menot yhteensä	-297 507	-294 000	-273 254	-20 746
Toimintakate	-220 879	-237 300	-205 575	-31 725

KASVATUS- JA HYVINVOINTILAUTAKUNTA	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	667 408	461 800	607 926	-146 126
Ulkoiset menot	-4 645 261	-5 016 950	-4 696 209	-320 741
Toimintakate	-3 977 854	-4 555 150	-4 088 283	-466 867
Sisäiset tulot	267 533	46 500	221 441	-174 941
Sisäiset menot	-2 086 866	-1 664 250	-2 290 494	626 244
Toimintakate	-1 819 333	-1 617 750	-2 069 053	451 303
Tulot yhteensä	934 940	508 300	829 367	-321 067
Menot yhteensä	-6 732 127	-6 681 200	-6 986 703	305 503
Toimintakate	-5 797 187	-6 172 900	-6 157 335	-15 565

3.3. Tekninen toimi

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Tekniset toimistopalvelut

Tekniset toimistopalvelut -osastolle kuuluivat v. 2022 teknisen toimen hallinto, paikkatieto, ympäristöasiat (HINKU) sekä Kanteenmaan Kiertotalousklusteri-hanke.

Mittauspalvelut hankittiin ostopalveluna Sastamalan kaupungilta. Nämä palvelut käsittivät rakennuspaikan merkitsemisiä ja sijaintikatselmuksia, joiden kulut laskutetaan asiakkailta. Vesihuoltolaitos teki verkostojen kartoitusta omana työnä.

Ympäristöviranomaisen teki v. 2022 yhden ympäristölupapäätöksen (ja samaan päätökseen muutospäätöksen), yhden maa-aines- ja ympäristöluvan yhteiskäsittelyluvan sekä yhden eläinsuojan ilmoituspäätöksen viranhaltijapäätöksenä. Muut ympäristötarkastajan viranhaltijapäätökset olivat:

- 1 melupäätös
- 1 ympäristöluvan raukeaminen
- 1 harkinta ympäristöluvan muuttamisen tarpeesta

HINKU-työryhmä kokoontui vuoden aikana kerran käymään läpi kunnan päästövähennystavoitteiden tulosta vuodelta 2021 sekä miettimään tulevia päästövähennystoimenpiteitä.

Tekninen toimi selvitti erilaisten paikkatieto-ohjelmien soveltuvuutta teknisen toimen käyttöön ja lopputuloksena oli mm., että toistaiseksi teknisessä toimessa ei ole henkilöresurssia ottaa käyttöön uutta ohjelmistoa.

Ympäristöministeriön rahoituksen (42.175 euroa) avulla toteutettu Kanteenmaan Kiertotalousklusteri -hanke päättyi 30.11.2022. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on luoda Punkalaitumen Kanteenmaalle toimijaverkosto. Hankkeen tuloksina voidaan mainita mm.:

- verkostoituminen: yhteistyöyritysten kanssa käydyt neuvottelut ja keskustelut
- avoin tiedotustilaisuus Kanteenmaan Nuorisoseurantalolla 22.6.2021, paikalla 41 henkilöä sekä median edustajia
- verkkopalvelun suunnittelu ja toteutus, hankkeen kotisivut julkaistiin 9.11.2021, vierailijoita sivuilla vuonna 2021 180 kpl ja vuonna 2022 456 kpl
- Kanteenmaan alueen näkyvyyden lisääminen (lehtijutut Punkalaitumen Sanomissa, Loimaan lehdessä sekä Pirkanmaan Yrittäjät-lehdessä)

Tekniset toimistopalvelut	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	75		11 878	-11 878
Ulkoiset menot	-182 738	-221 500	-187 805	-33 695
Toimintakate	-182 663	-221 500	-175 927	-45 573
Sisäiset tulot	313 353	291 100	346 561	-55 461
Sisäiset menot	-149 583	-107 000	-167 849	60 849
Toimintakate	163 770	184 100	178 712	5 388
Tulot yhteensä	313 429	291 100	358 439	-67 339
Menot yhteensä	-332 321	-328 500	-355 655	27 155
Toimintakate	-18 893	-37 400	2 785	-40 185

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Liikenneväylät ja yleiset alueet

Liikenneväylät ja yleiset alueet -osastolle kuuluvat kunnan kadut, valtion tiet, yksityistiet, tori, puistot, matonpesupaikka, tekninen varasto, jätehuolto, hulevesiviemäröinti sekä Pietarinaukio.

Yksityisteiden avustuksiin käytettiin 65.800 euroa (70 hakijaa) ja lisäksi yhdelle tiekunnalle maksettiin peruskunnostusavustusta hakemuksen mukaisesti. Yksityistieavustusten hakua muutettiin siten, että avustuksen haku tapahtui pääsääntöisesti sähköistä lomaketta käyttäen.

Liikenneturvallisuustyöryhmässä pohditaan keinoja ja toimenpiteitä liikenneturvallisuuden parantamiseksi. Työryhmä kokoontui kaksi kertaa vuoden aikana. Työryhmään ovat kutsuttuina seuraavat tahot/henkilöt:

- Satu Alajärvi pj., tekninen johtaja, tekninen toimi
- Olli Launonen kunnanrakennusmestari, tekninen toimi
- Arto Asa rehtori, Yhteiskoulu
- Johanna Viitasari (Sanna Kohijoki) varhaiskasvatusjohtaja, päiväkotia
- Tiina Mäkiranta, hyvinvointijohtaja
- Ville Ahvenus, rehtori, alakoulu
- Katri Sorjamäki, asiakasohjaaja, SOTESI
- Päivi Hakanen, kehitysvammaisten palveluohjaaja, SOTESI
- Roosamari Leppälä, liikenneturvallisuusasiantuntija PIRELY
- Marko Nieminen, yhteyspäällikkö, Liikenneturva
- Tomi Koponen, Sisä-Suomen poliisilaitos
- Tapio Heiskanen, siht., liikenneturvallisuuskoordinaattori, Destia Oy

Lisäksi tekninen johtaja ja kunnanrakennusmestari ovat kokoontuneet kerran vuodessa PIRELY:n ja liikenneturvallisuuskoordinaattorin kanssa päivittämään kunnan liikenneturvallisuuden toimenpidelistausta.

Teknisellä varastolla tehtiin ilmastoinnin saneerausta ja vesihuoltolaitoksen valvomon sosiaalitoimistoja kunnostettiin.

Liikenneväylät ja yleiset alueet	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	7 745	2 900	1 895	1 005
Ulkoiset menot	-271 594	-275 150	-281 090	5 940
Toimintakate	-263 849	-272 250	-279 195	6 945
Sisäiset tulot				
Sisäiset menot	-78 725	-64 650	-96 731	32 081
Toimintakate	-78 725	-64 650	-96 731	32 081
Tulot yhteensä	7 745	2 900	1 895	1 005
Menot yhteensä	-350 318	-339 800	-377 820	38 020
Toimintakate	-342 573	-336 900	-375 926	39 026

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Toimitilapalvelut

Toimitilapalveluihin kuuluvat kiinteistötoimen hallinto sekä hallintotoimen, sivistystoimen, vapaa-ajan aikatoimen ja teknisen toimen rakennukset.

Kunnantalolle ja liikuntahallille tehtiin kattavat esteettömyyskartoitukset.

Toimitilapalvelut	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	17 302	13 350	58 638	-45 288
Ulkoiset menot	-991 482	-831 350	-1 216 923	385 573
Toimintakate	-974 180	-818 000	-1 158 285	340 285
Sisäiset tulot	1 651 877	1 581 400	2 101 858	-520 458
Sisäiset menot	-231 747	-238 000	-459 661	221 661
Toimintakate	1 420 130	1 343 400	1 642 197	-298 797
Tulot yhteensä	1 669 180	1 594 750	2 160 496	-565 746
Menot yhteensä	-1 223 230	-1 069 350	-1 676 584	607 234
Toimintakate	445 950	525 400	483 912	41 488

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Asunto- ja vuokraustoimi

Asunto- ja vuokraustoimeen kuuluvat Sotesin rakennukset, asuntojen vuokraus, Haukankosken rakennukset sekä muu vuokraustoiminta.

Vuonna 2022 valmisteltiin nk. SOTE-kiinteistöjen siirtoa Pirkanmaan hyvinvointialueen vuokrattavaksi. Vuokra-aika alkoi 1.1.2023 ja vuokra-ajaksi on sovittu 3 + 1 vuotta. Nämä kiinteistöt/tilat olivat:

- paloasema (pelastustoimen käytössä olevat tilat)
- terveysasema
- kunnantalo (1 huone)

- Yhteiskoulu-lukio (2 huonetta)
  - Keskuskoulu (1 huone)
  - Pakari (ent. SOTESI:n tilat)
  - KaruSelli (päivätoiminnan tilat)
  - Haukankosken navettarakennus (työpajan tilat)
- Yhteensä vuokrattavia tiloja on n. 2310 m².

Haukankosken kiinteistökompleksin jatkoa selvittänyt työryhmä (2020–2022) päätti ehdottaa kunnanhallitukselle, että kiinteistöt laitetaan myyntiin. Valtuusto päätti myynnistä kokouksessaan 24.10.2022 (27 §).

Asunto- ja vuokraustoimi	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	693 445	647 850	684 192	-36 342
Ulkoiset menot	-647 943	-439 200	-434 997	-4 203
Toimintakate	45 502	208 650	249 195	-40 545
Sisäiset tulot	203 020	96 500	181 195	-84 695
Sisäiset menot	-401 669	-229 000	-431 104	202 104
Toimintakate	-198 649	-132 500	-249 908	117 408
Tulot yhteensä	896 465	744 350	865 387	-121 037
Menot yhteensä	-1 049 612	-668 200	-866 101	197 901
Toimintakate	-153 147	76 150	-714	76 864

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Vesihuoltolaitos

Vesihuoltolaitokseen kuuluvat vesi- ja viemärlaitos. Toimintavuonna vesijohtoverkostossa esiintyneet putkirikot työllistivät vesihuoltolaitoksen henkilökuntaa. Merkittävää haittaa aiheuttaneita vuotoja oli yhteensä kahdeksan kappaletta. Näistä kolme olivat vesihuoltolaitoksen verkosto-osuuksilla ja loput viisi jokivarren jäteveden runkolinjan saneeraustyömaalla.

Vesihuollon piiriin liittyi kolme uutta asiakasta.

Keväällä 25.3.–17.4.2022 sulamisvesien aiheuttamien tulvien takia viemäriverkostossa tapahtui ylivuotoa Kanteenmaantien jäteveden pumppaamalla 175 m³. Kyseessä olevalla verkosto-osuudella korjattiin runkoviemärikaivo, jonka jälkeen ohijuoksua ei ole ollut. Sarkkilan jäteveden pääpumppaamalla sulamisvesistä ja rankkasateista aiheutuneista tulvista v. 2022 on aiheutunut ohijuokstusta yhteensä 777 m³.

Kanteenmaan vedenottamon raudan ja mangaanin poistolaitoksen KVR-urakka alkoi maaliskuussa 2022 ja urakka valmistuu kokonaisuudessaan huhtikuussa 2023. Laitoksen valmistuttua vedenottamon riskitaso alenee merkittävästi mm. mikrobiologisen saastumisriskin ja sabotaasin osalta.

Jokivarren JV-runkolinjan saneeraus alkoi toukokuussa ja urakka valmistuu tammikuussa 2023. Saneerauksella tavoiteltiin ensisijaisesti vuotovesien vähenemää viemäriinjastossa.

Vesihuoltolaitos	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	369 903	329 250	362 320	-33 070
Ulkoiset menot	-468 280	-445 900	-483 497	37 597
Toimintakate	-98 377	-116 650	-121 177	4 527
Sisäiset tulot	15 261	21 200	33 212	-12 012
Sisäiset menot	-47 199	-48 050	-56 947	8 897
Toimintakate	-31 938	-26 850	-23 735	-3 115
Tulot yhteensä	385 165	350 450	395 531	-45 081
Menot yhteensä	-515 479	-493 950	-540 444	46 494
Toimintakate	-130 314	-143 500	-144 913	1 413

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Pelastustoimi

Osaston talousarvio perustui Pirkanmaan pelastuslaitoksen toimittamaan Tampereen kaupungin alustavaan talousarviokehukseen. Pelastustoimi siirtyy 1.1.2023 Pirkanmaan hyvinvointialueen hoidettavaksi.

Pelastustoimi	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot				0
Ulkoiset menot	-217 505	-220 050	-223 871	3 821
Toimintakate	-217 505	-220 050	-223 871	3 821
Sisäiset tulot				0
Sisäiset menot	-2 475	-3 300	-2 475	-825
Toimintakate	-2 475	-3 300	-2 475	-825
Tulot yhteensä	0		0	0
Menot yhteensä	-219 980	-223 350	-226 346	2 996
Toimintakate	-219 980	-223 350	-226 346	2 996

Toimielin Osasto

Tekninen lautakunta Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonnan palvelut ostetaan Sastamalan kaupungilta. Palvelut tuotetaan siten, että rakennusvalvonnan toimistopalvelut sijaitsevat Sastamalan kaupungissa, lukuun ottamatta kunnan palveluksessa olevan palvelusihteerin työpanosta.

Päätöksiä rakennusvalvonta teki yhteensä 40 kpl (kerrosala 2633 m²). Vuonna 2021 vastaavat luvut olivat 57 kpl/ 7051 m². Punkalaitumen kunnassa rakentaminen painottui maatalouden rakennuksiin ja energiajärjestelmiin. Käsiteltyjen lupien käsittelyaika oli keskimäärin kahdeksan päivää.

Toimintavuonna kunnassa teetettiin nk. kiinteistökartoituksen maastaselvitys keskustaajaman alueella. Kartoitusta oli jatkoa v. 2021 tehdyille koko kuntaa käsittävälle aineistoanalyysille. Maastaselvityksessä tarkistettiin 191 kiinteistöä ja 378 rakennusta. Maastossa tarkistettujen rakennusten ja rakennelmien mitattu kokonaisala oli 58 362 m², josta verottajan rekisterissä oli 49 056 m². Verottajan tietoihin verrattuna kokonaisala kasvoi tarkastusalueella 9 306 m² eli noin 19 %. Selvityksen teettämiseen oli talousarviossa varattu 60.000 euroa ja toteutuneet kustannukset olivat 46.400 euroa.

RAKENNUSVALVONTA	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	13 762	9 500	9 733	-233
Ulkoiset menot	-48 855	-105 950	-93 199	-12 751
Toimintakate	-35 093	-96 450	-83 465	-12 985
Sisäiset tulot	603		70	-70
Sisäiset menot	-43 067	-34 700	-39 041	4 341
Toimintakate	-42 464	-34 700	-38 971	4 271
Tulot yhteensä	14 365	9 500	9 803	-303
Menot yhteensä	-91 922	-140 650	-132 239	-8 411
Toimintakate	-77 557	-131 150	-122 436	-8 714

TEKNINEN LAUTAKUNTA	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	1 102 233	1 002 850	1 128 655	-125 805
Ulkoiset menot	-2 828 397	-2 539 100	-2 921 381	382 281
Toimintakate	-1 726 164	-1 536 250	-1 792 726	256 476
Sisäiset tulot	2 184 114	1 990 200	2 662 897	-672 697
Sisäiset menot	-954 465	-724 700	-1 253 807	529 107
Toimintakate	1 229 649	1 265 500	1 409 089	-143 589
Tulot yhteensä	3 286 347	2 993 050	3 791 552	-798 502
Menot yhteensä	-3 782 862	-3 263 800	-4 175 189	911 389
Toimintakate	-496 515	-270 750	-383 637	112 887

KUNTA YHTEENSÄ	TP 2021	Alkuper. TA	TP 2022	Poikkeama
Ulkoiset tulot	2 074 674	1 674 650	2 075 354	-400 704
Ulkoiset menot	-21 720 895	-22 043 350	-21 455 294	-588 056
Toimintakate	-19 646 221	-20 368 700	-19 379 940	-988 760
Sisäiset tulot	3 268 917	2 506 200	3 792 117	-1 285 917
Sisäiset menot	-3 268 917	-2 506 200	-3 792 117	1 285 917
Toimintakate	0	0	0	0
Tulot yhteensä	5 343 591	4 180 850	5 867 471	-1 686 621
Menot yhteensä	-24 989 812	-24 549 550	-25 247 411	697 861
Toimintakate	-19 646 221	-20 368 700	-19 379 940	-988 760

3.4. Tavoitteiden toteutuminen

Osasto	YLEISHALLINTO		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Kunnan yleishallintoon sisältyy kunnanvaltuuston, kunnanhallituksen sekä hallintotoimiston tehtäväalueet. Yleishallinto tuottaa keskitetysti hallinto-, talous- ja henkilöstöpalvelut. Yleishallinto vastaa myös viestinnästä ja tilapäisistä projekteista.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuhenkilö	
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Kyselyt, keskustelutilaisuudet, kuntalaisraadit, yhdistysyhteistyö, yhteistyöelimet K/E	Kuntalaisten osallistaminen päätöksentekoon	Kuntalaiset osallistetaan kuntastrategian laadintaan. Päätöksenteossa kuullaan vaikuttamistoimieliemien näkemyksiä. Vastuhenkilö johtoryhmä	Kuntalaisia on osallistettu strategian laadintaan useilla eri tavoilla, mm. kaikille avoin kysely, yritystapaamiset ja yhdistysillat. Lapsille ja nuorille on järjestetty vaikutusmahdollisuus kilpailun muodossa.
Hyvinvointisuunnitelman päivittäminen Pirkanmaan alueellisen suunnitelman pohjalta	Toteutunut/ei toteutunut	Hyvinvointikertomusta tehdään samassa aikataulussa strategian kanssa. Tavoitteena hyväksyä kesäkuun valtuustossa.	Hyvinvointikertomus valmis. Vastuhenkilö johtoryhmä	Valmistelu siirtyy vuodelle 2023. Uuden hyvinvointialueen muodostuminen vaikuttaa tavoiteasetantaan.
Yleistavoitteet				
Oikea-aikainen ja selkeä tiedotus ja viestintä	Kuntalaiskysely	Kuntalaiset ovat tyytyväisiä kunnan viestintään ja tiedottamiseen	Kysely toteutetaan marraskuussa 2022. Vastuhenkilö kunnanjohtaja	Toteutettu marras-/ joulukuussa
Digitalisaation edistämisen	Kuntalaisten digiosaamisen edistäminen	Kuntalaisten digiosaamisen parantaminen ja sähköisten palveluiden käytön tukeminen	Digineuvontaa järjestetään kuntalaisille omana työnä tai palveluostona. Asia on suunnittelussa. Vastuhenkilö kunnanjohtaja ja hallinto- ja talousjohtaja	Kuntaan palkattu ICT-tukihenkilö, palvelussuhdetta jatkettu 30.6.2023 saakka.
Kuntastrategian päivittäminen	Strategia valmisteltu kuntalaisia kuunnellen	Uusi strategia valmis 1.7.2022	Vastuhenkilö kunnanjohtaja	Strategia hyväksytty valtuustossa 8.6.2022

Organisaatiouudistukset/ Hallintosäännön päivittäminen	Hallintosääntö ajan tasalla K/E	Uusi hallintosääntö voimaan 1.1.2023	Vastuuhenkilö kunnanjohtaja	Organisaatorakenne uusittu ja uusi hallintosääntö hyväksytty, kvalt 19.12.2022
Henkilöstön työkyvyn ja hyvinvoinnin ylläpitäminen ja parantaminen	Toteutunut/ei toteutunut	Henkilöstön työhyvinvointikyselyn tulos vähintään aikaisemmalla tasolla.	Työyksiköt hankkivat Hyvän mielen työpaikka -merkin. Työhyvinvointikysely tehdään syksyllä. Vastuuhenkilö hallinto- ja talousjohtaja	Yksi merkki myönnetty, kaksi yksikköä vielä prosessissa. Hanketta jatketaan v. 2023.

Osasto	TIETOHALLINTO		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tietohallintoon sisältyy ICT-laitteistojen ja -ohjelmistojen sekä vaihde-palveluiden hankinta. ICT-palvelut hankitaan Tiera Oy:ltä ja talous- ja henkilöstöhallinnon ohjelmat Monetra Pirkanmaa Oy:ltä.			
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
ICT-palvelut toimivat oikea-aikaisesti ja joustavasti	ICT-palveluiden toimivuus	Toimivat ja kustannustehokkaat ICT-palvelut ja tietojärjestelmät	Monetran ja Tieran käytänteiden omaksuminen, sisäinen koulutus. Vastuuhenkilö johtoryhmä	Säännölliset palaverit Monetran ja Tieran kanssa. Toimihenkilöillä Tieran infotilaisuus 9.11.2022.

Osasto	ELINVOIMAN KEHITTÄMINEN		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Osasto käsittää elinkeinotoiminnan kehittämisen, kaavoituksen, joukkoliikenteen ja maaseututoimen palvelut. Kunnan elinvoimaa pyritään lisäämään luomalla myönteistä kuntakuvaa ja parantamalla elinkeinoelämän edellytyksiä. Maaseututoimen palvelut ostetaan Huittisten kaupungilta.			
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	

Elinvoimapalveluiden järjestäminen yrityksiä parhaiten palvelevalla tavalla.	Elinvoimamittariston seuranta (yritysten määrä, työllisyysaste, ilman 2. asteen koulutusta olevien 20–24-vuotiaiden määrä, 16–29-vuotiaiden osuus väestöstä)	Elinvoimamittaristo osoittaa parempaan suuntaan ja kunta koetaan vetovoimaiseksi.	Seuranta.Suunnattu ja suunniteltu kuntamarkkinointi. Vastuuhenkilö johtoryhmä	Kuntamarkkinointia suunnattu, positiivisia signaaleja on mm. hyvä hakeutumisasiaste lukioon.
Työllisyyden kuntakokouksen vaikutus työllisyyteen ja koulutukseen ohjautumiseen	Työllisyyden tunnuslukujen aktiivinen seuranta	Työllisyysasteen paraneminen ja työttömyyden päättyminen työllistymiseen tai koulutukseen	Seuranta ja nopea puuttuminen epäkohtiin. Vastuuhenkilö kunnanjohtaja ja hyvinvointijohtaja	Tunnusluvut parantuneet vuoden 2021 luvuista
Penttilän alueen uuden kaavan hyödyntäminen	Tonttikaupan elpyminen	Lisääntynyt rakentaminen Penttilän alueelle	Pitkän tähtäimen tavoite, alueen suunnittelu aloitetaan. Vastuuhenkilö kunnanjohtaja ja tekninen johtaja	Ei raportoitavaa
Kanteenmaan kaavoitus teollisuuden tarpeita varten	Kanteenmaan kaavasuunnitelman valmiusaste	Kanteenmaan kaavasuunnitelma tehty	Pitkän tähtäimen tavoite, alueen kaavoituksellinen suunnittelutarve kartoitetaan. Vastuuhenkilö kunnanjohtaja ja tekninen johtaja	Kaavoitustarve on uudelleenarvioitava

Osasto	MAA- JA METSÄALUEET		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtäväalueeseen sisältyy kunnan omistamien maa-alueiden hoitaminen. Peltoalueet vuokrataan niiden soveltuessa elinkeinon harjoittamiseen. Metsien hoidosta on tehty sopimus Punkalaitumen Metsänhoitoyhdistys ry:n kanssa. Metsät hoidetaan hyväksytyyn metsänhoitosuunnitelman mukaisesti.			
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Metsänhoito kuntatalouden kannalta taloudellisesti ja tehokkaasti	Huomioidaan metsänhoitosuunnitelmassa	Metsänhoitosuunnitelma päivitetty	Metsäsuunnitelma valmis. Vastuuhenkilö kunnanjohtaja	Metsäsuunnitelma tilattu Loimijoen Metsänhoitoyhdistykseltä, ei valmistunut.

Ympäristöarvot otetaan huomioon kunnan metsien hoidossa	Hinku-kunnan kriteeristö huomioidaan metsänhoitosuunnitelmassa	Hinku-kunnalle asetetut kriteerit täyttyvät myös metsäsuunnitelman osalta	Metsäsuunnitelma on valmis ja kriteeristö täyttyy. Vastuuhenkilö kunnanjohtaja	Suunnitelman laadintaan on annettu tavoitteet ottaen huomioon Hinku-kunnan asetetut kriteerit.
---	--	---	--	--

Osasto	SOSIAALI- JA TERVEYSPALVELUT	KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Sosiaali- ja terveyspalvelut järjestetään yhteistoiminta-alueella, jossa vastuukuntana toimii Sastamalan kaupunki eli Sotesi. Tehtäväalue sisältää perhe- ja sosiaalipalvelut, ikäihmisten kotihoito- ja asumispalvelut, perusterveydenhuollon sekä ympäristöterveydenhuollon.	Pirkanmaan hyvinvointialue aloittaa toimintansa 2023, palvelurajapinnat ja yhteyskanavat kuntaan huomioitu. Vastuuhenkilö johtoryhmä	Uuden hyvinvointialueen valmistelussa ollaan tiiviisti mukana. Hyvinvointialueen yhdyspinta huomioitu hallintosäännön valmistelussa. Hyvinvointisuunnittelijan virka perustettu kvalt 12.9.2022.

Osasto	VARHAISKASVATUS		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tarjota laadukasta ja yksilöllistä kasvatusta ja opetusta varhaiskasvatusikäisille lapsille perheiden tarpeita vastaavalla tavalla. Varhaiskasvatusmuotoina ovat päiväkotihoito ja perhepäivähoito. Varhaiskasvatus vastaa myös lasten kotihoidon tuesta sekä muille kunnille myytävistä ja muilta kunnilta ostettavista varhaiskasvatuspalveluista.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	

Paikallisen varhaiskasvatussuunnitelman päivittäminen	Valtakunnallinen varhaiskasvatussuunnitelma päivitetään Henkilökunta, lapset, vanhemmat	Valmis ja päivitetty paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma valtakunnallisen pohjalta	Keväällä 2022, päivitetty paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma käytössä elokuusta 2022. Suunnitelman laadintaan osallistettu vanhemmat ja lapset. Vastuuhenkilönä varhaiskasvatusjohtaja	Paikallinen varhaiskasvatussuunnitelma valmis ja käytössä 1.8 alkaen. Vanhemmille toteutettu kysely vanperusteihin liittyen, suunnitelman laadintaan osallistettu henkilökuntaa ja lapsia.
Osallisuuden kehittäminen ja edistäminen	Lasten osallisuuden arviointi paikallisesti, tiimeittäin, henkilökoh-tainen itsearviointi, Karvin laadun indikaattorien avulla	Lapsen sensitiivinen kohtaaminen Positiivisen pedagogiikan edistäminen	Ryhmässä tiimisopimukset, niiden täydentäminen ja arviointi toimintakauden edetessä. Aiheesta koulutusta henkilökunnalle vuoden aikana. Henkilökunnan koulutus- ja arviointipäivä 14.5.2022 Varhaiskasvatusjohtaja ja henkilökunta	Tiimisopimusten arviointia pitkän toimintakautta, koko henkilökunnan arviointipäivä pidetty 14.5. Positiivisen pedagogiikan koulutuspäivä 8.10. Keskustelua ja arviointia asian tiimoilta säännöllisesti palaverissa.
Ympäristökasvatuksen kehittäminen	Lasten kanssa kierrättäminen Hävikkiruoan vähentäminen Vastuullinen toiminta ympäristössä	Metsäretket ja luonnon hyödyntäminen oppimisympäristönä viikoittain	Retket lähiympäristöön, aiheen korostaminen ja näkyväksi tekeminen paikallisessa varhaiskasvatussuunnitelmassa. Henkilökunta	Ryhmien metsäretket toteutuneet ja suunniteltua toimintaa toteutettu lähiympäristössä. Päiväkodissa vietettiin hävikkiruokaviikkoa maaliskuussa. Lasten kanssa toteutettu kierrätystä viikoittain.
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit	Tavoitetaso		
Toimiva varhaiskasvatuksen palvelurakenne	Läsnäolopäivien seuranta Suhdeluvun seuranta lapsia/hoitohenkilö	11800 hoitopäivää päiväkotia 6,5 lasta/hoitaja pph 4,2 lasta/hoitaja	Läsnäolopäivien määrää seurataan vuoden aikana, vastuuhenkilönä varhaiskasvatusjohtaja	Läsnäolopäivät yht. 10789 +ostetut 147 päiväkotia 6,6 lasta/hoitaja pienten ryhmä 4,1 lasta/hoitaja, pph 4,2 lasta/ hoitaja
Asiakastyytyväisyys	Asiakastyytyväisyys-kysely	Asiakastyytyväisyyskysely tavoitteena keskiarvo > 8,5	Asiakastyytyväisyyskyselyn toteuttaminen perheille vuoden aikana, varhaiskasvatusjohtaja	Asiakastyytyväisyyskysely toteutettu toukokuussa 2022. Kokonaiskeskiarvo 8,6.

Osaava hyvinvoiva henkilöstö Toimiva ja turvallinen työympäristö	Täydennyskoulutusvelvoite täyttyy	2,5 pv/henkilö	Järjestetään 2-3 yhteistä koulutuspäivää, lisäksi mahdollisia yksittäisiä koulutukseen osallistumispäiviä, henkilöstökysely, varhaiskasvatusjohtaja	Piki-koulutus (kiusaamisen ehkäisy) 23.4, Koko henkilöstön arviointi- ja koulutuspäivä 14.5. ja positiivinen pedagogiikka-koulutus 8.10. Hyvän mielen työpaikka -prosessin myötä yhteistä arviointia, sopimista ja keskustelua. Merkki myönnetty joulukuussa 2022.
Kustannustehokas palvelutuotanto	Hoitopäivän hinta	Lasketaan tilinpäätökseen		105,96 euroa/htpv (93,13 v. 2021)

Osasto	PERUSOPETUS	KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Punkalaitumen kunta järjestää esi- ja perusopetusta kaikille oppivelvollisille kunkin yksilöllisten edellytysten mukaisesti. Valmistavaa opetusta järjestetään resurssien ja tarpeen mukaan.		
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö
Oppilaiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parantaminen.	Asiakastyytyväisyys kyselyistä, hyvinvointiprofiilista ja THL:n kyselyistä saatu palaute	Esim. koronan aiheuttaman hyvinvointivajeen korjaaminen.	Kevät ja syksy 2022, otetaan käyttöön varhaisen havaitsemisen malli masennuksen havaitsemiseen, hyvinvointipäivä järjestetään, opetushenkilöstö
Koulukiusaaminen ja sovitellutaidot.	Asiakastyytyväisyys kyselyistä, hyvinvointiprofiilista ja THL:n kyselyistä saatu palaute.	Koulukiusaaminen ei ole ollut kunnassa iso ongelma, mutta vähänkin on liikaa. Ennaltaehkäistään, havaitaan ja puututaan.	Ryhmäytymispäiviä, kiusaamista-pauksiin puututaan heti ja ne pyritään selvittämään ja sopimaan, aamunavauksia aiheesta, koko vuosi, opetushenkilöstö
			Kuraattori on kouluttautunut varhaisen havaitsemisen malliin (IPC) ja ottanut mallin käyttöön Punkalaitumen kunnassa.
			Aamunavauksia on läpi vuoden pidetty asian suhteen, ryhmäytymispäivät on pidetty syksyllä koulun alettua. Lukuvuoden aikana on ollut muutamia hankalia riita/kiusaamista-pauksia.

Oppilaiden työergonomia Keskuskoulu	Yksi luokka kalustetaan vuosittain.	Kaikki luokat on kalustettu seuraavan 5 vuoden aikana.	Kevään aikana kalustetaan yksi luokka, keskuskoulun rehtori	Yksi luokka on kalustettu uusilla ergonomisesti hyvillä kalusteilla
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit	Tavoitetaso		
Oppilaiden oppimisvaajeen korjaaminen.	Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu palaute.	Oppimisvajetta on saatu korjattua.	Kalenterivuosi, opetushenkilöstö	Tukiopetusta on annettu tehostetusti koko lukuvuoden.
Laadukkaat koulupalvelut	Asiakastyytyväisyys ja koulu-viihtyvyysskyselyt	Kouluarvosana > 8,25	Keväällä 2022 kysely ja sen tuloksiin reagoidaan tarpeen mukaan, rehtorit	Kysely toteutettiin toukokuussa kouluarvosanalla 9-rehtorit
Erityisopetuksen ja kolmiportaisen tuen kehittäminen.	Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu palaute.	Koko henkilökunta sisäistänyt kolmiportaisen tuen. Kolmiportaiseen tukeen liittyvät asiakirjapohjat on päivitetty.	Kalenterivuosi, koulun oppilashuoltoryhmä	Asiakirjapohjat on päivitetty ja henkilökuntaa on koulutettu niiden käyttöön.
Kansainvälisyyden lisääminen/ palauttaminen koronaepidemiaa edeltävälle tasolle.	Osallistutaan Erasmus+-projektiin ja siitä saatu palaute.	Osallistutaan Erasmus+-projektiin mikäli koronaepidemia laantuu ja osallistuminen on mahdollista.	Osallistutaan jos epidemiatilanne sen sallii, vastuuopettajat	Maaliskuussa vastaanottavana kuntana Erasmus+-projektissa ja toukokuussa oppilas -ja opettajavaihto Espanjaan

Osasto	LUKIO-OPETUS	KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Punkalaitumen lukio on paikkakunnan ainoa toisen asteen oppilaitos. Punkalaitumen lukio pyrkii tarjoamaan opiskelupaikan ja laadukkaan opetuksen mahdollisimman monelle paikkakuntalaiselle ja lähikunnasta tulevalle nuorelle.		
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö

Opiskelijoiden kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin parantaminen	Asiakastytyväisyys kyselyistä, hyvinvointiprofiilista ja THL:n kyselyistä saatu palaute	Esim. koronan aiheuttaman hyvinvointivajeen korjaaminen.	Kevät ja syksy 2022, otetaan käyttöön varhaisen havaitsemisen malli masennuksen havaitsemiseen, hyvinvointipäivä järjestetään, opetushenkilöstö	Kuraattori on kouluttautunut varhaisen havaitsemisen malliin (IPC) ja toteuttanut sitä jo muutaman opiskelijan kohdalla. Lukiolaisten hyvinvointipäivä järjestetty helmikuussa. Lukion 1. vuosikurssin ryhmäytymispäivä pidetty elokuussa.
Yleistavoitteet				
Uuden opetussuunnitelman toteuttaminen opetustyössä ja sen asettamat uudet vaatimukset hallinto-ohjelmissa.	Käyttäjiltä saatu palaute.	Viimeistään keväällä 2022 kaikki mahdolliset epäselvyydet/kohdat on kunnossa.	Kalenterivuosi, opetushenkilöstö	Uusi opetussuunnitelma on käytössä ja se on saatu siirrettyä myös hallinnonohjelmiin.
Oppilaat saavat jatko-opintokelpoisuuden.	Seurataan lähtötaso huomioon ottaen lukion oppilaiden menestystä YO-kirjoituksissa. Seurataan lukion päättävien opiskelijoiden sijoittumista jatko-opiskelupaikkoihin.	Mahdollisimman moni lukion päättävä jatkaa opintojaan yliopistossa, korkeakoulussa tai ammattikorkeakoulussa	Kalenterivuosi, rehtori ja lukion opettajat	Viime kevään ylioppilaista suurin osa pitää väliavuotta opiskelusta ja käy töissä.
Oppivelvollisuusiän nousuminen 18 ikävuoteen.	Palaute ja kokemukset	Lukuvuoden aikana saadaan toimiva jatko-ohjaus järjestelmä 2. asteen opintonsa keskeyttäneille.	Kevät 2022, rehtori ja opinto-ohjaaja	Kuntaan on laadittu jatko-ohjaus järjestelmä.
Oppilaiden oppimisvajeen korjaaminen.	Henkilökunnalta ja asiakkailta saatu palaute.	Oppimisvajetta on saatu korjattua.	Kalenterivuosi, opetushenkilöstö	Tukiopetusta ja erityisopetusta on annettu tehostetusti.
Oppilasmäärän kasvattaminen	Oppilasmäärä	Lukion tunnettuus ja houkuttavuus lisääntyy.	Kevät 2022, perustetaan lukion oman työryhmän lisäksi työryhmä, jossa poliittinen edustus kehittämään lukion toimintaa.	Lukion oppilasmäärä on kasvanut ja opiskelijoita oli vuoden lopussa 63. Työryhmä perustettu, mutta se ei ole koontunut.

Osasto	KIRJASTO- JA KULTTUURITOIMI		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Kirjastolain mukaan yleisen kirjaston tehtävä on tarjota pääsy tietoon ja kulttuurisisältöihin, antaa tukea monipuoliseen tiedon käyttöön, tarjota tiloja työskentelyyn ja kansalaistoimintaan. Lisäksi kirjaston tehtävä on edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua sekä lukemista ja kirjallisuutta. Kulttuuritoimen tehtävänä on virkistää ja elävöittää kuntalaisten arkea ja juhlaa kulttuurin keinoin sekä nostaa esille punkalaitumelaista kulttuuriperintöä, toiminnallista aktiivisuutta ja monipuolista kulttuurista osaamista. Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tavoitteena on edistää ihmisten monipuolista kehittymistä ja hyvinvointia. Taiteen perusopetus on tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää opetusta.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Kirjahankintojen määrä on OKM:n laatusuosituksen mukainen	Hankintatilasto. Kirjahankinnat / asukas	400 / 1000 as.	1-12/2022, kirjaston henkilökunta	Hankittu 1040 kirjaa vuonna 2022
Kunnassa järjestetään harrastusta tukevaa opetusta taiteen eri aloilla	Sataopiston toteutuneiden kurssien ja osallistuneiden määrä	Vuoden 2019 taso	järjestelyt pandemiatilanteen mukaan, tavoitteeseen ei todennäköisesti päästä vuoden 2022 aikana, Sataopiston henkilökunta	12/2022 kursseja toteutunut 36, osallistujia kursseilla 370
Kunnassa järjestetään mahdollisuus saada taiteen perusopetusta	Loimaan ja Huittisten musiikkiopistoissa opiskelevien määrä	20 oppilasta	asia selvityksen alla, lautakunnan päätöksen mukainen tavoitetaso, musiikkiopistot	Asia valmistelussa, 20 oppilasta.
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Toiminta- ja palvelusuunniteluun osallistettu K/E	Monialaiset asiakasraadit, osallistaminen toiminta- ja palvelusuunnitteluun, yhdistykset palveluiden tuottajina	1-12/2022, tavoitteiden toteuttamiseen tarvitaan sähköisiäkanavia, koko henkilöstö	Kulttuurikumppanuus solmittu

Kulttuurilähete, Kuppi - Hanke	Toteutuneiden ryhmien määrä ja tunnit, Pirkanmaan kulttuurihyvinvoinnin palveluohjauksen toimintamallin. juurruttaminen	Kulttuuripalveluihin hakeutuu yhä useampi.	1-12/2022, Kuppi-hanke käynnissä, hyvinvointijohtaja / hyvinvointiohjaaja.	Kuppi-hanke käynnissä, hyvinvointilähete pilotointi käynnissä, kulttuurikumppanuus solmittu.
Hyvinvointia edistävän kannustinjärjestelmän luominen	Kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute.	Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseensä.	1-12/2022, luominen käynnissä, hyvinvointijohtaja / hyvinvointiohjaaja.	Erilaisia kampanjoita käynnissä, kannustinjärjestelmän luominen on osoittautunut monimutkaiseksi, asiaan liittyen kehitetty palveluohjausta.
Lisätään lasten ja nuorten osallisuutta taide- ja kulttuuritoimijoina	Tarjottujen tapahtumien määrä, kohdennettu markkinointi.	Painotetaan kulttuuritoimijuutta tapahtumissa ja kouluyhteistyössä.	tavoitteen toteuttamiseen liittyy pandemiatilanne, hyvinvointiohjaaja / nuoriso-ohjaaja, yhdistysyhteistyö.	Kirjaston ja kulttuuripalveluiden yhteistyötä koulujen kanssa lisätty, nuorisovaltuusto osallistunut toiminnan suunnitteluun.
Kulttuuripalveluita on ikäihmisten saavutettavissa	Kirjaston kotipalvelussa on asiakkaita	Kirjaston kotipalvelua tarjotaan resurssien mukaan. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa, mm. SPR Kulmakamari.	1-12/2022, kirjaston henkilökunta / hyvinvointiohjaaja.	Kirjastolla on kotipalveluasiakkaita, liikkuva kirjastopalvelu on mahdollinen.

Osasto	LIIKUNTATOIMI		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Liikuntatoimi luo liikuntalain 5 § mukaisia edellytyksiä kunnan asukkaiden liikkumiselle: -järjestämällä liikuntapalveluja sekä terveyttä ja hyvinvointia edistävää toimintaa eri kohderyhmät huomioiden -tukemalla kolmannen sektorin toimintaa -rakentamalla ja ylläpitämällä liikuntapaikkoja Kunnan tulee kuulla asukkaitaan liikuntaa koskevissa keskeisissä päätöksissä osana kuntalain (365/1995) 27 §:ssä säädettyä kunnan velvollisuutta huolehtia asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksista. Kunnan tulee arvioida asukkaitensa liikunta-aktiivisuutta osana terveydenhuoltolain (1326/2010) 12 §:ssä tarkoitettua terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuhenkilö	
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen huomioidaan liikuntatoimessa	toiminta- ja palvelusuunniteluun osallistettu K/E	Monialaiset asiakasraadit, kuntalaisten osallistaminen palvelusuunniteluun	1-12/2022, tavoitteiden toteuttamiseen tarvitaan sähköisiäkanavia, koko henkilöstö	Sähköinen kuntalaiskysely toteutettu 1/22, tulokset käsitelty laajasti
Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseensä	kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute	Hyvinvointia edistävä kannustinjärjestelmä on käytössä	1-12/2022, luominen käynnissä, hyvinvointijohtaja / hyvinvointiohjaaja	Erilaisia kampanjoita käynnissä, työntekijöille otettu käyttöön e-passi, ei varsinaista kannustinjärjestelmää
Liikuntapaikkojen käytön lisääminen	esteettömien liikuntapaikkojen määrä, liikuntahallimaksut	Maksuttomat, hyväkuntoiset ja esteettömät liikuntapaikat kuntalaisten käytettävissä	1-12/2022, liikuntapaikkakysely --> tarkennetut toimenpiteet, hyvinvointiohjaaja, toimialojenvälinen yhteistyö	Liikuntapaikat maksutta kuntalaisten käytössä

Yleistavoitteet				
Liikunta/terveellinen elämäntapa osaksi arkea, laadukkaat monipuoliset liikuntaolosuhteet, palvelut helposti käytettävissä, kustannukset eivät esteenä palveluiden käytölle	Asiakaspalautekyselyt, liikuntapalveluiden käyttö vähentää terveystalouden kustannuksia, kävijätilastoiden kirjaaminen TEA viisari	Nykyinen taso säilytetään, järjestetään hyvinvointineuvontaa, liikuntapaikat aktiivisessa käytössä, ylläpidetään matalankynnyksen liikuntaryhmiä, liikuntapaikat ja tilat tarjotaan käyttöön maksutta	1-12/2022, Terveyttä työkäisille-hanke, Tervaskanto-hanke, liikuntapaikkakysely --> tarkennetut toimenpiteet, hyvinvointiohjaaja / hyvinvointijohtaja	TEA-viisari 59, koko maa 72. Tervaskantohanke toteutettu suunnitellusti.
Liikuntapalveluiden viestintä ja markkinointi on näkyvää	kuntalaispalaute, osallistujien määrä, kuntalaisten koettu hyvinvointi	Liikuntapalveluiden markkinointi tavoittaa kaikenikäiset kuntalaiset, olemassa olevat markkinointi- ja viestintäkanavat käytössä	1-12/2022, liikuntapaikkakysely --> tarkennetut toimenpiteet, hyvinvointiohjaaja, toimialojenvälinen yhteistyö	Liikuntapaikkakysely toteutettu 1/22

Osasto	NUORISOTOIMI		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Nuorisotoimen tehtävänä on nuorisolain 2 § mukaan - edistää nuorten osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia - tukea nuorten kasvua, itsenäistymistä, yhteisöllisyyttä sekä niihin liittyvää tietojen ja taitojen oppimista, tuottaa tieto- ja neuvontapalveluita - tukea nuorten harrastamista - edistää nuorten yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Yhteisöllisyyden edistäminen, kuntalaisten kuuleminen	Toiminta- ja palvelusuunnitelun osallistettu K/E	Aktiivinen nuorisovaltuusto, Nuorten ääni kuuluu palvelusuunnittelussa	1-12/2022, hyvinvointijohtaja, toimialojen välinen yhteistyö	Kahdeksan kokousta ja neljä lausuntopyyntöä v. 2022.
Alkoholin saatavuuden säätely	Kunta mukana Pakkatoiminnassa; kyllä/Ei	Pakkatoimintamalli käytössä	1-12/2022 ennaltaehkäisevän päihdetyön yhdyshenkilö	Ei

Nuoruus elämänvaiheena sujuu	Kouluterveyskyselyiden ja hyvinvointiprofiilin tulokset, henkilöstön koulutukset	Ennaltaehkäisevä työote, nuorisotyön rooli päihdekasvatus-työssä vakiintuu, otetaan monialaisena yhteistyönä käyttöön Kimpassa-toimintamalli.	1-12/2022, nuoriso-ohjaaja, sopimuksellinen yhteistyö Punkalaitumen 4H-yhdistyksen kanssa, toimialojen välinen yhteistyö	4H-yhteistyösopimus päivitetty, henkilöstön koulutus toteutunut
Yleistavoitteet				
Lasten ja nuorten äänellä on mahdollisuus vaikuttaa ja heidät otetaan vakavasti kunnan eri hallintokunnissa, kuuleminen	Aloitteiden määrä Nuorisovaltuuston kokouksien määrä, osallistuminen Lausuntopyyntöjen määrä nuorisovaltuustolta	Nuorten ääni kuuluu vapaa-aikatoimen palveluissa, esim. tapahtumat, matkat, toiminnot Nuorisovaltuusto toimii aktiivisesti	1-12/2022, hyvinvointijohtaja, toimialojen välinen yhteistyö	Nuorisokysely toteutettu 2/22, tuloksia analysoitu ja huomioidu toiminnan kehittämisessä
Tarjotaan palvelut, joilla voidaan vaikuttaa nuorten hyvinvointiin ja sosiaaliseen vahvistumiseen Sosiaalinen vahvistaminen osana nuorisopalveluja Harrastustoimintatakuu	Toimintoihin osallistuminen, tavoitettujen nuorten määrä, Kouluterveyskyselyn tulokset Palveluiden saanti, tavoitettavuus, nuorisokysely Harraste/toimintakysely	Etsivä nuorisotyö, tieto- ja neuvontapalvelut nuorten saattavilla. Nuorisotyön verkostotoiminta, koulu yhteistyötä ja harrastustoiminta aktiivista, jotta ennalta ehkäisevä työote mahdollistuu. Kaikilla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus osallistua mielekkääseen harrastustoimintaan, tarvittaessa tehdään kohdennettua ja ilmiöpohjaista työtä	1-12/2022, nuoriso-ohjaaja / palveluohjaaja, toimialojen välinen yhteistyö	Etsivän nuorisotyön palvelu toiminnassa, tarjolla maksuttomia harrastuksia ja päiväleirejä koulujen loma-aikoina
Nuorisopalveluiden viestintä ja markkinointi on näkyvää	Palaute, osallistujien määrä, koettu hyvinvointi, kouluterveyskysely	Nuorisopalveluiden markkinointi tavoittaa kaikenikäiset kuntalaiset, olemassa olevat markkinointi- ja viestintäkanavat käytössä	1-12/2022, nuoriso-ohjaaja	Nuorisotilalla 29 kävijää / aukiolopäivä

Osasto	TYÖLLISTÄMINEN		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Toteutetaan kunnan lakisääteiset työllisydenhoitoon liittyvät velvollisuudet. Nuorille työttömille työnhakijoille järjestetään kohdennettua toimintaa. Varataan nuorten kesätyöllistämiseen ja yrityksille suunnattuihin kesätyöllistämistukiin määräraha. Tarjotaan asiakaslähtöistä palveluneuvontaa Asiointipisteellä.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Kuntalaiset kiinnittävät itse aikaisempaa enemmän huomiota omaan terveyden edistämiseen	kannustinjärjestelmä käytössä kyllä/ei järjestelmästä saatu palaute	Hyvinvointia edistävän kannustinjärjestelmän luominen	1-12/2022, luominen käynnissä, hyvinvointijohtaja / hyvinvointiohjaaja	Käynnissä erilaisia kampanjoita, ei varsinaista kannustinjärjestelmää.
Yleistavoitteet				
Asiakkaat ohjautuvat oikeiden palveluiden piiriin	Työttömyys %, Aktivointiaste Asiakaspalaute henkilöstön koulutukset	Oikea-aikaiset, vaikuttavat ja asiakaslähtöiset palvelut	1-12/2022, työllisyyspalveluiden henkilökunta, sopimuksellinen yhteistyö paikallisesti ja alueellisesti	Aktivointiaste 64%.
Asiointipiste auttaa sähköisessä asiointissa ja palvelee kuntalaisia löytämään oikeat palvelut	Asiointipisteen kävijämäärä, asiakaspalaute	Palvelut helposti kuntalaisten saatavilla	1-12/2022, tarvittaessa mahdollisuus neuvoa myös etäpalveluiden avulla, palveluohjaaja	Asiointipistepalvelut säännöllisesti aukioloaikojen mukaisesti. Tarvittaessa Etä-/puhelinpalvelu mahdollisuus käytössä.

Osasto	TEKNISET TOIMISTOPALVELUT		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtävänä on teknisten palvelujen hallinnointi ja kehittäminen. Palveluja tuotetaan kuntalaisille, kunnan eri hallintokunnille sekä Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy:lle. Osasto sisältää teknisen hallinnon ja mittauksen.			

Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Tavoitteena toiminnan laadun, tehokkuuden ja taloudellisuuden parantaminen digitalisaation avulla.	Uusien järjestelmien käyttöön-otto ja koulutus	Henkilöstöllä riittävät tiedot ja taidot hyödyntää tietoteknisiä järjestelmiä ja ohjelmistoja.	Uuden Kuntanet7-ohjelman sisäinen koulutus ohjelmaa käyttäville. Tekninen johtaja.	Pidetty 25.1.2022.

Osasto	LIIKENNEVÄYLÄT JA YLEISET ALUEET		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Toimintaan sisältyy kunnan hallintoimien katujen ylläpitoon ja kunnossapitoon liittyvät tehtävät sekä kaava-alueilla sijaitsevien, ELY:n hallintoimien teiden viheralueiden hoito ja tievalmistuksen kunnossapito haja-asutusalueella. Osaston tehtäviin kuuluu myös yksityisteiden avustusten jakaminen, puistojen, leikkipaikkojen, liikuntapaikkojen ja muiden yleisten alueiden hoito ja ylläpito. Palvelualueeseen kuuluu myös kunnan tekninen varasto ja sen ylläpito.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Turvalliset ja laadukkaat liikennealueet, viihtyisät puistot, leikkimiseen ja liikkumiseen innostavat leikki- ja liikuntapaikat	Liikenneturvallisuus-tilasto Käyttäjiltä saatu palaute	Viisaan ja turvallisen liikkumisen suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden toimeenpano teknisen toimen osalta.	Tarkistetaan, onko kaikki suunnitelmassa esitetyt toimenpiteet kunnan osalta tehty. Kunnanrakennusmestari	Vuoden 2022 toimenpiteet tehty.
Liikenneonnettomuuksien vähentäminen valtakunnallisten tavoitteiden mukaisesti, jalankulun ja pyöräilyn lisääminen autoilun sijaan	Liikenneonnettomuuksien määrä, toteutettujen liikenneympäristön parantamistoimenpiteiden määrä	Henkilövahinkoa aiheuttavien onnettomuuksien vähentäminen kunnan hallinnoimilla alueilla.	Kasvillisuuden poisto näkemäalueilta. Suojatien rakentaminen Riisuontielle. Kunnanrakennusmestari.	Valmis

Yleistavoitteet				
<p>Liikennealueiden liikennöitävyyden hyvä taso turvallisuus ja taloudellinen näkökulma huomioon</p> <p>Liikunta-, puisto- ja leikki-alueiden monipuolisuus ja hyvä kunto käyttöönsä lisäajana</p>	Kunnossapidolle asetettujen vaatimusten ja turvallisuuskriteerien noudattaminen.	Henkilövahinkoa aiheuttavien onnettomuuksien vähentäminen kunnan hallinnoimilla alueilla.	Tulevassa katujen kunnossapitourakan kilpailutuksessa otetaan tarkemmin huomioon kunnossapidon laatutavoitteet. Kunnanrakennusmestari	Valmis

Osasto	TOIMITILAPALVELUT	KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtävänä on huolehtia eri hallintokuntien toimintaan liittyvien rakennusten ja niihin liittyvien alueiden hoidosta ja kunnossapidosta.		
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuhenkilö
Kunnan rakennuskoh-teissa toteutuvat esteettömyys ja turvallisuus	Puhdas sisäilma, tilojen ja rakenteiden yhdenvertainen käyttömahdollisuus	Rakennussuunnittelussa otetaan huomioon esteettömyys ja turvallisuus	Otetaan huomioon kunnantalon peruskorjaussuunnittelussa. Kunnanrakennusmestari.
Esteettömyys mahdollistaa palveluihin osallistumisen	Esteettömyyskartoitukset tehty kuntakampuksen rakennuksiin: kyllä/ei, %/toimipaikoista	Esteettömyyskartoituksen teettäminen	Liikuntahalliin teetetään esteettömyyskartoitus. Kunnanrakennusmestari
Yleistavoitteet			
Kunnossapidon suunnitelmallisuuden parantaminen	Kiinteistökohtaisten PTS:n laatiminen kunnantalolle ja keskuskoululle.	Suunnitelmallinen korjausvelan pienentäminen, mahdollisten riskien pienentäminen/ennakoiminen	Kunnantalon peruskorjaussuunnittelu aloitetaan. Kunnanrakennusmestari.
			Kunnantalon kosteus- ja sisäilmatekninen kuntotutkimusraportti 15.8.2022

Osasto	ASUNTO- JA VUOKRAUSTOIMI		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tekninen toimi vuokraa vanhushuollon tiloja. Tiloissa toimii tällä hetkellä palveluntuottajina Esperi Care, Sastamalan seudun sosiaali- ja terveystalot sekä Arkea.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Kohteissa toteutuvat esteettömyys ja turvallisuus	Kiinteistöstä tai kiinteistön hoidosta johtuneet tapaturmat ja läheltä piti -tilanteet	Tiloja saneerattaessa otetaan huomioon MRL:n 117 e §:n vaatimukset esteettömyydestä.	Teetetään kysely palveluntarjoajille. Kunnanrakennusmestari.	Ei vielä tehty.
Yleistavoitteet				
Vuokrausaste hyvällä tasolla	Käyttöaste %	80 % vuokrattavista tiloista vuokrattuna		

Osasto	VESIHUOLTOLAITOS		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Vesihuoltolaitos toimii kunnallisena vesilaitoksena, jonka raakaveden hankinta tehdään kahdelta omalta vedenottamolta ja lisäksi vettä hankitaan ostamalla Humppilan vesihuolto Oy:ltä ja tarvittaessa Huittisten kaupungilta. Jätevedet johdetaan käsiteltäväksi Huittisten Puhdistamo Oy:n jätevedenpuhdistamolle.			
Hyvinvointiohjelman mukaiset tavoitteet	Arviointitapa/mittarit/ osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Sosiaali- ja terveystalot asetuksen mukainen talousvesi	Valvontatutkimusohjelma Näytteenotot	Vaatimusten mukainen talousveden laatu	Näytteenotto valvontatutkimusohjelman mukaisesti ja lisäksi oma-valvonta. Työpäällikkö	Tehty valvontatutkimusohjelman mukaisesti

Yleistavoitteet				
Jätevesiverkoston vuoto-vesien vähentäminen	Pumpatun jätevesimäärän mitaus	Nykyisen määrän vähentäminen	Tarvittavat korjaukset määrärahojen puitteissa. Työpäällikkö	Jätevesiviemärin runkolinjan saneeraus jokirannassa valmistuu 1/2023
Veden toimitusvarmuuden ylläpito	Vedenjakelun katkosten pituus, veden laadun korkea taso	Vedenjakelun katkoksen kesto alle 6 tuntia, veden laadun säilyminen	Vedenjakelun toimintavarmuuden ylläpito. Työpäällikkö.	Varavesiyhteys Huittinen-Punkalaidun otettu käyttöön

Osasto	PELASTUSTOIMI	KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Pelastustoimen lakisääteisistä tehtävistä huolehtii Pirkanmaan pelastuslaitos		

Osasto	RAKENNUSVALVONTA		KÄYTTÖSUUNNITELMA	TOTEUMA 31.12.2022
Palvelusuunnitelman kuvaus	Tehtävänä on huolehtia rakennusvalvonnan lakisääteisistä tehtävistä.			
Yleistavoitteet	Arviointitapa/mittarit/osallistaminen	Tavoitetaso	Tarkennettu tavoite, aikataulu ja vastuuhenkilö	
Lupahakemusten optimaalinen käsittelyaika	Lupahakemusten keskimääräinen käsittelyaika	Lupien käsittelyaika keskimäärin 1 kk	Pyritään sähköiseen lupakäsittelyyn. Rakennustarkastaja ja toimistos sihteeri.	Ohjattu luvan hakijoita käyttämään Lupapiste-palvelua.

3.5. Tuloslaskelman toteutuminen

Käyttötalousosan tehtävien tulot ja menot summataan talousarvion tuloslaskelmaosaan. Tuloslaskelmaosa sisältää eriä, joita seurataan käyttötalousosassa ja eriä, joita seurataan tuloslaskelmaosassa. Tuloslaskelmassa seurattavia määrärahoja ja tuloarvioita ovat verotulot, valtionosuudet, rahoitustulot ja -menot sekä satunnaiset erät. Poistoja ei käsitellä talousarviossa määrärahana, sillä niissä ei ole kysymys rahan käytöstä.

Tuloslaskelmaosan toteuma (ulkoiset ja sisäiset erät)				
	Toteuma 2021	Alkuperäinen talousarvio	Toteuma 2022	Poikkeama
Toimintatuotot				
Myyntituotot	2 704 158	1 856 900	3 055 121	-1 198 221
Maksutuotot	120 897	92 300	111 208	-18 908
Tuet ja avustukset	308 619	167 100	307 651	-140 551
Muut toimintatuotot	2 212 968	2 064 550	2 393 491	-257 618
	5 346 642	4 180 850	5 867 471	-1 615 298
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-4 966 065	-5 171 850	-4 958 036	-213 814
Palvelujen ostot	-17 221 199	-16 929 850	-17 324 256	394 406
Aineet ja tarvikkeet	-877 574	-751 000	-987 292	236 292
Avustukset	-219 266	-221 000	-200 865	-20 135
Muut toimintakulut	-1 705 708	-1 475 850	-1 776 962	229 789
	-24 989 813	-24 549 550	-25 247 411	626 538
Toimintakate	-19 643 171	-20 368 700	-19 379 940	-988 760
Verotulot	9 480 085	9 165 000	9 285 067	-120 067
Valtionosuudet	11 185 507	11 645 000	12 010 061	-365 061
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	0	0	11 681	-11 681
Muut rahoitustuotot	5 288	3 000	21 237	-18 237
Korkokulut	-39 567	-36 350	-47 378	11 028
Muut rahoituskulut	-203	-200	-348	148
	-34 039	-33 550	-62 868	28 829
Vuosikate	987 939	407 750	1 900 380	-1 492 630
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 125 897	-1 067 550	-1 068 290	740
Arvonalentumiset				0
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos	-137 958	-659 800	832 090	-1 491 890
Poistoeron lisäys	40 619	35 500	38 056	-2 556
Varausten vähennys				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-97 339	-624 300	870 146	-1 494 446

Tuloslaskelmaosan toteuma (ulkoiset erät)

	Toteuma 2021	Alkuperäinen talousarvio	Toteuma 2022	Poikkeama
Toimintatuotot				
Myyntituotot	900 048	761 750	907 152	-145 402
Maksutuotot	120 897	92 300	111 208	-18 908
Tuet ja avustukset	308 619	167 100	307 651	-140 551
Muut toimintatuotot	748 160	653 500	749 344	-95 844
	2 077 724	1 674 650	2 075 354	-400 704
Toimintakulut				
Henkilöstökulut	-4 966 065	-5 171 850	-4 958 036	-213 814
Palvelujen ostot	-15 425 441	-15 848 100	-15 208 443	-639 657
Aineet ja tarvikkeet	-869 193	-737 600	-955 135	217 535
Avustukset	-219 266	-221 000	-200 865	-20 135
Muut toimintakulut	-240 929	-64 800	-132 815	68 015
	-21 720 895	-22 043 350	-21 455 294	-588 056
Toimintakate	-19 643 171	-20 368 700	-19 379 940	-988 760
Verotulot	9 480 085	9 165 000	9 285 067	-120 067
Valtionosuudet	11 185 507	11 645 000	12 010 061	-365 061
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	0	0	11 681	-11 681
Muut rahoitustuotot	5 288	3 000	21 237	-18 237
Korkokulut	-39 567	-36 350	-47 378	11 028
Muut rahoituskulut	-203	-200	-348	148
Vuosikate	987 939	407 750	1 900 380	-1 492 630
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 125 897	-1 067 550	-1 068 290	740
Arvonalentumiset				0
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos	-137 958	-659 800	832 090	-1 491 890
Poistoeron lisäys	40 619	35 500	38 056	-2 556
Varausten vähennys				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-97 339	-624 300	870 146	-1 494 446

Verotulojen toteuma			
	Alkuperäinen talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Verotulot			
Kunnan tulovero	7 975 000	7 676 641	298 359
Osuus yhteisöveron tuotosta	544 000	882 374	-338 374
Kiinteistövero	646 000	726 052	-80 052
	9 165 000	9 285 067	-120 067
Tuloveroprosentti		22,00	
Kiinteistöveroprosentit			
- yleinen		1,05	
- vakituiset asuinrakennukset		0,60	
- muut asuinrakennukset		1,05	

Valtionosuuksien toteuma			
	Alkuperäinen talousarvio	Toteuma	Poikkeama
Valtionosuudet			
Peruspalveluiden v.o	6 840 000	6 870 894	-30 894
Verotuloihin perustuva v.o	2 938 000	2 956 932	-18 932
Opetus- ja kultt. toimen v.o	-220 000	-4 288	-215 712
Verotulomenetyksen korvaus	2 087 000	2 196 939	-109 939
Verotulojen maksun lykkäysmenet- telyn komp		-10 415	10 415
	11 645 000	12 010 062	-365 062

3.6. Investoinnit

Investointimenot kirjataan taseeseen ja sieltä aikanaan vaikutusaikanaan poistoina kuluiksi kunnanhallituksen hyväksymän poistosuunnitelman mukaisesti. Investoinniksi katsotaan aktivointirajan (pienhankintaraja) ylittävät hankkeet tai hankinnat. Kunnanhallitus on vahvistanut aktivointirajaksi 10.000 euroa.

Kunnanvaltuusto myöntää määrärahat toimielimille hankeryhmittäin ja yli 200.000 euron hankkeille hankkeittain. Irtaimen omaisuuden osalta valtuusto myöntää määrärahan yli 100.000 euron hankinnalle yksilöidysti, muutoin hankeryhmittäin. Valtuusto voi talousarvion sitovilla perusteluilla määrätä määrärahan kohteittain tai muulla tavoin ohjata määrärahojen.

Kunnanhallitus		Toteuma 2021	Talousarvio 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
Maa-alueet	Tulot	33 247	0		0
	Menot		0	-75 000	75 000
	Netto	33 247	0	-75 000	75 000
Osakkeet ja osuudet	Tulot	2 153	0	14 000	-14 000
	Menot		0		0
	Netto	2 153	0	14 000	-14 000
Yhteensä	Tulot	35 400	0	14 000	-14 000
	Menot	0	0	-75 000	75 000
	Netto	35 400	0	-61 000	61 000

Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta		Toteuma 2021	Talousarvio 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tulot	3 422	0		0
	Menot	-41 037	-110 000	-56 921	-53 079
	Netto	-37 615	-110 000	-56 921	-53 079
Yhteensä	Tulot	3 422	0	0	0
	Menot	-41 037	-110 000	-56 921	-53 079
	Netto	-37 615	-110 000	-56 921	-53 079

Tekninen lautakunta		Toteuma 2021	Talousarvio 2022	Toteuma 2022	Poikkeama	
Rakennukset	Tulot	327 334	0		0	
	Menot					
	Netto	-98 487	-325 000	-101 354	-223 646	
* Hallinto		-75 108	-270 000	-92 353	-177 647	
	* Sivistys		-23 379	-55 000	-9 001	-45 999
		* Tekninen		0	0	0
Kiinteät rakenteet ja laitteet			Tulot	9 319		
	Menot		-124 804	-1 710 000	-1 544 289	-165 711
	Netto	-115 485	-1 710 000	-1 544 289	-165 711	
Koneet ja kalusto	Tulot	0	0	0	0	
	Menot	0	-51 000	-50 785	-215	
	Netto	0	-51 000	-50 785	-215	
Yhteensä	Tulot	336 653	0	0	0	
	Menot	-223 291	-2 086 000	-1 696 428	-389 572	
	Netto	113 362	-2 086 000	-1 696 428	-389 572	

Vesihuolto		Toteuma 2021	Talousarvio 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
Kiinteät rakenteet ja laitteet	Tulot	0	0	0	0
	Menot	-83 291	-1 710 000	-1 509 113	-200 887
	Netto	-83 291	-1 710 000	-1 509 113	-200 887
Yhteensä	Tulot	0	0	0	0
	Menot	-83 291	-1 710 000	-1 509 113	-200 887
	Netto	-83 291	-1 710 000	-1 509 113	-200 887

Kunnanhallitus päätti kokouksessaan 28.3.2022 maan ostosta Kanteenmaan vedenottamon lisä-alueeksi. Tehty maanhankinta turvaa vedenottamon suoja-alueetta. Myös vesilaitosrakentaminen saadaan tehtyä vaivattomammin ja kustannuksia säästäen, kun tulevia vesilaitosrakenteita voidaan sijoittaa hankitulle maa-alueelle. Hankittu alue luo mahdollisuuden uuden pohjavedenotto-kaivon selvitystyölle, joka toteutetaan vuonna 2023.

Sastamalan Tukipalvelu Oy:n toiminta siirrettiin liikkeenluovutuksella Kuntien Tiera Oy:lle. SaTu-yhtiönä purettiin ja Osakkeet ja osuudet -ryhmään on kirjattu tulona taseessa ollut osakkeiden hankintahinta.

Kunnantalon peruskorjaussuunnitelman ja alustavan kustannusarvion laadinta siirtyi vuodelle 2023.

Pakarin rakennusautomaation ja ilmanvaihtokoneiden elinkaarensa päässä olevia komponentteja vaihdettiin energiatehokkaampiin ja huoltovapaisiin laitteisiin. Työ ajoitettiin loka-marraskuulle johtuen laitetöistä sekä ilmanvaihdon toiminnan katkoksesta, mistä käyttäjille aiheutui haittaa ainoastaan kahtena päivänä. Työ valmistui suunnitellusti lämmityskauden alussa.

Palveluasuntoyksikön Hilman ja Matin sokkelit saatettiin valmiiksi. Viallinen ilmanvaihdon jäähdytyksen vesiasema korvattiin uuden teknologian lämpöpumppuratkaisulla, joka toimii ilmanvaihtokoneen jälkijäähdytyksenä sekä lämmityskaudella jälkilämmityksenä.

Kaisankodin pesuhuoneiden saneerauksiin oli varattu 125.000 euroa. Pesuhuoneita saneerattiin kaksi kappaletta, jotka olivat suhteellisen hyvässä kunnossa. Sen vuoksi lisää pesuhuoneita ei saneerattu.

Keskuskoululle uusittiin murtohälytintä, joka valmistui syksyllä 2022. Kuntakampanin valaistuksen uusimisen suunnitelma valmistui joulukuussa.

Porttikalliolle laadittiin yleissuunnitelma (33.800 euroa). Suunnitelma valmistui etuajassa helmikuussa 2023. Kiinteistötraktori ostettiin joulukuussa (50.800 euroa) ja Vartiolan urheilualueelle asennettiin kameravalvonta.

Katuvalaistuksen uusimista jatkettiin vaihtamalla valaisimia LED-valaisimiin. Urakka valmistui joulukuussa. Uusitut katuvalaistuskohteet olivat: Huvilatie, Kauppakatu, Kauppakuja, Pihlajatie, Tammiukuja, Riissuontien ja Taatinrinnantien välinen kevyen liikenteen väylä, Komeronkatu, Huhtionkatu, Vikintie, Notkotie, Alakirrankuja, Talalantie ja Puhjontie.

Puistokäytävää välillä Kustaankuja-Pihlajatie saneerattiin mm. parantamalla valaistusta, uusimalla viheralueita sekä lisäämällä puistokalusteita (6.400 euroa).

Kanteenmaan vedenottamon saneerauksen urakkasopimus allekirjoitettiin 7.2.2022 ja urakka-aika loppuu 30.4.2023. Urakka on edennyt etuajassa ja laitoksen viimeistelytöitä tehdään tammi-kuussa 2023.

Vesihuollon (talousvesi/viemäri) pieniin korjauksiin varattu määräraha käytettiin mm. putkirikkojen korjaamiseen ja muutaman runkoventtiilin uusimiseen. Paloaseman kiinteistöllä sijaitsevat runkovesijohdot ja jätevesiviemärit kaivoineen sekä betoniset hulevesiviemärit uusittiin kokonaisuudessaan Lauttakyläntielle asti.

Jokivarren jätevesiviemärin runkolinjan saneerauksen urakkasopimus allekirjoitettiin 4.4.2022. Urakka valmistui tammikuussa 2023.

Investoinnit yhteensä		Toteuma 2021	Talousarvio 2022	Toteuma 2022	Poikkeama
Yhteensä	Tulot	375 476	0	14 000	-14 000
	Menot	-264 328	-2 196 000	-1 828 349	-367 651
	Netto	111 148	-2 196 000	-1 814 349	-381 651

3.7. Rahoitusosan toteutuminen

Rahoitusosan toteutumisessa osoitetaan, miten kunnan menot on rahoitettu. Sen avulla kootaan tulorahoitus, investoinnit, anto- ja ottolainaus sekä muu rahoitustoiminta yhteen laskelmaan. Rahoitusosa sisältää eriä, joiden toteutumisen seuranta tapahtuu talousarvion tuloslaskelman- ja investointiosassa sekä eriä, joiden toteutumista seurataan rahoitusosassa.

	Toteuma 2021	Alkuperäinen talousarvio	Toteuma 2022	Poikkeama
Toiminnan ja investointien rahavirta				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	987 939	407 750	1 900 380	-1 492 630
Satunnaiset erät				
Tulorahoituksen korjauserät				
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-264 328	-1 945 000	-1 828 349	-116 651
Rah.osuudet investointimenoihin		0		
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	375 476		14 000	-14 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	1 099 086	-1 537 250	86 032	-1 623 282
Antolainauksen muutokset				
Antolainasaamisten vähennykset	182			0
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-850 000	-400 000	-400 000	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos		200 000		
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset	-29 467	50 000	56 347	-6 347
Vaikutus maksuvalmiuteen	219 801	-1 687 250	-257 622	-1 429 628

4. TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

4.1. Tuloslaskelma

Tuloslaskelma				
	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
Toimintatuotot				
Myyntituotot	907 151,94		900 048,40	
Maksutuotot	111 208,07		120 896,63	
Tuet ja avustukset	307 650,89		308 619,39	
Muut toimintatuotot	749 343,53	2 075 354,43	748 159,87	2 077 724,29
Toimintakulut				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	-3 776 421,35		-3 764 524,17	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	-1 083 244,59		-1 093 846,51	
Muut henkilösivukulut	-98 369,80		-107 694,62	
Palvelujen ostot	-15 208 443,23		-15 425 441,43	
Aineet ja tarvikkeet	-955 135,26		-869 192,95	
Avustukset	-200 865,43		-219 266,29	
Muut toimintakulut	-132 814,50	-21 455 294,16	-240 929,01	-21 720 894,98
Toimintakate		-19 379 939,73		-19 643 170,69
Verotulot		9 285 067,46		9 480 085,10
Valtionosuudet		12 010 061,00		11 185 507,00
Rahoitustuotot ja kulut				
Korkotuotot	11 681,07			
Muut rahoitustuotot	21 237,24		5 287,83	
Korkokulut	-47 378,43		-39 567,11	
Muut rahoituskulut	-348,15	-14 808,27	-203,48	-34 482,76
Vuosikate		1 900 380,46		987 938,65
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		-1 068 289,98		-1 125 897,11
Arvonalentumiset				
Satunnaiset erät				
Satunnaiset tuotot				
Satunnaiset kulut				
Tilikauden tulos		832 090,48		-137 958,46
Poistoeron muutos		38 055,56		40 619,40
Vapaaehtoiset varaukset				
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)		870 146,04		-97 339,06

4.2. Rahoituslaskelmat

Rahoituslaskelma				
	1.1.- 31.12.2022		1.1.- 31.12.2021	
Toiminnan ja investointien rahavirta				
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	1 900			
Satunnaiset erät	380,46		987 938,65	
Tulorahoituksen korjauserät		1 900 380,46		987 938,65
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-1 828		-264 328,03	
Rahoitusosuudet investointeihin	348,72			
Pys. vast. hyöd. luovutustulot	14 000,00	-1 814 348,72	375 475,50	111 147,47
Toiminnan ja investointien rahavirta		86 031,74		1 099 086,12
Rahoituksen rahavirta				
Antolainauksen muutokset				
Antolainausaamisten lisäys		0,00	181,53	181,53
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys				
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-400 000,00		-850 000,00	
Lyhytaikaisten lainojen muutos		-400 000,00		-850 000,00
Oman pääoman muutokset				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toimeksiantojen muutokset	161 487,67		-23 746,68	
Vaihto-omaisuuden muutos	-5 057,91		-2 064,27	
Saamisten muutos	-189 037,52		290 906,92	
Korottomien velkojen muutos	88 954,49	56 346,73	-294 562,56	-29 466,59
Rahoituksen rahavirta		-343 653,27		-879 285,06
Rahavarojen muutos		-257 621,53		219 801,06
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12.	2 672		2 930	
Rahavarat 31.12.	966,34		587,87	
Rahavarat 1.1.	2 930		2 710	
Rahavarat 1.1.	587,87	-257 621,53	786,81	219 801,06

4.3. Tase

VASTAAVAA	2022	2021
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	0	0,00
	0	0,00
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 675 109,74	1 600 109,74
Rakennukset	11 416 483,89	11 986 916,25
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 501 040,59	2 720 906,10
Koneet ja kalusto	194 219,52	209 988,22
Muut aineelliset hyödykkeet	29 432,89	29 432,89
Ennakkomaksut ja keskenr. hankinnat	1 648 585,13	157 459,82
	17 464 871,76	16 704 813,02
Sijoitukset		
Osakkeet ja osuudet	3 563 625,05	3 577 625,05
Muut lainasaamiset	212 896,31	212 896,31
Muut saamiset	2 040,00	2 040,00
	3 778 561,36	3 792 561,36
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	57 907,47	52 849,56
	57 907,47	52 849,56
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut pitkäaikaiset saamiset muilta		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	128 760,24	185 567,64
Muut saamiset	394 382,76	76 282,47
Siirtosaamiset	151 172,50	223 427,87
	674 315,50	485 277,98
Rahat ja pankkisaamiset	2 672 966,34	2 930 587,87
Vastaavaa yhteensä	24 648 622,43	23 966 089,79

VASTATTAVAA	2022	2021
Oma pääoma		
Peruspääoma	9 791 450,96	9 791 450,96
Edellisten tilikausien ylijäämä	4 087 892,23	4 185 231,29
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	870 146,04	-97 339,06
	14 749 489,23	13 879 343,19
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	506 779,16	544 834,72
Vapaaehtoiset varaukset		
	506 779,16	544 834,72
Toimeksiantojen pääomat		
Valtion toimeksiannot		
Lahjoitusrahastojen pääomat	251 272,29	89 784,62
Muut toimeksiantojen pääomat		
	251 272,29	89 784,62
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	6 465 000,00	6 865 000,00
Liittymismaksut ja muut velat	499 921,40	496 153,90
	6 964 921,40	7 361 153,90
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	400 000,00	400 000,00
Saadut ennakot	50 701,22	85 252,86
Ostovelat	974 730,50	819 641,89
Liittymismaksut ja muut velat	82 331,07	97 344,34
Siirtovelat	668 397,56	688 734,27
	2 176 160,35	2 090 973,36
Vastattavaa yhteensä	24 648 622,43	23 966 089,79

4.4. Konsernituloslaskelma

Konsernituloslaskelma	2022	2021
Toimintatuotot	10 745 241	10 816 000
Valmistus omaan käyttöön		
Toimintakulut	-30 157 384	-30 237 789
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta/tappiosta	-5 873	12 339
Toimintakate	-19 418 016	-19 409 450
Verotulot	9 285 067	9 480 085
Valtionosuudet	12 536 286	11 736 862
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	13 158	2 095
Muut rahoitustuotot	33 137	10 917
Korkokulut	-103 163	-74 166
Muut rahoituskulut	-6 784	-1 112
Vuosikate	2 339 685	1 745 231
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelmanmukaiset poistot	-1 715 308	-1 682 085
Omistuksen eliminointierot		
Arvonalentumiset		
Satunnaiset erät		
Tilikauden tulos	624 376	63 146
Tilinpäätössiirrot		5 425
Tilikauden verot		
Laskennalliset verot		
Vähemmistöosuudet	-1 854	-383
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	622 522	68 189

4.5. Konsernin rahoituslaskelma

Konsernin rahoituslaskelma	2022		2021	
Toiminnan rahavirta				
Vuosikate	2 339 684		1 745 231	
Satunnaiset erät			8 337	
Tilikauden verot				
Tulorahoituksen korjauserät	3 452	2 343 136	1 751 649	
Investointien rahavirta				
Investointimenot	-4 007 312		-796 353	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	54 996		11 922	
Pysyv. vastaavien hyöd. luovutustulot	22 686	-3 929 630	380 557	-403 874
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 586 495		1 349 694	
Rahoituksen rahavirta				
Antolainasaamisten muutos				
Antolainasaamisten lisäys			182	
Antolainasaamisten vähennys	0	0	182	182
Lainakannan muutokset				
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 821 600		184 000	
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 027 624		-1 386 010	
Lyhytaikaisten lainojen muutos	302 680	1 096 656	28 373	-1 173 637
Oman pääoman muutokset	44 917		8 131	
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Toim.antojen varojen ja pääom. muutokset	161 391		-25 531	
Vaihto-omaisuuden muutos	10 011		22 032	
Saamisten muutos	-66 471		339 574	
Korottomien velkojen muutos	119 264	224 194	-353 389	-17 315
Rahoituksen rahavirta	1 365 767		-1 180 719	
Rahavarojen muutos	-220 724		167 055	
Rahavarojen muutos				
Rahavarat 31.12	3 300 792		3 542 145	
Rahavarat 1.1.	3 521 517	-220 724	3 375 090	167 055

4.6. Konsernitase

VASTAAVAA	2022	2021
Pysyvät vastaavat		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	100 520	100 591
Muut pitkävaikutteiset menot	280	1 351
	52	
	100 852	101 942
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	1 887 169	1 810 730
Rakennukset	17 998 043	17 305 787
Kiinteät rakenteet ja laitteet	2 523 168	2 745 364
Koneet ja kalusto	803 486	677 878
Muut aineelliset hyödykkeet	65 618	68 380
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	1 909 332	387 465
	25 186 816	22 995 605
Sijoitukset		
Osakkuusyhteisöosuudet	101 508	120 272
Osakkeet ja osuudet	734 822	748 671
Muut saamiset	15 070	15 123
	851 400	884 066
Toimeksiantojen varat		
Valtion toimeksiannot	54 652	67 173
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	13 188	13 425
	67 840	80 598
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	171 985	172 737
Keskeneräiset tuotteet	5 797	4 973
	177 782	177 710
Saamiset		
Pitkäaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	0	1 055
Muut saamiset	1 142	1 447
Siirtosaamiset	0	0
	1 142	2 502
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	484 924	445 971
Lainasaamiset		15
Muut saamiset	575 472	231 443
Siirtosaamiset	284 706	596 845
	1 345 102	1 274 274
Rahoitusarvopaperit		
Muut arvopaperit	84 597	80 758
	84 597	80 758
Rahat ja pankkisaamiset	3 216 195	3 461 387
Vastaavaa yhteensä	31 031 722	29 058 839

VASTATTAVAA	2022	2021
Oma pääoma		
Peruspääoma	9 791 451	9 790 804
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat	387	387
Muut omat rahastot	489 163	494 249
Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)	4 586 930	4 521 572
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	622 571	68 238
	15 490 501	14 875 249
Vähemmistöosuudet	7 199	2 592
Pakolliset varaukset		
Eläkevaraukset	1 075	1 052
Pakolliset varaukset	333 440	340 492
	334 515	341 544
Toimeksiantojen pääomat		
Lahjoitusrahastojen pääomat	264 360	102 739
Muut toimeksiannot	56 417	69 594
	320 777	172 332
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	9 279 872	8 500 996
Lainat muilta	757	757
Saadut ennakot		11 383
Liittymismaksut ja muut velat	501 027	496 985
	9 781 656	9 010 121
Lyhytaikainen		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	1 549 485	1 233 447
Saadut ennakot	131 523	162 708
Ostovelat	1 594 728	1 393 804
Muut velat	193 471	185 435
Siirtovelat	1 627 870	1 681 610
Laskennalliset verovelat		
	5 097 077	4 657 004
Vastattavaa yhteensä	31 031 722	29 058 839

5. TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

5.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Liitetiedot on numeroitu Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista antaman yleisohjeen mukaisesti. Mikäli yleisohjeen mukaiseen liitetietoon ei tule mitään tietoja, ei kyseistä liitetietoa esitetä. Kunnalla ei ole liitetietoina ilmoitettavaa seuraavien liitetietojen osalta: 2, 3, 4, 5, 10, 12, 14, 16, 17, 18, 26, 28, 29, 30, 31, 34, 35, 36, 37.

Arvostusperiaatteet ja -menetelmät sekä jaksotusperiaatteet (liitetieto 1)

Jaksotusperiaatteet

Tulot ja menot on merkitty tuloslaskelmaan suoriteperusteiden mukaisesti. Suoriteperusteesta poiketen verotulot on kirjattu niiden tilitysajankohdan mukaisesti ao. tilikaudelle. Tilikaudella käyttämättä jäänyt osuus ulkopuolisesta hankerahoituksesta on kirjattu siirtovelkoihin. Työterveyshuollon Kela-korvaus on kirjattu suoriteperusteella arvioon perustuen.

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa *Suunnitelman mukaisen poistojen perusteet*.

Pysyvien vastaavien sijoitukset on merkitty taseeseen hankintamenoon.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen keskihintaperiaatteen mukaisesti.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon. Rahoitusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintahintaan.

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laajuus

Konsernitilinpäätökseen on yhdistetty asunto-osakeyhtiö, Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy, sekä kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä. Lisäksi konsernitilinpäätökseen on laskettu myös Kiinteistö Oy Pietarinvirasto.

Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset

Konsernitaseessa vapaaehtoiset ja verotusperusteiset varaukset ja poistoero on jaettu vapaaseen omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan.

Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty. Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi vastaa

olennaisilta osin hankintamenomenetelmää. Vähemmistöosuudet on erotettu konsernin omasta pääomasta.

Osakkuusyhteisön tilikauden voitosta tai tappiosta sekä oman pääoman muutoksesta on konsernitilinpäätökseen yhdistelty kunnan omistusosuutta vastaava osuus (sovellettu pääomaosuusmenetelmä).

5.2. Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

Toimintatuotot tehtäväalueittain (liitetieto 6)

	2022	2021
Hallintotoimi		
Kunnanhallitus	338 773	308 084
	338 773	308 084
Sivistystoimi		
Kasvatus- ja hyvinvointilautakunta	607 926	667 408
	607 926	667 408
Tekninen toimi		
Tekninen lautakunta	1 128 655	1 102 233
	1 128 655	1 102 233
Yhteensä	2 075 354	2 077 724

Verotulot (liitetieto 7)

Verotulojen erittely	2022	2021
Verotulot		
Kunnan tulovero	7 676 641	7 991 167
Osuus yhteisöveron tuotosta	882 374	830 778
Kiinteistövero	726 052	658 191
Verotulot yhteensä	9 285 067	9 480 135

Valtionosuudet (liitetieto 8)

Valtionosuuksien erittely	2022	2021
Valtionosuudet		
Peruspalveluiden valtionosuus	9 827 826	9 012 444
Siitä: verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	2 956 932	2 890 500
Siitä: Harkinnanvaraisen valtionosuuden korotus		
Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukaiset valtionosuudet	-4 288	238 603
Verotulomenetysten korvaus	2 186 523	1 934 460
Valtionosuudet ja verotulomenetysten korvaukset yhteensä	12 010 061	11 185 507

Palvelujen ostot (liitetieto 9)

Palvelujen ostojen erittely	2022	2021
Palveluiden ostot		
Asiakaspalveluiden ostot	12 251 143	12 719 678
Muiden palveluiden ostot	2 957 300	2 705 764
Kunnan palvelujen ostot yhteensä	15 208 443	15 425 441

Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet (liitetieto 11)

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Pienet pysyvien vastaavien hankinnat, joiden hankintameno on alle 10.000 euroa, on kirjattu vuosikuluiksi.

Kunnanvaltuusto hyväksyy poistojen perusteet ja kunnanhallitus päättää hyväksytyissä rajoissa tarkat hyödykekohtaiset poistoajat tai -prosentit siten, että poisto aika on lyhin mahdollinen, ellei hyödykkeelle ole perusteita pidemmälle poistoajalle.

Poistojen perusteet

Aineettomat hyödykkeet

Kehittämismenot
Aineettomat oikeudet
Liikearvo
Muut pitkävaikutteiset menot
Atk-ohjelmistot
Muut

Aineelliset hyödykkeet

Maa- ja vesialueet

Rakennukset ja rakennelmat

Hallinto- ja laitosrakennukset
Tehdas- ja tuotantorakennukset
Talousrakennukset
Vapaa-ajan rakennukset
Asuinrakennukset

Kiinteät rakenteet ja laitteet

Kadut, tiet, torit ja puistot
Sillat, laiturit ja uimalat
Muut maa- ja vesirakenteet
Vedenjakeluverkosto
Viemäriverkko
Kaukolämpöverkko
Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovalaistuslaitteet
Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset
Maakaasuverkko
Muut putki- ja kaapeliverkot
Sähkö-, vesi- yms. laitosten laitoskoneet ja laitteet
Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet
Liikenteen ohjauslaitteet
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet

Koneet ja kalusto

Rautaiset alukset
Puiset alukset ja muut uivat työkoneet
Muut kuljetusvälineet
Muut liikkuvat työkoneet
Muut raskaat koneet
Muut kevyet koneet
Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet
Atk-laitteet
Muut laitteet ja kalusteet

Muut aineelliset hyödykkeet

Luonnonvarat
Arvo- ja taide-esineet
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet

Poistomenetelmä

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Menojäännöspoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

Tasapoisto

käytön mukainen poisto

ei poistoaikaa

ei poistoaikaa

ei poistoaikaa

Poistoaika/ -prosentti

2 – 5 vuotta *

5 – 20 vuotta

2 – 5 vuotta *

2 – 5 vuotta *

2 – 5 vuotta *

ei poistoaikaa

20 – 50 vuotta

20 – 30 vuotta

10 – 20 vuotta

20 – 30 vuotta

30 – 50 vuotta

15 - 20 %

10 - 25 %

0 - 20 %

7 - 10 %

7 - 10 %

10 - 15 %

15 - 20 %

20 - 22 %

12 - 15 %

15 - 20 %

15 - 25 %

15 - 20 %

20 - 25 %

20 - 25 %

15 – 20 vuotta

8 – 15 vuotta

4 – 7 vuotta

5 – 10 vuotta

10 – 15 vuotta

5 – 10 vuotta

5 – 15 vuotta

3 – 5 vuotta

3 – 5 vuotta

*) erityisestä syystä voi olla enintään 20 vuotta

Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja - tappiot (liite 13)

	2022	2021
Muut toimintatuotot		
Maa-alueiden myyntivoitot		427
Kaluston myyntivoitot	13 040	
Yhteensä	13 040	427
Muut toimintakulut		
Hallinto- ja laitosrakennusten myyntitappiot		34 255
Tehdas- ja tuotantorakennusten myyntitappiot		135 744
Muiden osakkeiden ja osuuksien myyntitappiot		673
Yhteensä	0	170 672

Muut rahoitustuotot (liitetieto 15)

Osinkotuottojen ja peruspääoman korkotuottojen erittely	2022	2021
Osinkotuotot muista yhteisöistä	1 383	2 106
Peruspääoman korot kuntayhtymistä	17 556	0
Yhteensä	18 939	2 106

5.3. Tasetta koskevat liitetiedot

5.3.1. Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

Pysyvät vastaavat ja muut pitkäaikaiset sijoitukset (liitetieto 19)

	Aineelliset hyödykkeet						
	Maa- ja vesi-alueet	Rakennukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto	Muut aineelliset hyödykkeet	Ennakkomaksut ja kesk.er. hankinnat	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.2022	1 600 109,74	11 986 916,25	2 720 906,10	209 988,22	29 432,89	157 459,82	16 704 813,02
Lisäykset tilikauden aikana	75 000,00	86 572,94	124 865,47	50 785,00		1 565 478,71	1 902 702,12
Rahoitusosuudet tilikaudella							
Vähennykset tilikauden aikana							-74 353,40
Siirrot erien välillä							
Tilikauden poisto		-657 005,30	-344 730,98	-66 553,70			-1 068 289,98
Arvonlennukset ja niiden palautukset							
Aktivoidut korkomenot							
Poistamaton hankintameno 31.12.2022	1 675 109,74	11 416 483,89	2 501 040,59	194 219,52	29 432,89	1 648 585,13	17 464 871,76
Arvonkorotukset Kirjanpitoarvo 31.12.2022	1 675 109,74	11 416 483,89	2 501 040,59	194 219,52	29 432,89	1 648 585,13	17 464 871,76
Olellaiset lisäpoistot							

Pysyvien vastaavien sijoitukset

Osakkeet ja osuudet	Osakkeet	Osakkeet	Kunta-	Muut	Yhteensä
	konserni- yhtiöt	omistus- yhteisöt	yhtymä- osuudet	osakkeet ja osuudet	
Hankintameno 1.1.2022	755 904,84	659 657,60	2 038 278,66	123 783,95	3 577 625,05
Lisäykset					
Vähennykset				-14 000,00	-14 000,00
Siirrot erien välillä					
Hankintameno 31.12.2022	755 904,84	659 657,60	2 038 278,66	109 783,95	3 563 625,05
Arvonalennukset Arvonkorotukset					
Kirjanpitoarvo 31.12.2022	755 904,84	659 657,60	2 038 278,66	109 783,95	3 563 625,05

Kuntayhtymäosuuksien tase-erot

Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri

Kunnan osuus ky:n peruspääomasta	1 596 413,33
Kunnan tase 31.12.2021	1 607 299,36
Ero	-10 886,03

Sastamalan koulutuskuntayhtymä

Kunnan osuus ky:n peruspääomasta	382 541,61
Kunnan tase 31.12.2021	425 071,84
Ero	-42 530,23

Jky-lainasaamiset

	Jky-laina- saamiset	Saamiset konserni- yhteisöt	Saamiset kunta- yhtymät	Saamiset muut yh- teisöt	Yhteensä
	Hankintameno 1.1.2022		212 896,31		
Lisäykset					
Vähennykset				-181,53	
Siirrot erien välillä					
Hankintameno 31.12.2022		212 896,31		2 040,00	214 936,31
Arvonalennukset Arvonkorotukset					

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus voitosta(+)/ tappiosta(-)
Pirkanmaan liitto	Tampere	0,70	0,70	11 631	33 807	-311
SASKY koulutus- kuntayhtymä	Sastamala	1,31	1,31	739 493	105 102	18 928
Varsinais-Suomen sair.hoitopiirin ky	Turku	0,92	0,92	1 652 652	4 418 956	-239 340
Yhteensä				2 403 776	4 557 864	-220 723
Kirjanpitoarvo 31.12.2022			212 896,31	2 040,00	214 936,31	

Saamiset yhteisöiltä sisältää Sallilan Energia Oyn Pakarin sähköliittymismaksun

Tytäryhteisöt (liitetieto 20)

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus voitosta(+)/ tappiosta(-)
Punkalaitumen Vuokra- asunnot Oy	Punkalaidun	100	100	345 019	1 400 868	11 199
Yhteensä				345 019	1 400 868	11 199

Kuntayhtymät (liitetieto 21)

Osakkuus- ja muut omistusyhteisyydet (liitetieto 22)

	Kotipaikka	Kunnan omistusosuus, %	Konsernin omistusosuus, %	Osuus omasta pääomasta	Osuus vieraasta pääomasta	Osuus voitosta(+)/ tappiosta(-)
Kiinteistö Oy Pietarinvirasto	Punkalaidun	30,17	30,17	388 232	2 459	5
Huittisten Puhdistamo Oy	Huittinen	5,00	5,00	188 182	966 573	2 008
Loimi-Hämeen Jätehuolto Oy	Forssa	2,96	2,96			

Loimi-Hämeen Jätehuolto Oyn konsernitilinpäätös ei valmistunut ajoissa ja lukuja ei saatu.

Saamiset konsernin yhteisöiltä (liitetieto 23)

Saamisten erittely	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Saamiset tytäryhteisöiltä Myyntisaamiset Lainasaamiset	212 896	15 211	212 896	21 334
Saamiset kuntayhtymiltä, joissa kunta on jäsenenä Siirtosaamiset		237 246		94 123
Saamiset yhteensä	212 896	252 457	212 896	115 457

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät (liitetieto 24)

Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät	2022		2021	
	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset	Pitkäaikaiset	Lyhytaikaiset
Lyhytaikaiset siirtosaamiset				
Ely/Kuntouttava työtoiminta		6 145		4 813
Vammalan kaupunki/Sotesi		101 860		73 324
Kela/työterveyshuolto		25 570		18 136
Pirkanmaan pelastuslaitos				2 990
Kela/sairauspäivärahat		1 492		
Ely/Työllistämistilitys		10 210		1 959
Ely/Erityiskustannusten korvaus				9 751
Työllisyysrahasto		1 045		
Opetushallitus		191 482		31 476
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri		17 556		93 323
Muut tulojäämät		5 141		4 178
Siirtosaamiset yhteensä		360 502		239 951

5.3.2. Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

Oman pääoman erien muutokset (liitetieto 25)

Oman pääoman erien muutokset	2022	2021
<i>Peruspääoma</i>		
Peruspääoma 1.1.	9 791 451	9 791 451
Peruspääoma 31.12.	9 791 451	9 791 451
<i>Edellisten tilikausien ylijäämä/alijäämä</i>		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	4 185 232	3 243 921
Edellisen tilikauden yli-/alijäämä	-97 339	941 310
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	4 087 893	4 185 232
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	870 146	-97 339
Oma pääoma yhteensä	14 749 490	13 879 343

Pitkäaikainen vieras pääoma (liitetieto 27)

Pitkäaikaiset velat	2022	2021
<i>Yli viiden vuoden kuluttua erääntyvät velat</i>		
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 865 000	5 265 000

Erittely liittymismaksuista (liitetieto 32)

Pitkäaikaisen vieraan pääoman kohdassa *Liittymismaksut ja muut velat* summa sisältää pelkästään vesihuollon liittymismaksuja. Lyhytaikaisen vieraan pääoman vastaavassa kohdassa summassa on vain muita velkoja.

Vieras pääoma	2022 Lyhytaikainen	2021 Lyhytaikainen
Velat kuntayhtymille, joissa kunta on jäsenenä		
Ostovelat	3 494	0
Siirtovelat	14 780	

Erittely siirtoveloista (liitetieto 33)

Siirtovelkoihin sisältyvät olennaiset erät	2022	2021
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Lomapalkkajaksotukset	442 639	423 987
Sastamalan kaupunki/Sotesi	85 468	166 478
Sastamalan kaupunki		12 317
Vauvarahat	4 125	4 275
Korkojaksotukset	27 984	8 478
Kuntien eläkevakuutus	78 283	72 657
Lehto Tilat Oy	14 780	0
Muut menojäämät	1 123	543
Siirtovelat yhteensä	654 402	688 734

5.4. Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

Leasingvastuiden yhteismäärä (liitetieto 38)

Leasingvastuiden yhteismäärä	2022	2021
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	25 550	26 593
Myöhemmin maksettavat	30 712	35 803
Yhteensä	56 262	62 396

Leasingvastuiden yhteismäärä ei sisällä arvonlisäveroa 24 %.

Vuoden 2021 vastuut muutettu alv 0 %.

Leasing sopimukseen ei sisälly olennaisia irtisanomis- ja lunastusehdon mukaisia vastuita.

Vastuusitoumukset (liitetieto 39 - 40)

Vastuusitoumukset	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
<i>Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy</i>		
Alkuperäinen pääoma	900 000	900 000
Jäljellä oleva pääoma	490 005	556 671
Kuntatodistuslimiitti	300 000	300 000
Limiitistä käytössä	300 000	300 000
Takaukset muiden puolesta		
<i>Punkalaitumen Vanhustenkotiyhdistys ry</i>		
Laina/Punkalaitumen Op		
Alkuperäinen pääoma	320 000	320 000
Jäljellä oleva pääoma	0	10 000
<i>Huittisten Puhdistamo Oy</i>		
Alkuperäinen pääoma	1 897 500	1 897 500
Jäljellä oleva pääoma	1 174 690	1 333 060
<i>MTK-Punkalaidun</i>		
Alkuperäinen pääoma	30 000	30 000
Jäljellä oleva pääoma	0	3 000
Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista		
Kunnan osuus takausvastuista 31.12.	20 599 652	19 690 561
Kunnan osuus kattamattomista takausvastuista 31.12.		0
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus rahastosta 31.12.	11 912	12 898

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt (liitetieto 41)

Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2022	2021
<i>Kirjanpidon ulkopuoliset varat</i>		
Sivistystoimi		
Luokkaretki- ja stipendirahastot	7 294	7 505
Yhteensä	7 294	7 505
<i>Arvonlisäveron palautusvastuut/ joista todennäköisesti toteutuvat</i>	1 549 423	1 772 640
		0

Arvonlisäverolain mukaan uudisrakennus- ja perusparannusmenoista vähennyksenä tai palautuksena käsiteltäyn arvonlisäveroon liittyy kymmenen vuoden oikaisuvelvollisuus, jos kiinteistö tai sen osan käyttötarkoitus muuttuu palautukseen tai vähennykseen oikeuttamattomaksi. Alv-palautusvastuu on Punkalaitumen kunnan osalta ilmoitettu kaikkien kiinteistöjen osalta.

Vuokravastuut	2022	2021
Toimitilojen vuokravastuut	5 326	6 550
Koneiden ja laitteiden vuokravastuut	3 451	2 337
Vuokravastuut yhteensä	8 777	8 887
Siitä seuraavalla tilikaudella maksettava osuus	1 211	2 264
Siitä kuntakonsernin sisäiset vuokravastuut		0

5.5. Ympäristöasiat

Ympäristökulut ja -tuotot	2022	2021
<i>Ympäristötuotot</i>		
Jätevesien käsittely	127 190	132 124
	127 190	132 124
<i>Ympäristökulut</i>		
Ulkoilman- ja ilmastonsuojelu	10 650	10 450
Jätevesien käsittely	309 916	310 935
Jätehuolto	66 444	69 737
	387 010	391 122
Ympäristökulut, netto	259 821	258 998
<i>Pitkävaikutteiset ympäristömenot</i>		
Verkostojen saneeraus	765 403	36 022

5.6. Henkilöstöä koskevat liitetiedot

Henkilöstön lukumäärä (liitetieto 42)

Henkilöstön määrä työyksiköittäin 31.12.	2022	2021
Hallintotoimi	13	13
Hallintotoimisto	13	13
Sivistystoimi	65	72
Lukio	7	7
Päiväkoti	11	14
Perhepäivähoito	4	5
Peruskoulut	36	38
Kirjasto, liikunta- ja nuorisotoimi	7	8
Tekninen toimi	14	12
Tekninen toimisto	3	3
Toimitilapalvelut	11	9
Yhteensä	92	97

Henkilöstökulut (liitetieto 43)

Henkilöstökulut	2022	2021
Henkilöstökulut tuloslaskelman mukaan	4 958 036	4 966 065
Palkat ja palkkiot	3 822 198	3 811 385
Eläkekulut	1 083 245	1 093 847
Muut henkilösivukulut	98 370	107 695
Henkilöstömenojen korjaukset	-45 777	-46 861
Henkilöstökuluja aktivoitu aineettomiin ja aineellisiin hyödykkeisiin		
Henkilöstökulut yhteensä	4 958 036	4 966 065

Luottamushenkilömaksut (liitetieto 44)

Luottamushenkilön palkkiosta perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetty luottamushenkilömaksut	2022	2021
Keskustan Punkalaitumen kunnallisjärjestö ry	3 116	2 787
Perussuomalaiset r.p. Punkalaitumen paikallisosasto	712	1 415
Punkalaitumen Kokoomus ry	1 549	401
	5 376	4 602

Tilintarkastajan palkkiot (liitetieto 45)

Tilintarkastajan palkkiot	2022	2021
BDO Audiator Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	3 682	5 050
Palkkiot yhteensä	3 682	5 050

Selvitys kunnan ja sen intressitahojen välisistä liiketoimista (liitetieto 46)

Kunta on antanut kokonaan omistamalleen Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy:lle 212.896 euron rahalainan, josta 31.12.2022 on avoimena 212.896 euroa. Laina on tertiäärilaina, joka on rahoituskohteessa omarahoitusosuuden kattamiseksi. Lainaa saa lyhentää vasta sen jälkeen, kun aravalaina on maksettu pois. Lainasta ei ole saatu turvaavaa vakuutta. Kyse on ennen kuntalain 2015 voimaantuloa annetusta lainasta. Kunnan arvion mukaan lainaan ei sisälly merkittävää taloudellista riskiä. Kesälaitumen laina on päätynyt vuonna 2022. Tertiäärilainojen lyhennyksiä on siirretty Punkalaitumen kunnanhallituksen päätöksellä 9.1.2023 § 12.

Lisäksi kunta on antanut Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy:lle 1.200.000 euron omavelkaisen takauksen, josta velkaa on 31.12.2022 jäljellä 790.005 euroa. Kunta on myynyt Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy:lle yhtiölle hallinnollisia palveluita. Vuoden 2021 hallinnon palvelut olivat 19.381,20 e ja vuoden 2022 hallinnon kustannus oli 17.594,76 e. Kunnanhallituksen 9.1.2023 § 12 päätöksellä vuosien 2021 ja 2022 hallinnon palveluita ei laskuteta. Vuoden 2022 kiinteistöhuollon palveluita (6.459,66 euroa) ei ole laskutettu eikä myöskään maanvuokria (2.373,67 euroa). Kunta on myöntänyt Punkalaitumen Vuokra-asunnot Oy:lle vuoden 2022 kiinteistöveron maksuun 12.296 euron suuruisen avustuksen.

Kunnanjohtajan kanssa on 11.2.2019 solmittu kuntalain mukainen johtajasopimus, jossa on sovittu kuuden kuukauden palkkaa vastaavasta siirtymäkorvauksesta kunnanjohtajan irtisanoutuessa palvelussuhteesta siinä tapauksessa, että kunnanjohtaja ei nauti poliittisen johdon luottamusta.

5.7. Konsernitilinpäätöksen liitetiedot

Valtionosuuksien erittely	2022	2021
Valtionosuudet		
Kunta	12 010 061	11 185 507
Sastamalan koulutuskuntayhtymä, yksikköhintarahoitus	526 225	551 355
Valtionosuudet yhteensä	12 536 286	11 736 862

Oma pääoma	2022	2021
<i>Peruspääoma</i>		
Peruspääoma 1.1.	9 791 451	9 791 451
Lisäykset tilikaudella		647
Vähennykset tilikaudella		
Peruspääoma 31.12.	9 791 451	9 790 804
Säätiöiden ja yhdistysten peruspääomat 31.12.	387	387
<i>Muut omat rahastot</i>		
Rahaston pääoma 1.1.	494 249	494 249
Lisäykset tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella	-5 086	
Muut omat rahastot 31.12.	489 163	494 249
<i>Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)</i>		
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	4 521 572	3 859 206
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	4 586 930	4 521 572
<i>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</i>	622 571	68 238
Oma pääoma yhteensä	15 490 501	14 875 249

Pakolliset varaukset	2022	2021
Muut pakolliset varaukset		
Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri		
Potilasvakuutuksen vastuuvakuutus	367 443	374 768

Vuokravastuut	2022	2021
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	96 134	89 440
Myöhemmin maksettavat	850 983	869 783
Yhteensä	947 117	959 223
<i>Leasingvastuut</i>		
Seuraavalla tilikaudella maksettavat	44 145	68 124
Myöhemmin maksettavat	75 111	95 989
Yhteensä	119 256	164 113
Leasingvastuiden yhteismäärä ei sisällä arvonnlisäveroa		

Vastuusitoumukset	2022	2021
Takaukset samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta		
Alkuperäinen pääoma	900 000	900 000
Jäljellä oleva pääoma	490 005	556 671
Kuntatodistuslimiitti	300 000	300 000
Limiitistä käytössä	300 000	300 000
Takaukset muiden puolesta		
Alkuperäinen pääoma	1 897 500	1 897 500
Jäljellä oleva pääoma	1 174 690	1 333 060

Kunnan ja konsernin tuotot ja kulut (ulkoiset erät)	Konserni		Kunta	
	2022	2021	2022	2021
TUOTOT				
Toimintatuotot	10 745 241	11 367 355	2 075 354	2 077 724
Verotulot ja valtionosuudet	21 295 128	20 665 592	21 295 128	20 665 592
Rahoitustuotot	46 295	13 012	32 918	5 288
Yhteensä	32 086 664	32 045 959	23 403 400	22 748 604
KULUT				
Toimintakulut	30 157 384	30 237 789	21 455 294	21 720 895
Rahoituskulut	109 947	75 278	47 726	39 770
Yhteensä	30 267 331	30 313 067	21 503 020	21 760 665
Suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset	1 715 308	1 682 085	1 068 290	1 125 897
Satunnaiset erät	0	0	0	0
Tilinpäätössiirrot	0	5 425	0	0

5.8. Laskennallinen taseyksikkö

5.8.1. Vesihuoltolaitoksen toimintakertomus

Yleistä

Vesilaitostoiminta on alkanut Punkalaitumella jo 1960-luvulla. Aluksi laitos toimitti ainoastaan puhdasta vettä. Jäteveden viemärointi ja käsittely aloitettiin 1970-luvulla, jolloin valmistui myös kunnan oma jätevedenpuhdistamo. Nykyisin jätevedet on johdettu vuodesta 2014 lähtien siirtoviemäriellä käsiteltäviksi Huittisten Puhdistamo Oy:lle.

Vesihuoltolaitos vastaa Punkalaitumen kunnan puhtaan veden tuottamisesta ja jakelusta sekä kunnan omasta jätevesiviemäroinnistä. Lisäksi vesihuoltolaitos toimittaa talousvettä 70:lle Urjalan kunnassa asuvalle asiakkaalle.

Vuoden 2015 alusta vesihuoltolaitos eriytettiin kunnasta omaksi taseyksiköksi, sillä vesihuoltolaki edellyttää vesihuollon kirjanpidon eriyttämistä muista kunnan toiminnoista. Hulevesistä ja -viemäroinnistä kunta vastaa edelleen.

Vesinäytteitä otettiin sekä terveysviranomaisen että vesihuoltolaitoksen toimesta. Verkostosta ja verkostoon lähtevästä vedestä otetut näytteet täyttivät talousvedelle asetetut laatuvaatimukset ja -suositukset.

Toimintavuonna saatiin vuonna 2013 rakennustyöt aloitettu varavesiyhteys Huittinen – Punkalaidun otettua käyttöön. Varavesiyhteys mahdollisti Kanteenmaan vedenottamon saneerauksen, jossa veden suodatuksen toimintatapa muutettiin avojärjestelmästä painehiekkasuodatuslaitokseksi. Hankkeena uudistus oli merkittävä talousveden laadun nostamiseksi. Merkittävänä hankkeena mainitaan myös keskustajaman Jokivarren jätevesiviemäriin rakentaminen.

Vesi- ja jätevesimäärät

Punkalaitumen kunnan vesihuoltolaitoksella on kaksi vedenottamoita, Kanteenmaa ja Kenni. Lisäksi vettä ostetaan Humppilan Vesihuolto Oy:n Murron vedenottamolta sekä Huittisten kaupungin vesihuoltolaitokselta. Ostetun veden määrä nousi 29 %. Vesijohtoverkoston liitetyt kiinteistöjä oli vuoden 2022 lopussa 671 kpl, joista uusia liittyjiä oli 2 kpl.

Vuonna 2022 vesijohtoverkoston pumpattiin vettä yhteensä 132 754 m³, määrässä on laskua edelliseen vuoteen 18,2 %. Laskutetun veden määrä kuitenkin nousi edelliseen vuoteen verrattuna 7,0 % eli laskuttamaton veden määrä oli 15,7 %. Laskuttamattoman veden määrän vähentämiseen tärkeitä toimenpiteitä tulee edelleen jatkaa.

Kunnan viemäriverkoston on liitetty 409 kiinteistöä, uusia liittyjiä oli yksi. Jätevettä pumpattiin Huittisten Puhdistamolle 131 553 m³, määrässä oli nousua edelliseen vuoteen 2,3 %. Vuotovesiprosentti nousi 2,9 % vuoteen 2021 verrattuna. Yhtenä selittävänä tekijänä voidaan pitää rankkasateista ja sulamisvesistä aiheutuneita tulvia. Näistä johtuen verkostossa tapahtui kahdeksan ylivuotoa, näiden yhteenlaskettu ohjuoksutuksen määrä 436 m³. Vuotovesien vähentämiseen tärkeitä toimenpiteitä on yhä jatkettava.

Verkostoon johdettu vesimäärä (kursiivilla laskutetut määrät):

Verkostoon johdettu vesimäärä m ³	2022	2021	2020	muutos v. 2021–2022
talousvesi	132 754 (111 914)	162 313 (104 554)	159 552 (116 118)	- 18,21 % (+ 7,04 %)
jätevesi	131 553 (45 943)	128 658 (48 678)	144 118 (56 670)	+ 2,25% (-5,62 %)

Rakentaminen ja korjaus

Isompia vesihuoltoon kohdistuvia toimenpiteitä olivat:

- Jokivarren jätevesiviemärin rakentaminen.
- Kanteenmaan vedenottamon raudan ja mangaanin poistolaitoksen rakentaminen.
- Varavesiyhteys Huittinen – Punkalaidun loppuunsaattaminen ja käyttöönotto.

Organisaatio

Vesihuoltolaitoksen organisaatiossa toimii kaksi laitosmiestä sekä työpäällikkö 60 %.

Talous

Toimintavuonna 2022 vesihuoltolaitoksen laskutuksessa vesimittarin ja siihen liittyvän laitteiston käytöstä peritään perusmaksu aiemman laitevuokran sijasta. Perusmaksu kirjataan kirjanpidossa liiketoiminnan myyntituotoksi, kun aiemmin peritty laitevuokra kirjattiin liiketoiminnan muihin tuottoihin. Näin ollen liikevaihto vuonna 2021 ja 2022 eivät ole vertailukelpoisia keskenään. Vuoden 2022 liikevaihto ja liiketoiminnan muut tuotot ovat yhteensä 395.531,35 e (vuonna 2021 385.164,86 e). Tuotot ovat kasvaneet 10.366,49 euroa. Toimintakulut vuonna 2022 nousivat hieman ja olivat 536.386,44 e (512.846,68 e). Poistot olivat tilikaudella 175.311,37 e (191.161,02). Tilikauden alijäämäksi muodostui 297.149,93 e (295.837,36) Tarkemmin taloustiedot ilmenevät jäljempänä olevasta taulukosta.

Vesihuoltolaitoksen taloudellinen tilanne oli toimintavuonna heikko. Alijäämä lisääntyi edelliseen vuoteen hieman 1.312,57 euroa.

Maksut ja taksa

Taksat ovat astuneet voimaan 1.1.2021 alkaen. Käyttömaksut olivat (arvonlisäveroton):

- vesi 1,80 euroa/m³
- veden perusmaksu 55,00 € / mittari/vuosi
- jätevesi 2,53 € euroa/m³
- jäteveden perusmaksu 55,50 € / mittari/vuosi

Käyttömaksuihin lisätään arvonlisävero. Liittymismaksut ovat veden osalta 97,70 euroa/yksikkö ja jäteveden osalta 1,73 euroa/k-m². Laitoksen liittymismaksut olivat siirto- ja palautuskelpoisia ja näin ollen arvonlisäverottomia.

Vedenottamot

Kanteenmaan vedenottamolla vettä nostetaan siiviläputkikaivosta (kaivo nro 3) suoraan UV-laitteen kautta verkostoon. Siiviläputkikaivosta (kaivo nro 4) vesi johdetaan ilmastusportaikkoon, siitä edelleen avoaltaisiin ja altaista kokoojakaivoon. Tämän jälkeen vesi johdetaan säiliökaivon numero 5 kautta huuhteluun (imeytetään harjuun). Näin toimien pystytään ylläpitämään kaivo 4:n prosessia; tämä on tarpeen, mikäli kaivon 3 toiminnassa ilmenee häiriöitä, niin vettä voidaan johdattaa verkostoon, mikäli siihen annostellaan natriumhypokloriittia.

Kennin vedenottamolla otetaan kuilukaivolla pohjavettä, joka johdetaan UV-laitteen kautta verkostoon. Sekä Kanteenmaan että Kennin vedenottamot on liitetty kaukovalvontajärjestelmään, kaikissa vedenkäsittelyn kohteissa on myös kameravalvonta.

Humppilan Vesihuolto Oy:n kanssa tehdyn sopimuksen mukaan vettä voidaan ostaa noin 100 m³ vuorokaudessa. Toimintavuonna vettä ostettiin 39 600 m³ (108 m³/vrk). Vuonna 2021 vettä ostettiin 45 945 m³ (125 m³/vrk).

Huittisten kaupungin vesihuoltolaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan vettä voidaan ostaa noin 200 m³ vuorokaudessa. Toimintavuonna vettä ostettiin 20 323 m³ (56 m³/vrk).

Ostetun veden kokomais määrä oli vuonna 2022 yhteensä 59 923 m³ (164 m³/vrk)

Ostetun veden määrä nousi toimintavuonna, koska Kanteenmaan vedenottamon saneeraaminen rajoitti vedenottamolta verkostoon johdettavan veden määrää.

Verkostot ja pumppaamot

Vesihuoltolaitoksella oli vuoden 2022 lopussa seuraava määrä verkostoa:

Vesijohto	165,3 km	Jätevesijohto	34 km
muovi	155,8 km	muovi	21,2 km, vietto
asbesti sementti	9,5 km	betoni	5,1 km, vietto
		muovi	7,7 km, paine

Laitoksella on yhdeksän jätevesipumppaamo (Sarkkila, Penttilä, Vesilahdentie, Saunaaja, Karjamaantie, Kostilantie, Kanteenmaantie, Vanttila ja uutena Kajavanpolku), jotka ovat kaukovalvonnan piirissä, lukuun ottamatta Kajavanpolkua, joka toteutuu vuonna 2023.

Varasto

Vesihuoltolaitoksella on oma varasto kunnan varaston tiloissa. Varastolla ja sosiaalityötiloissa Radonvalvontaan liittyen tehtiin remonttia, samassa yhteydessä tila saatettiin tarkoituksenmukaisemmaksi.

5.8.2. Vesihuoltolaitoksen tilinpäätöslaskelmat

Tuloslaskelma				
<i>Vesilaitos</i>				
	1.1.-31.12.2022		1.1.-31.12.2021	
Liikevaihto		394 880,30		349 572,68
Liiketoiminnan muut tuotot		651,05		35 592,18
Materiaalit ja palvelut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	59 461,39		60 356,42	
Varastojen muutos	0,00		3 035,78	
Palvelujen ostot	338 617,99	398 079,38	350 972,86	414 365,06
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	111 542,41		76 135,39	
Henkilösivukulut				
Eläkekulut	23 868,12		20 037,86	
Muut henkilösivukulut	2 896,53	138 307,06	2 308,37	98 481,62
Poistot ja arvonalentumiset				
Suunnitelman mukaiset poistot		175 311,37		191 161,02
Liiketoiminnan muut kulut		4 057,75		2 632,64
Poistoeron muutos		23.074,28		25 638,12
Liikelylijäämä (-alijäämä)		-297 149,93		-295 837,36
Rahoitustuotot ja -kulut				
Korvaus jäännöspääomasta		0,00		0,00
Tilikauden yli-/alijäämä		-297 149,93		-295 837,36

Rahoituslaskelma**Vesilaitos**

	2022		2021	
Tulorahoitus				
Liikelylijäämä (-alijäämä)	-320 224,21		-321 475,16	
Poistot ja arvonalentumiset	175 311,37		175 906,94	
Rahoitustuotot ja -kulut				
Muut tulorahoituksen korjaukset				
Sis. tuotot	-33 211,82		-15 261,45	
Sis. kulut	56 947,24	-121 177,42	47 199,22	-113 630,45
Investoinnit				
Käyttöomaisuusinvestoinnit	-1 509 113,41		-83 291,07	
Rahoitusosuudet investointimenoihin		-1 509 113,41	0,00	-83 291,07
Tulorahoitus ja investoinnit, netto		-1 630 290,83		-196 921,52
Rahoitustoiminta				
Muut maksuvalmiuden muutokset				
Vaihto-omaisuuden vähennys	0,00		-3 035,78	
Lyhytaikaisten saamisten lisäys	43 800,15		-206 080,52	
Korott.pitkä- ja lyhytaik. velkojen muutos	-241 130,78	-197 330,63	-57 157,11	-266 273,41
Rahoitustoiminta netto		-197 330,63		-266 273,41
Vaikutus kunnan kassavaroihin		-1 827 621,46		-463 194,93

Tase		
Vesilaitos		
VASTAAVAA	2022	2021
Pysyvät vastaavat		
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	60 043,10	60 043,10
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 558 004,05	1 680 895,76
Koneet ja kalusto	9 666,56	19 333,28
Ennakkomaksu ja keskener. hankinnat	1 590 460,80	124 100,33
	3 218 174,51	1 884 372,47
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	36 405,36	36 405,36
	36 405,36	36 405,36
Saamiset		
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	52 761,36	49 799,86
Muut saamiset	40 803,03	-35,62
	93 564,39	49 764,24
Vastaavaa yhteensä	3 348 144,26	1 970 542,07
Tase		
Vesilaitos		
VASTATTAVAA	2022	2021
Oma pääoma		
Peruspääoma	1 399 228,79	1 399 228,79
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-2 124 507,27	-1 828 670,23
Tilikauden yli-/alijäämä	-297 149,93	-295 837,04
	-1 022.428,41	-725 278,48
Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset		
Poistoero	207 155,56	230 229,84
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen		
Liittymismaksut ja muut velat	499 921,40	496 153,90
	499 921,40	496 153,90
Lyhytaikainen		
Ostovelat	317 652,15	115 269,07
Muut velat	25 362,46	-413,92
Siirtovelat	9 537,28	333,46
Yhdystili	3 310 943,82	1 854 248,20
	3 663.495,71	1 969 436,81
Vastattavaa yhteensä	3 348 144,26	1 970 542,07

Vesihuollon alijäämäisten tulosten seurauksena taseessa oleva oma pääoma on menetetty. Oma pääoma on tilinpäätöshetkellä 31.12.2022 -1.022.428,41 euroa alijäämäinen.

5.9. Käytetyt kirjanpitokirjat, arkistointi ja tositteiden lajit

Kirjanpitokirjat

Tasekirja	paperituloste
Päiväkirja	sähköinen arkisto
Pääkirja	paperituloste
Talousarvion toteumavertailuraportit	paperituloste
Palkkakirjanpito	
Palkkaluettelot	paperituloste
Tilierittelyt	paperituloste
Myyntireskontra	
Laskutuslistat laskutuslajeittain	paperituloste
Laskutuspäiväkirjat laskutuslajeittain	sähköinen arkisto
Asiakasreskontra	sähköinen arkisto
Ostoreskontra	
Maksatuslista maksuerittäin	paperituloste
Toimittajareskontra	sähköinen
Käyttöomaisuuskirjanpito	paperituloste
Konserniasiakirjat	paperituloste
Tase-erittelyt	paperituloste

Arkistointi

Tasekirja säilytetään Kansallisarkiston ohjeen mukaisesti pysyvästi. Muiden tilinpäätösasiakirjojen säilyttämisessä noudatetaan kirjanpitolain 2. luvun 10 §:n säännöksiä siten, että kirjanpitokirjat ja käyttöaika koskevin merkinnöin varustettu tililuettelo on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä lukien niin, että tietojenkäsittelyn suorittamistapa voidaan vaikeuksista todeta. Kirjanpitokirjat säilytetään arkistonmuodostussuunnitelman mukaisesti joko paperitulosteena tai sähköisessä muodossa. Arkistoinnista vastaa kunnanhallitus.

Tositteet sekä muu kuin edellä mainittu kirjanpitoaineisto on säilytettävä vähintään 10 vuotta tilikauden päättymisestä. Tositteet säilytetään tositelajeittain tositenumerojärjestyksessä. Arkistoinnista vastaa tositteita käyttänyt toimiala.

Käytetyt tositelajit	1	Pankkitositteet	paperituloste
	10	Muistiotositteet	paperituloste
	20	Ostolaskujen suoritukset	paperituloste
	21	Ostolaskut WF	sähköinen arkisto
	28	Hyvitysten kohdistus OSRE	paperituloste
	29	Matkalaskut Travel	paperituloste
	30	Myyntireskontran suoritukset	paperituloste
	31	Myyntilaskut	sähköinen arkisto
	32	Web-hetilaskut	sähköinen arkisto
	38	Sopimuslaskutus	sähköinen arkisto
	39	Korkolaskut	paperituloste
	51	Vesilaskut Intime	sähköinen arkisto
	52	Vesilaskutuksessa tulostetut	sähköinen arkisto
	85	Palkkatositteet	paperituloste
	87	Sumu-poistot	paperituloste
	89	Poistoeron muutokset	paperituloste
	91	KP Laskennalliset	paperituloste
	93	SL Laskennalliset	paperituloste
	96	Kirjanpidon tulos	paperituloste
	97	Kirjanpidon tulos laskennallinen	paperituloste
	98	Sisäisen laskennan tulos	paperituloste
	99	Sisäisen laskennan tulos laskennallinen	paperituloste

Tilinpäätöksen 2022 allekirjoittaminen

Punkalaitumella 27.3.2023

PUNKALAITUMEN KUNNANHALLITUS

Linda Lähdeniemi
puheenjohtaja

Sami Uutto

Markus Kouvo

Sirkka Madekivi

Antti Peltomäki

Matti Seppä

Marja Wakkala

Tuija Ojala, kunnanjohtaja

Tilintarkastajan merkinnät

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Punkalaitumella ___/___ 2023

BDO Audiator Oy
tilintarkastusyhteisö

Aino Lepistö
JHT, HT